

BILLED - ATLAS

et oplæg til integreret kunst i bykvartererne . . . .

EGEBJERG / ØSTERHØJ

BALLERUP KOMMUNE 1989

MED STATUS - DEL JANUAR 1991

Forord til et billedatlas

Det er sjældent, vi her i landet bygger byer på bar mark. Det gør vi i Egebjerggård og Østerhøj. En mulighed der virker stimulerende, interessant og inspirerende - og tillige kræver nytænkning.

Hvad kan der gøres? Hvad mister og vinder vi ved anvendelse af nye byggeteknikker? Hvordan se frisk og nyt på mulighederne og samtidig fastholde det bedste i dansk byggetradition?

I Ballerup kommune er der hermed opstået muligheder for et udviklingsforsøg med bybygning. Vi er gået ind i dette udfordrende forsøg med både begejstring, evne og vilje til, at det skal lykkes.

Kommunen har allieret sig med Byggeriets Udviklingsråd, Statens Byggeforskningsinstitut og Statens Kunstfond. Mange kreative kræfter er her forenet for at vise, at disse økonomisk stramme 80'ere godt kan blive gode udviklingsår.

Som et led i byudviklingsforsøget er maleren Finn Mickelborg og billedhuggeren Niels Guttormsen af Statens Kunstfond udpeget som konsulenter for henholdsvis Østerhøj og Egebjerggård med henblik på, at sikre at billedkunst og arkitektur kommer til at fremstå som en samlet enhed. Dette billedatlas er det første resultat af deres indsats.

Det illustrerede billedatlas er tænkt til kommunens borgere og myndigheder, kommende beboere i de nye bykvarterer, bygherrer, arkitekter og kunstnere, kommunale og private kunstfonde - og sidst men ikke mindst Statens Kunstfond. Et atlas fyldt med ideer og eksempler på kunstintegration i bybilledet. Et atlas der påpeger, hvordan bybilledet kan løftes ud af monotoni og kedsommelighed uden derfor at blive pjattet og krukket. Men også et atlas, som sikrer at kunsten medvirker til at give bykvarteret en ofte savnet identitet og tryghed. Et atlas der giver en vurdering af, hvor der bedst sættes ind, efter hvilke retningslinier og i hvilken rækkefølge.

Ligeså meget som arkitektur bør være funktionel og fantasifuld, må integreret bykunst tage sit udgangspunkt i det brugbare.

Billedatlasset vil have bevist sin anvendelighed som værktøj ved byplanlægning og bybygning, når de bedst egnede kunstforslag er udpeget, og når de realiseres i takt med byggeriet.

Jeg retter en tak til Statens Kunstfond og de to kunstnere for materialet i billedatlasset, der er blevet til i et samarbejde med byplanarkitekt Knud Haastrup og kultur- og teknisk forvaltning. Jeg gør det i håbet om, at vi vil få de mange forslag i atlasset virkeliggjorte i disse byggeår i Ballerup på vej mod år 2000.

Ove E. Dalsgaard
borgmester

En tidligere rapport om integrering af billedkunst

Fra "Rapport om en mulig helhedsplan for integrering af billedkunst i Høje-Taastrup Planen, 1980", bestilt af Statens Kunstfond hos kunstnerne Kasper Heiberg og Willy Ørskov, tillader vi os at citere fra indledningen side 4:

Hvad kan billedkunst tilbyde

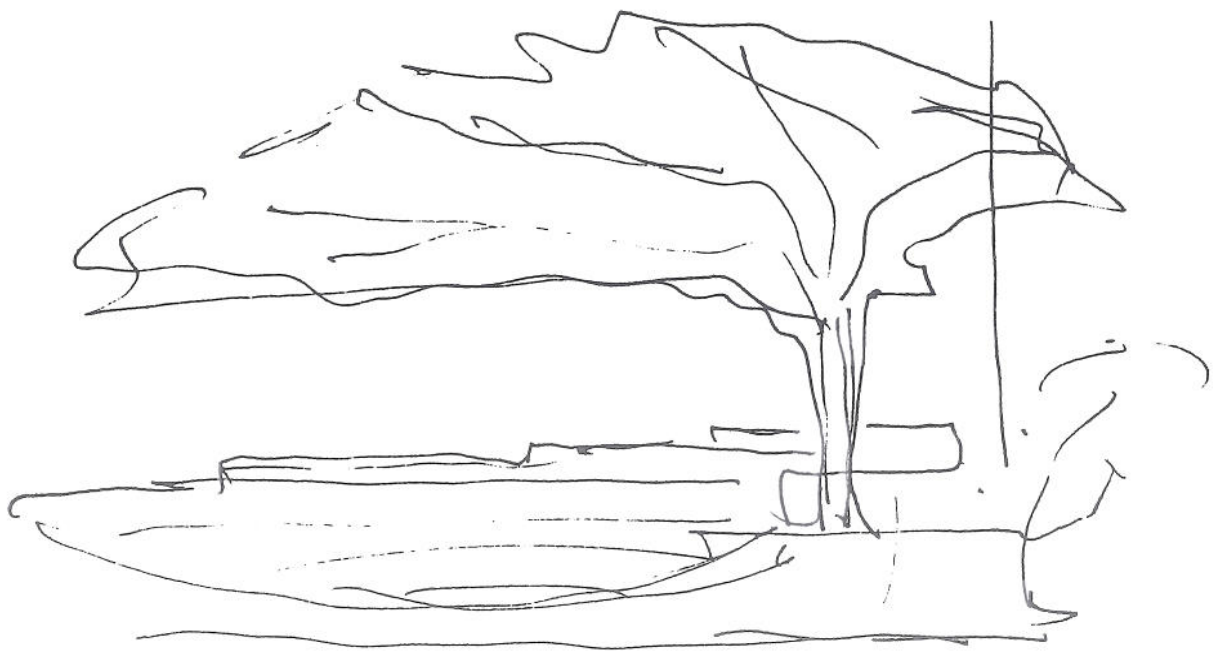
"Billedkunsten har to ting at byde på. Den har det **smukke**, *der er glæden ved de synlige ting. Alle de mange karakterer, rytmer og kurver, alt hvad der gør omgivelserne varierede og venlige.*

Billedkunsten kan give liv til de nuanceløse præfabrikerede genstande og bygninger, så en vandring gennem byen ikke blir en ubehagelig oplevelse, der tapper én for livskraft. Billedkunsten erstatter på en måde det ønske om variation og harmoni, vi finder i naturen.

Billedkunsten gir os også **forestillingsbilleder**, *der fortæller om os selv og vores forhold til omgivelserne.*

Man må skabe en by, så forholdet til omgivelserne blir tillidsfuldt. Folk må ikke føle sig fremmede i deres miljø. Den præfabrikerede by har ofte et forenklet mønster, der gentager sig mekanisk.

Et godt samarbejde mellem arkitekt og billedkunstner kan skabe den tegning af byen, der gør, at man opfatter byen, og billedet dannes. Så man synes, at det er ens by. Så man får lyst til at deltage i den og forsvare den. Så man kan spejle sig i en sammensmeltning af by og kunst, og stadig finde nye billeder af sig selv. Billeder der fortætter ens livsindhold".

Konsulentvirksomheden

Hensigten og vejen til et billed-atlas

Samarbejde mellem arkitekter og billedkunstnere er et emne, der altid er debat om. Dette atlas kan ses som et indlæg i denne debat. Her er vægten lagt på integrering af kunst i byskala.

I kommunens ansøgning til Statens Kunstfond om i Egebjerggård og Østerhøj at medvirke i et by-udviklings-forsøg med integrering af billedkunst blev det beskrevet, hvordan ***kunsten og arkitekturen skulle udgøre en samlet og uadskillelig enhed.***

Også i det vindende projekt fra arkitektkonkurrencen udskrevet af Ballerup Kommune 1985 er billedkunst fremhævet som ***et bærende og fuldt integreret element.***

Kommunen har erklæret, at forsøgets mål er ***at udvikle et alternativ*** til de alt for ofte billed- og oplevelsesfattige boligkvarterer, og det er pointeret som et delmål, at forsøget åbner muligheder for at give mere erfaring og viden eksempelvis om ændrede planlægningsmetoder. Tanken var at samarbejdende og udførende kunstnere deltager i udviklingsforsøget side om side med arkitekter, ingeniører og andre teknikkere.

To kunstkonsulenter skal være initiativtagende, rådgivende og stå til rådighed for bygherrer, arkitekter og brugere, når de forskellige kunstnere når frem til at realisere projekterne. I første omgang er kræfterne sat ind på at gennemføre udarbejdelsen af nærværende helhedsplan.

Den overordnede bestræbelse i konsulentvirksomheden er fastholdelse af helhed i kunstplanen. Opgaven betyder at der først udarbejdes rammeforslag. Derefter følger ideoplæg, valg af kunstnere, opstilling af budgetter og endelig en helt afgørende opfølgning af de igangsatte projekter.

Samarbejde med Statens Kunstfond

Byggeperioden er sat til 5-året 1987-91, hvoraf tiden indtil 30. 6. 1990 er sikret konsulentbistand bevilget af Statens Kunstfond.

Forslag til en helhedsløsning sker inden for en lokalt tilvejebragt kunstomkostningsramme, der i ansøgning til Statens Kunstfond er nævnt som 2,5 millioner kroner.

Satsningen på at opnå et samarbejde med Statens Kunstfond har under alle omstændigheder som forudsætning, at projektforslagene er attraktive at indgå i, d.v.s. at den kunstneriske kvalitet er høj, og at det foreslåede i sammenhængen har en eksperimentel karakter.

Billed-atlassets Indhold

Billed-atlassets indhold er en helhedsplan, der omfatter
1) fastlæggelse af hovedidé
2) udpegning af steder for bykunsten
3) eksempelsamling af idéskitser

1: Hovedidéen

En helhedsplan for den kunstneriske behandling er nødvendig for at sikre prioriteringen af de forskellige initiativer, uanset om udbygningen af bykvarteret sker hurtigt eller langsomt.
Hvis prioriteringen følges, vil man altid have en afbalanceret fordeling, der er forståelig. Hvis der derimod byttes om på delelementerne, bliver helheden slået i stykker.

Et fællestema for hvert bykvarter

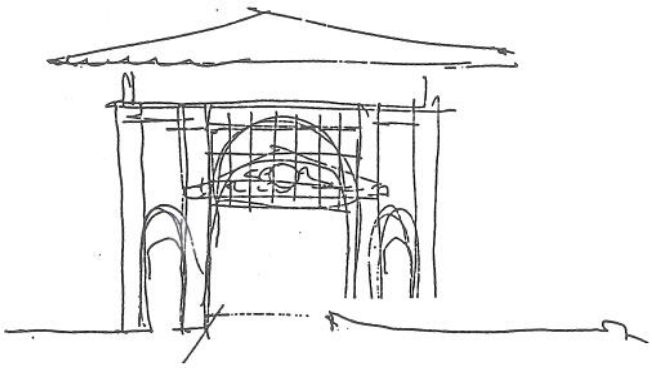
For hver af de to bykvarterer Egebjerggård og Østerhøj foreslås et gennemgående tema, der kan understrege dem som enheder med egen identitet.

Egebjerg-kvarteret

Temaet i Egebjerggård skal efter forslaget præges af, hvad vi betegner som organiske former. De ***organiske former*** samles om motiver, der har med fugleverdenen at gøre.
I varierede udførelser og formater bruges billedhenvisninger til fugleverdenens organiske fremtrædelsesform i æg, fjer, vinger og til f.eks. lette, svævende og løftede fænomener i form af stærekasser og volierer - springvand- guirlander og broforbindelser.

Østerhøj-kvarteret

I Østerhøj indordnes den integrerede kunst under et fællestema, der består af ***geometriske former.*** Disse former fremtræder i et stort antal variationer, og de gennemspilles i vekslende emner med hovedvægten lagt på de byggematerialer, der i forvejen er tænkt anvendt ved de respektive arkitektopgaver.
Rumlige former kan være cylindre, kasser, pyramider og polyedre. Flade former kan være firkanter, trekanter, cirkler, ellipser o.s.v.

Økonomi

Hvordan vil den pengeøkonomiske fordeling være

I en ***principiel fordeling*** af de penge, som er til rådighed til kunst, vil der blive prioriteret sådan:

A) **Genbrug - kunstnerisk behandling**, ca. 20%
Genbrug omhandler udsøgt håndværksmæssig anvendelse af byggematerialer uden ekstra bearbejdning. Emner kan være farvesætning af facader, vinduer og døre og ændrede retningslinier for befæstning og brolægning, murdekorationer, gesimser, pullerter m.v.

B) **Kunsttilføjelser**, ca. 30%
Tilføjelserne er fremhævelser af eksisterende forhold ved hjælp af ***nyudførte, bearbejdede detaljer*** på egnede steder og områder som dørpartier og portåbninger. Det kan også være murrelieffer af forskellig art.

C) **Selvstændige kunstværker**, ca. 50%
Kunstværkerne skal skabes ***på stedets betingelser***, men være autonome, afsluttede skulpturer og skulpturelle huse i bybilledet som f.eks. torveskulptur, springvand, haveanlæg, børnehus og fælleshus.

Hvordan vil kunsten blive synlig i bybilledet

Efter gennemførelse af helhedsplanen vil man ikke i bybilledet som noget synligt kunne finde den procentuelle fordeling mellem A, B og C, tværtimod.
Da den første kategori A = ***Genbrug*** ikke materialemæssigt er økonomisk belastende, vil den være mest udbredt, hvilket også vil være det bedste bevis for, at integreringen er lykkedes.

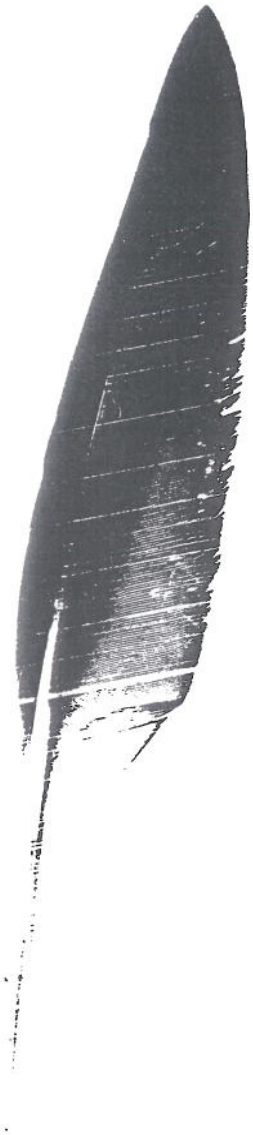
Kategori B = ***Kunsttilføjelser*** vil være sjældnere men derved mere opsigtsvækkende.

Endelig vil antallet af C = ***Selvstændige kunstværker*** være begrænset, da de er mest bekostelige at udføre. De vil til gengæld være meget iøjnefaldende på grund af deres placering og deres udsøgte bearbejdning.

En særlig opgave

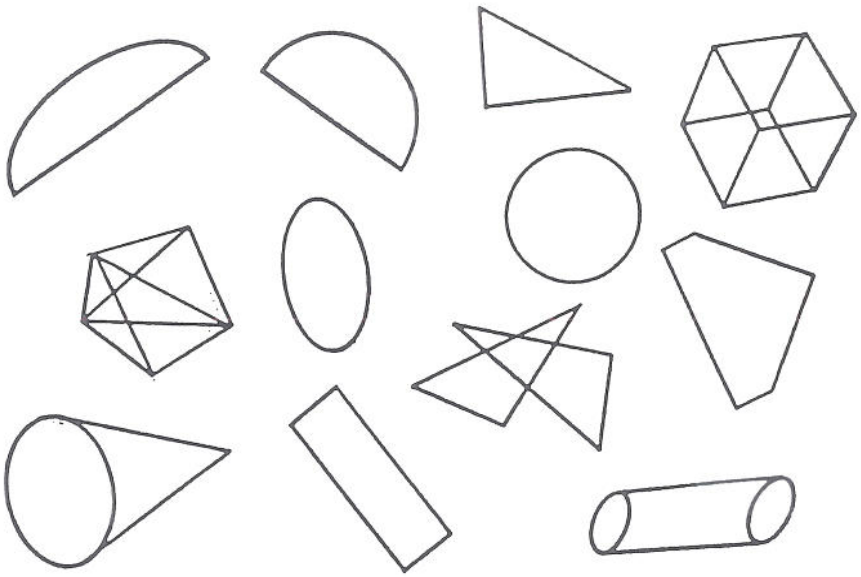
En særlig opgave at navngive veje

Vejene i de nye bykvarterer bør navngives ud fra de billedelementer, der fastlægges for hvert kvarter. Det vil betyde en styrkelse af de to bykvarteres identitet. Det foreslås at en digter, som konsulent, bruges til også at gennemgå mulighederne for at inddrage de to lokaliteters historiske og topografiske særpræg.

Oplæg til navne på Egebjerggård med organiske former:
Rugestedet, Svingfjeren, Gåsestien, Næbbet, Hanefjed, Redepladsen, Vingebenet, Spurveskjul, Tranevej.

Oplæg til navne på Østerhøj med geometriske former:
Cirkelvej, Firkanten, Trianglen, Kubestræde, Konkaven, Poppellinien, Ovalsøen, Diagonalvej, Cylinderhuset.

Lokale håndværkere

I byudviklingsforsøget og samarbejdet med arkitekter og beboerrepræsentanter foreslår vi, at opgaverne løses sådan, at lokale kunsthåndværkere og håndværkere inddrages i udførelsen. Vi forestiller os også et samarbejde igangsat med teglværker, der kan fabrikere glaserede mursten og tagtegl, og med keramikere, stenhuggere, smede og maskinfabrikker med værksted på egnen.

2: Steder for bykunsten

Egebjerg-kvarteret

Steder bedst egnede for kunst

Det billedkunstneriske islæt skal medvirke til at "forklare" bykvarterets opdeling og struktur. Visse steder (torve, pladser eller gadestrækninger) er vigtigere end andre - trafikalt og funktionelt - og det skal understreges gennem den kunstneriske behandling.

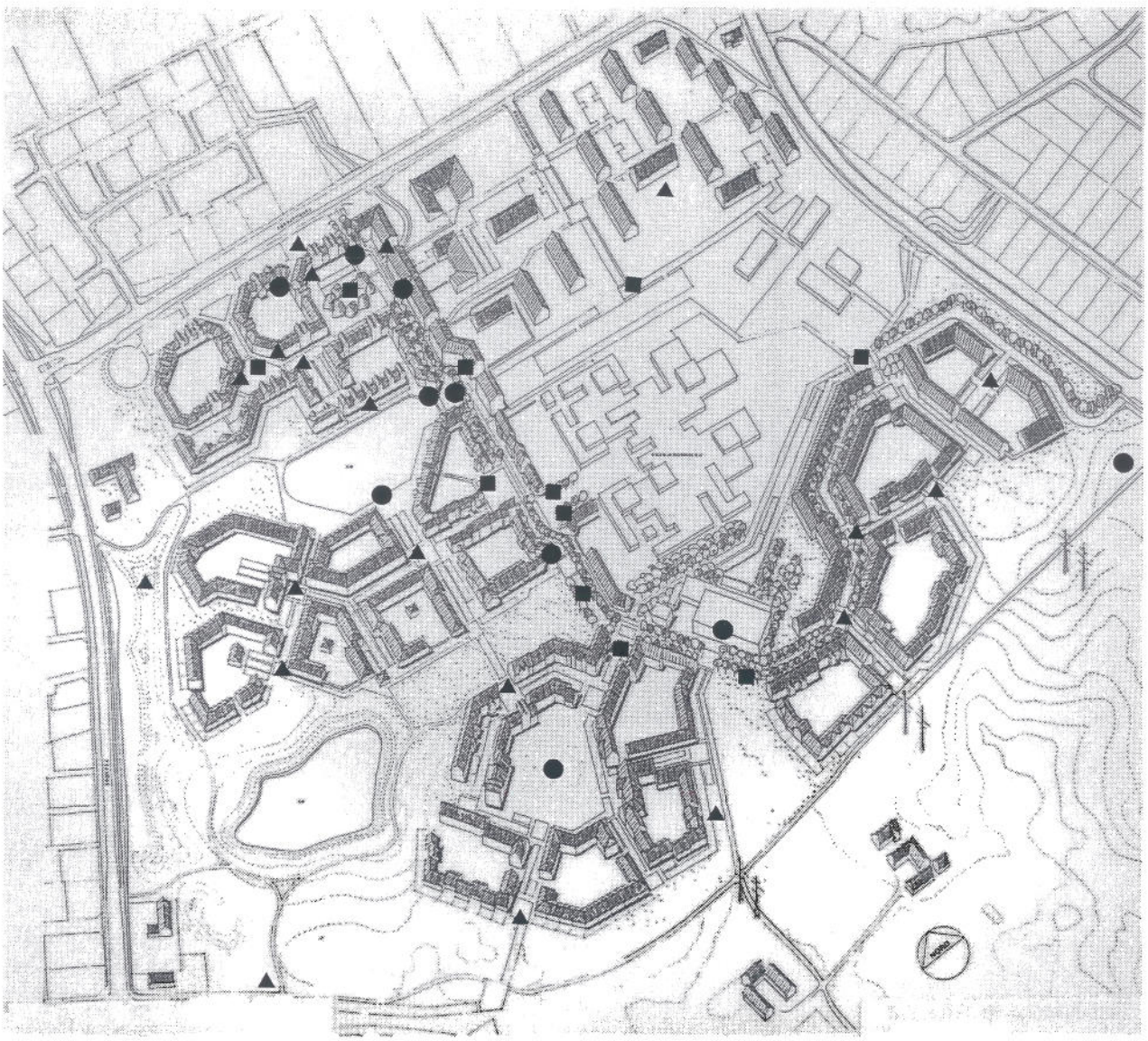
På bykvarterskortet er de steder der indbyder til markering givet signaturer, der antyder deres "vigtighed".

Intentionerne bag udpegningen kan illustreres ved beskrivelse af en vandring igennem bykvartererne.

Signaturer på kortet

- ● signatur for de allervigtigste steder, 1. prioritet
- ■ signatur for de næstvigtigste steder, 2. prioritet
- ▲ signatur for de mindre vigtige steder, 3. prioritet

Byindgangen

På en byvandring nordfra møder man først by-indgangen.

● Funktionen ***byport*** forekommer så væsentlig, at der må skabes et signalbillede for byen allerede, hvor bebyggelsen begynder. Eksempel på et byportbillede er skitseret senere i billed-atlasset.

■ ***Adgangstorvet*** med butikker og en markant trægruppe bliver et af de vigtigste steder i bykvarteret, som de fleste passerer på vej til og fra deres bolig.

● ▲ Butiksgadens ***facader*** og ***portrum*** hører med til fællesarealet for alle.

Etape 1

Fra hovedgaden bevæger man sig ind i det første mindre boligområde

▲ ▲ ▲ med 4 grupper. Her er fælleshusenes ***facader*** vigtige.
Portrummene er gode koncentrerede steder for kunst.

● ▲ Kvarterets ***børnehus*** og ***portrummet***, der fører dertil, er særdeles egnede.

▲ Den høje ***skorsten*** er en mulighed.
Den samlede ***pladsdannelse*** mellem husgrupperne muliggør skabelse

■ af et springvand midt på pladsen.

▲ Søbredshusenes ***gavle*** er meget synlige.

● Tilbage på bygaden når man frem til ***Søtorvet*** med adgang til og udsigt over søen. Terrænspringet mod søen inviterer til en speciel kunstnerisk

■ behandling. Det samme gælder ***husene*** omkring torvet.

● ***Tårnbygningen*** rummer fælleshus og er markant placeret.

Etape 2

■ Parkeringstorvet med gadehusene har i ***nordvesthjørnet*** en mulighed for en billeddannelse.

▲ ***Hushjørnet*** ved de tværliggende parkeringstorve.

● Ved søbredden en oplagt mulighed for et usædvanligt ***fælleshus*** som pendant til Søtårnet.

■ På bygaden ud for Egebjerg Skole vil opstå en meget vigtig ***plads*** med

■ et fremtrædende ***hjørnehus***.

● Set fra bygaden bliver et ***tårnhus*** meget synligt.

■ ***Fronten*** mod den grønne kile.

Etape 3

■ Adgangstorvets ***gavlhuse*** bør fremhæves.

● ***Grønningen*** midt imellem husgrupperne synes at kalde på en særlig udformet havekunst.

▲ ▲ En sekundær ***byport*** mod sydvest og en ***støjvold*** mod vest.

▲ ***Husene*** i sydhjørnet ved stiforbindelsen.

▲ ***Gavlhus*** ved stiens indføring i bygaden.

● Sportshallens ***sydfacader***.

Etape 4

■ ***Bygaden*** sydvest for hallen.
Fire mindre parkeringspladser med randhuse.

■ Den centrale ***parkeringsplads*** ved sti.

● ***Egebjerg-højen*** ved højspændingsmasten.

Egebjergvang

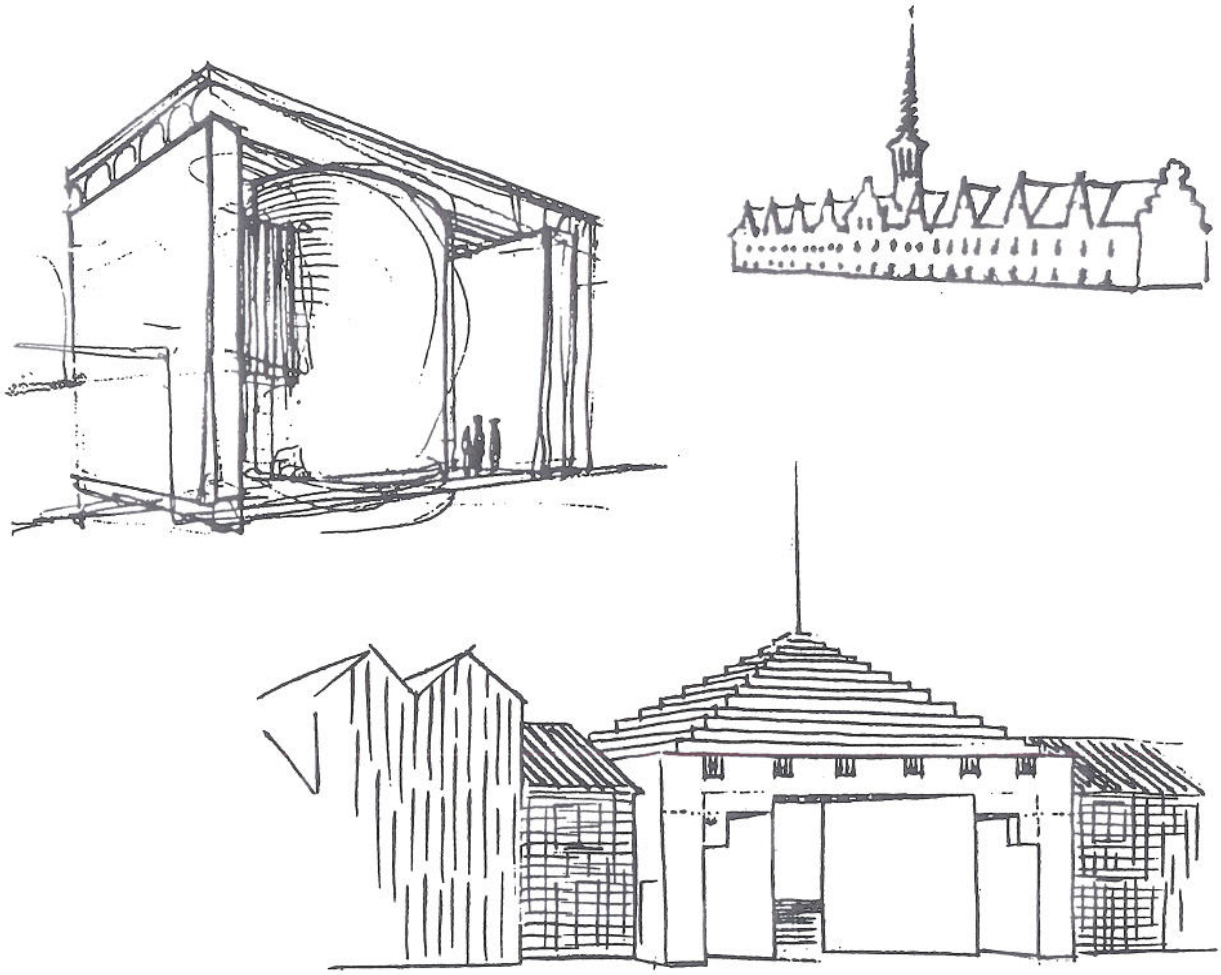
■ ***Vejforgreningen***

▲ ***Fælleshuset***

3: Eksempelsamling

For at illustrere mulighederne for integrering af billedkunst i bykvarteret bringes på de følgende sider en eksempelsamling. Der viser nogle ud af mange forskellige løsninger på opgaven.

Egebjerg - kvarteret

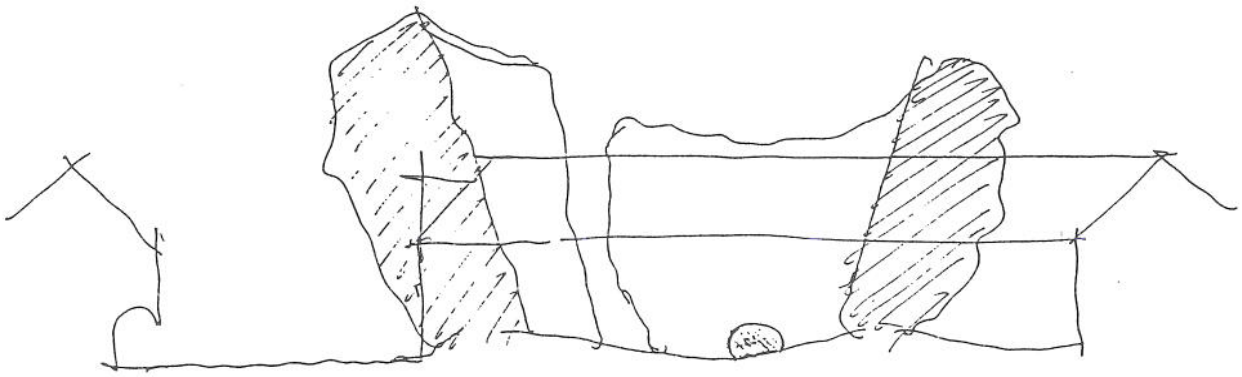

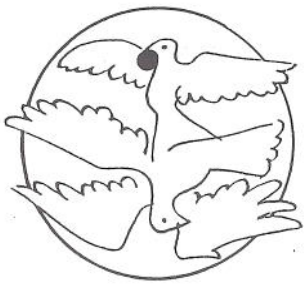
Byport ved Egebjergvej

Skitsen viser et ideforslag til en byport-bygning ved hovedindgangen til bykvarteret. Bygningen egner sig til at blive udført i et samarbejde mellem arkitekt og billedkunstner.

Forslaget viser at det er muligt at indbygge fællesantennen for radio- og tv-transmission i et sådant hus ved at lade den blive spir på hustaget. Den lille tegning skal referere til dragespiret på "Børsen" i København, den anden tegning til et magtfuldt indgangsparti på en kirke.

Et byporthus kan indrettes som lokalt bydelshus for hele Egebjerg-kvarteret, det kan blive station for et nærpoliti eller biblioteksfilial.

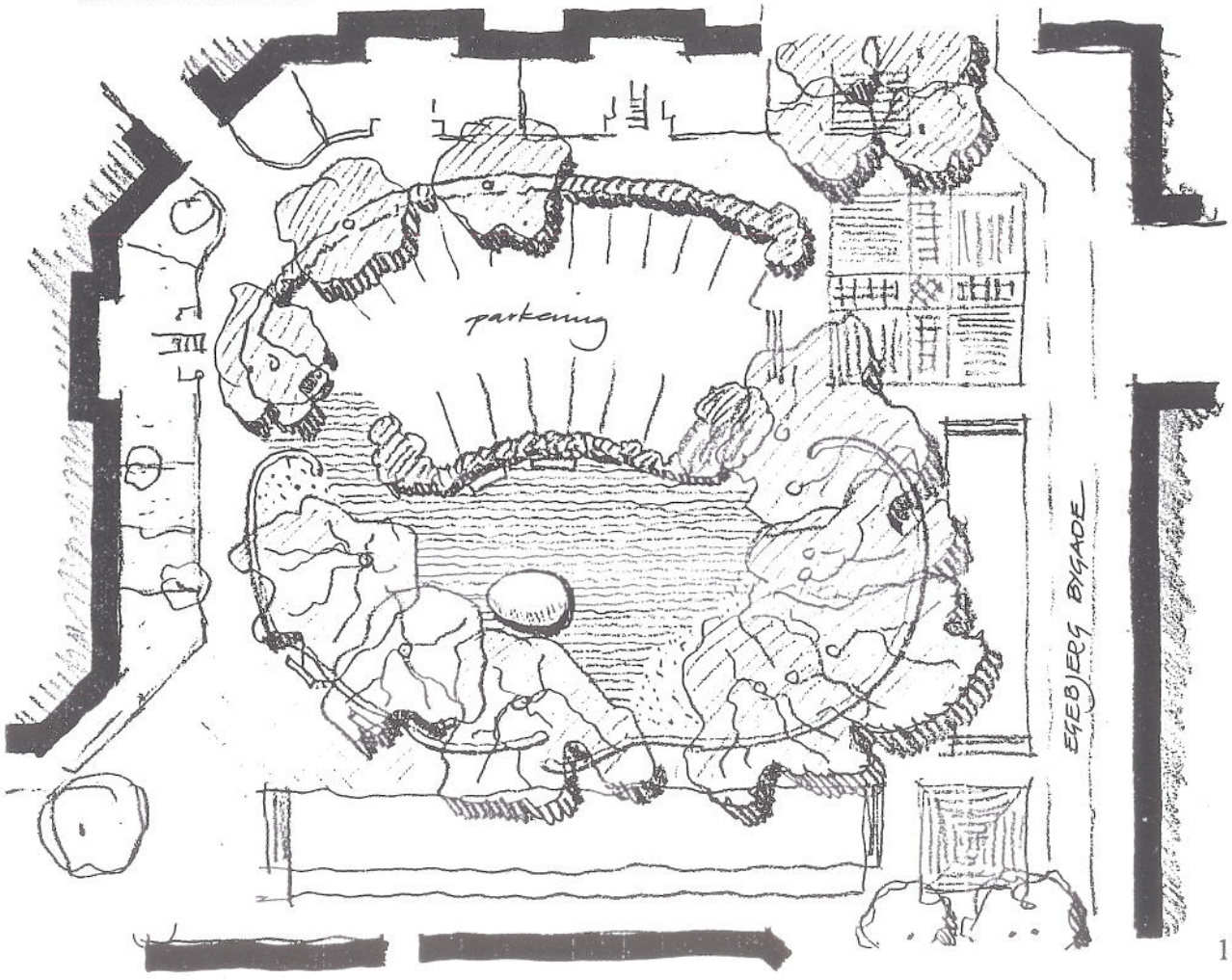
Park og parkering på "Redepladsen"

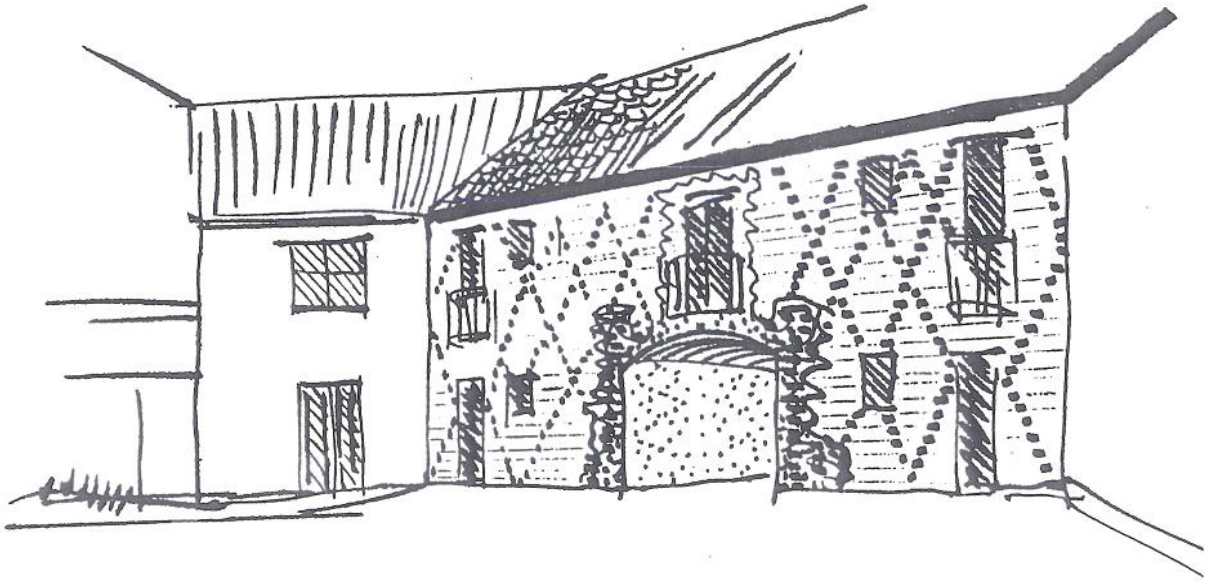
På det store butikstorv inden for byporthuset står en ældre, markant trægruppe. Den bevares og suppleres med nye træer, så der dannes en ellipse. En kasseformet transformer omdannes, så den får ægform. Der vil herved opstå et billede af en stor redeplads, som parkeringsbåse og alt gadeinventar orienteres efter.

Redepladsens skålform befæstes som brolægning. Adskillelse mod asfaltbelægningen på parkeringspladsen opnås ved en stenbelagt krum vold.

Udformningen bekostes delvis som genbrug (A) og som kunsttilføjelser (B).

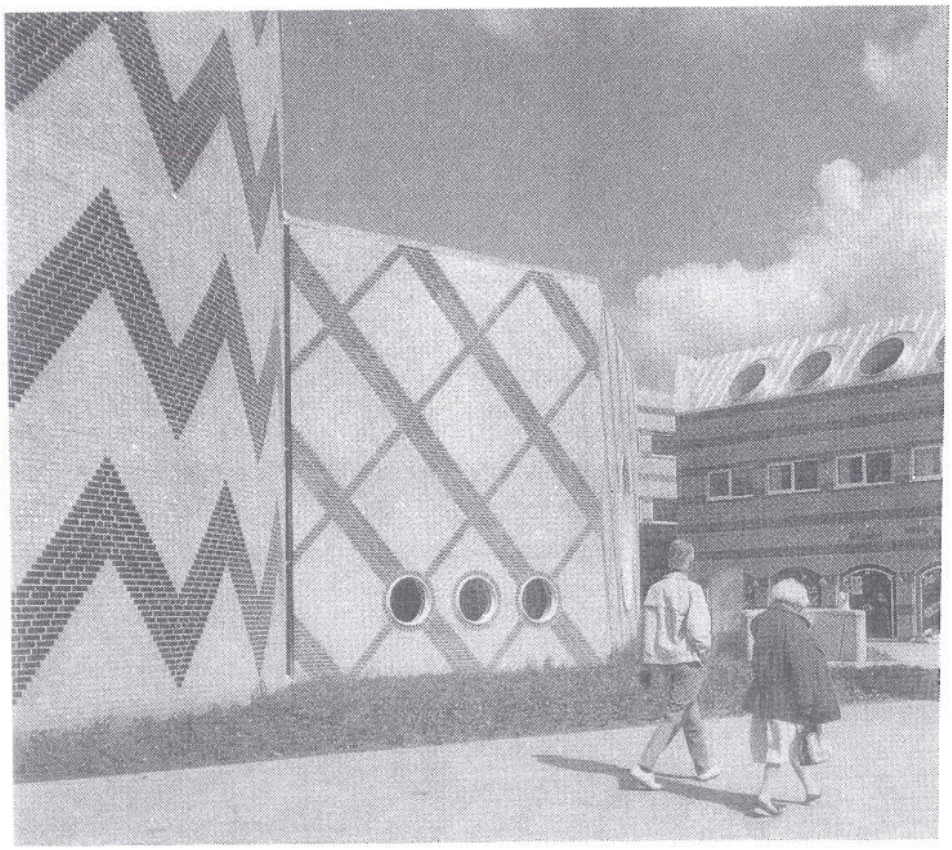
Torveudformning. Eksempel på bearbejdning af eksisterende bevoksning og af projekteret teknisk installation

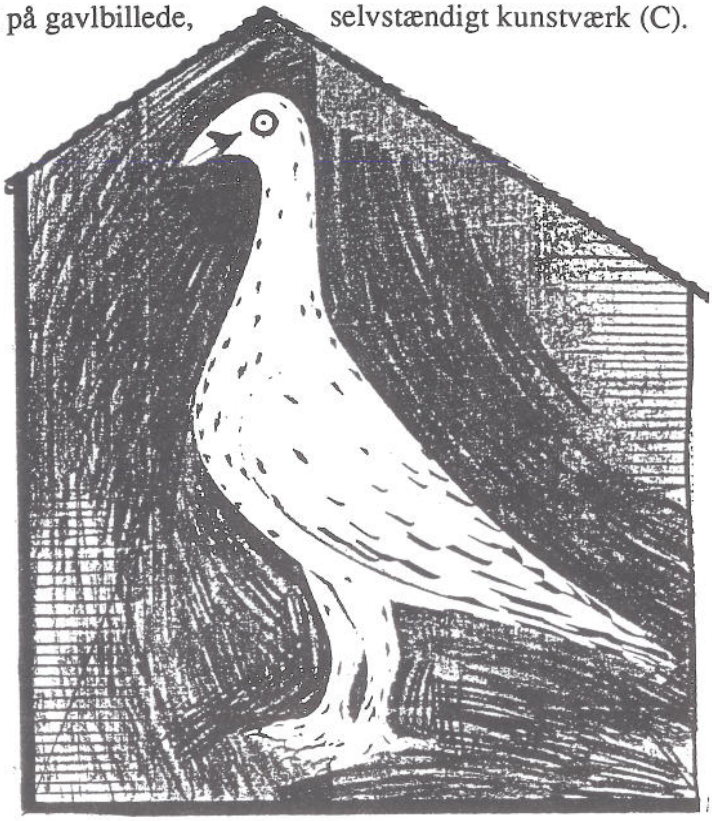
Eksempel på fremhævelse ved kunstnerisk bearbejdning af bygningsfacade med portrum (A).

Husfacade og portrum

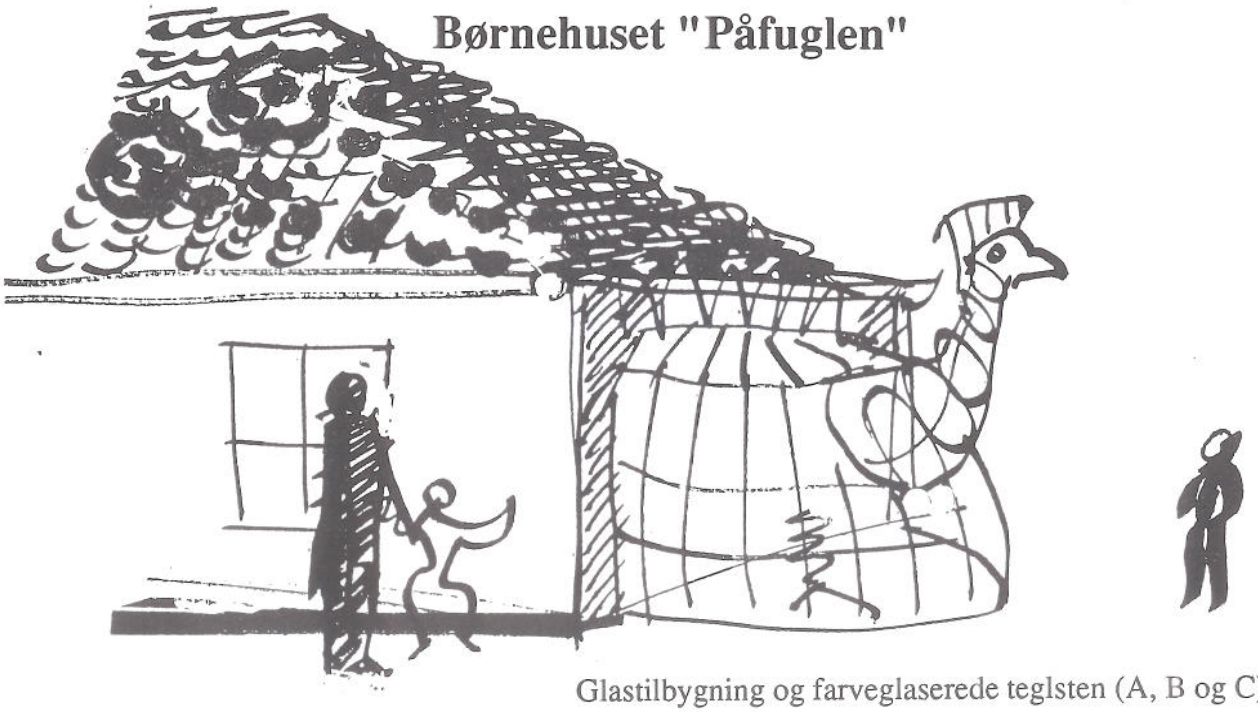

Henvisning til brug af gule og røde mursten lagt i mønster, samt gule og blå-glaserede mursten. Trommen i Hørsholm.

Eksempel på gavlbillede, selvstændigt kunstværk (C).

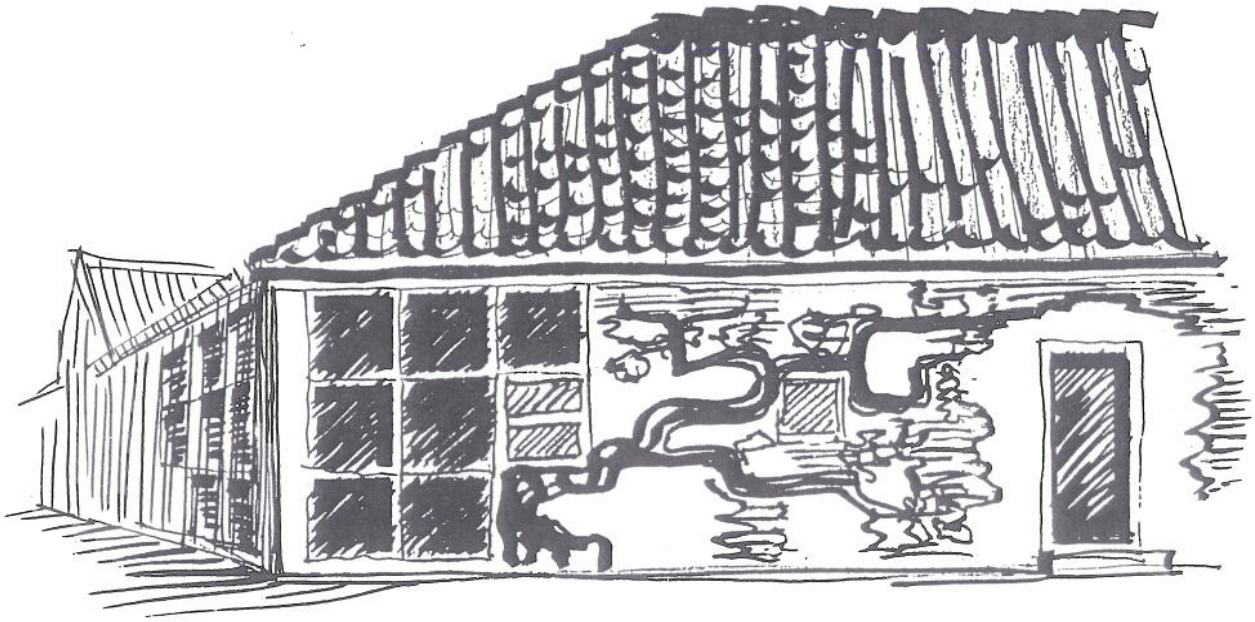

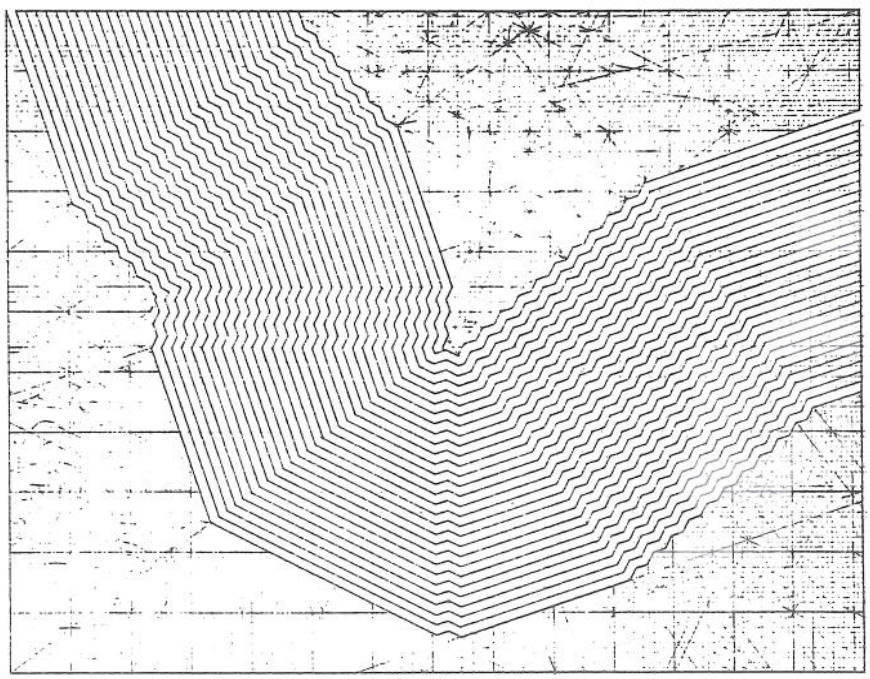
Glastilbygning og farveglaserede teglsten (A, B og C)

Eksempel på en facadedekoration der er tillempet et vinduesparti, der allerede er færdigudarbejdet fra arkitektens side (A og B).
Motivet har en naturalistisk, figurativ udformning.

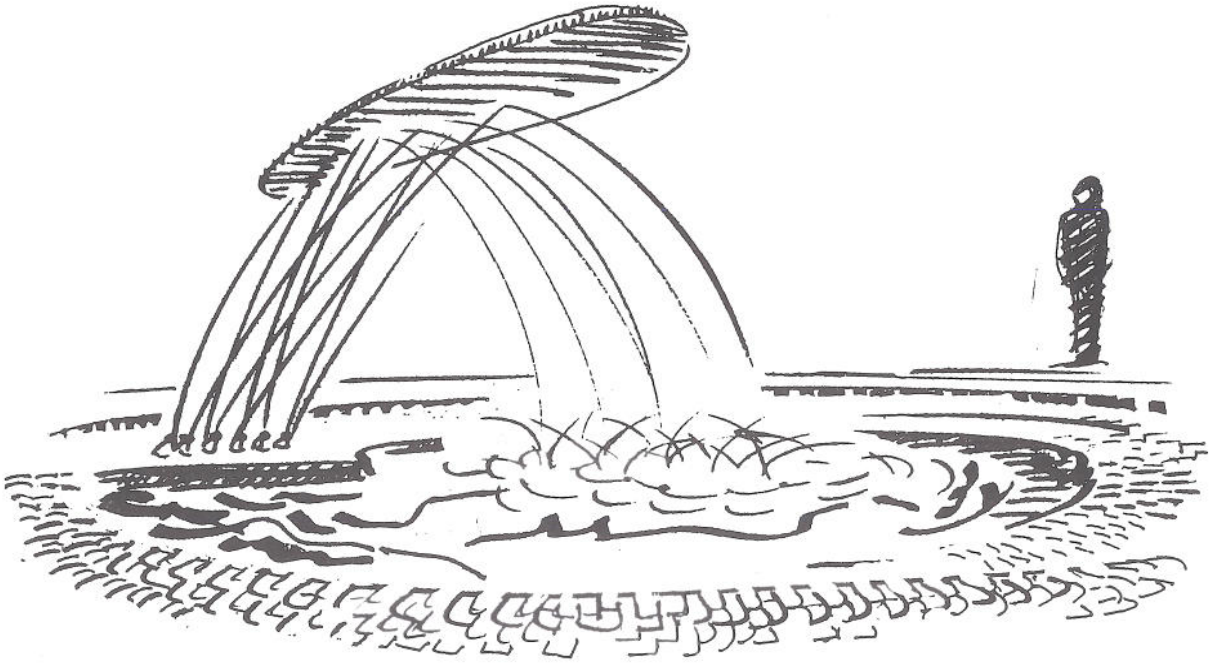

Murværk som kunstværk

Eksempel på murbillede i ikke-figurativform.

En "svævende" bevægelse udført i murstenskifter.
Et selvstændigt kunstværk (C).

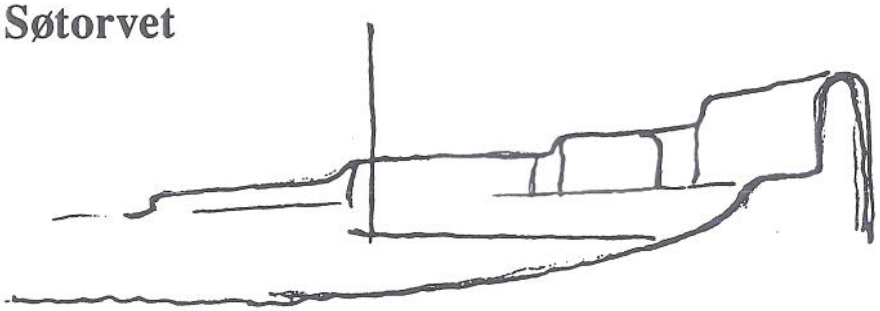
Springvand

Fællesprojekt på pladsen mellem boligbebyggelsen "Kirstinevang" og "Andelsboligforeningen Egebjerggård".

Springvand udformet primært ved vandets egne muligheder og med et minimum af hjælpemidler f.eks. som skitseret: "Den evindelige byge". Vandstråler sendes imod undersiden af en plade (sky) og falder som en regnbyge over brolægningen, hvor den danner vandpytter.
Springvandet skabes som et selvstændigt kunstværk (C).
Ideforslag og placeringsskitse.

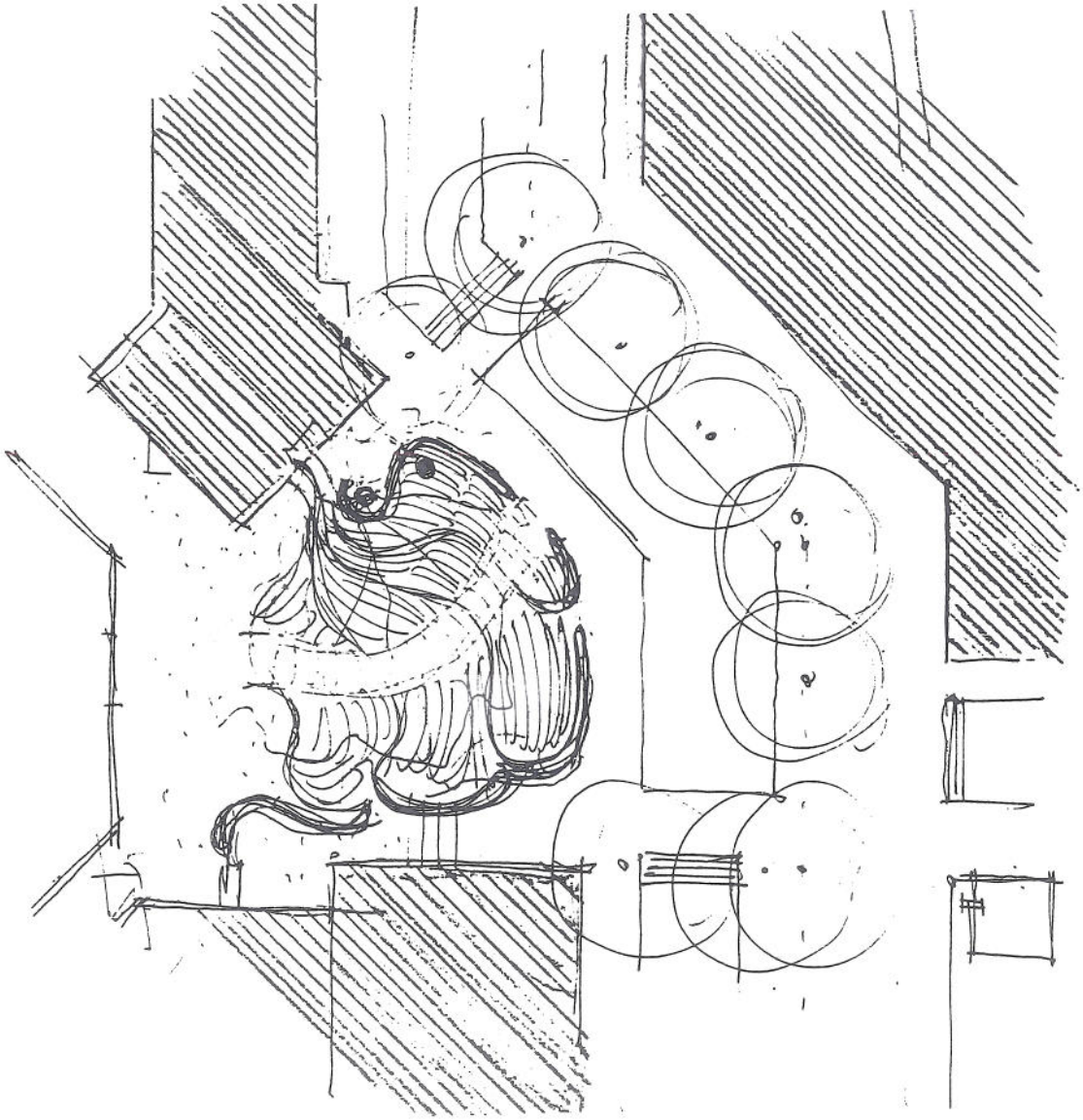
Søtorvet

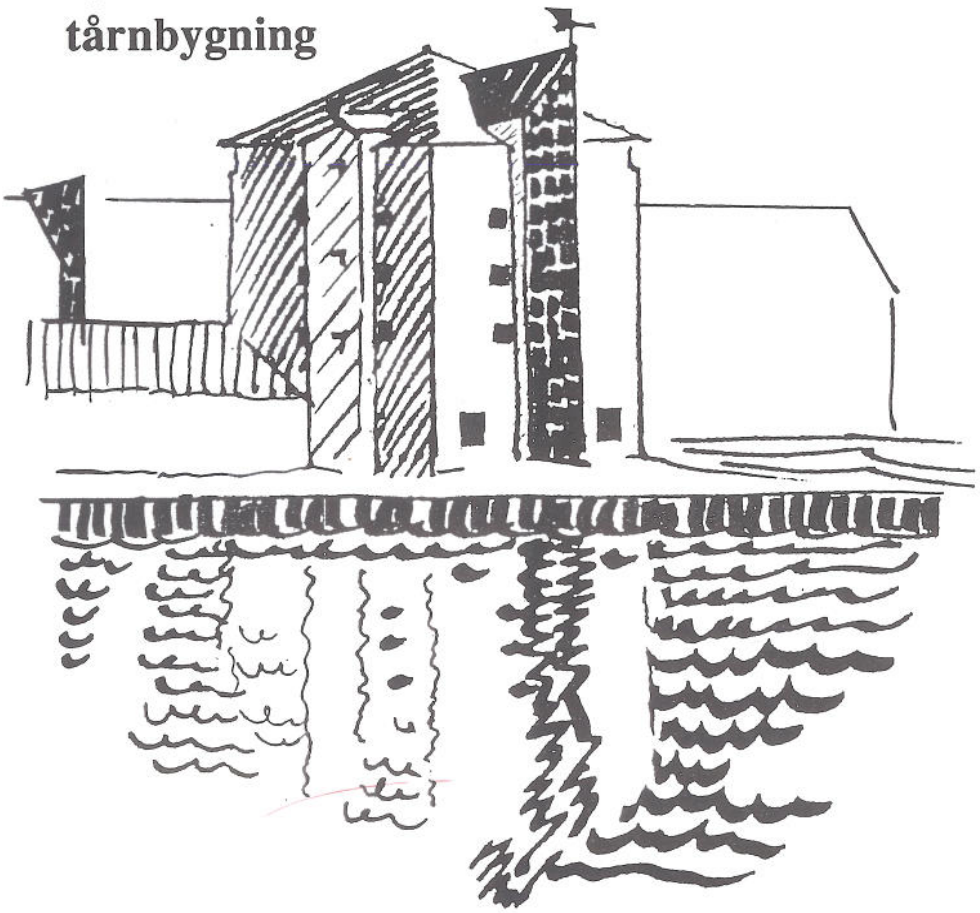

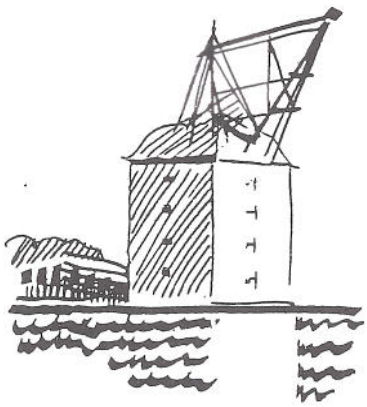
Samlingspladsen ved Søtorvet indbyder til speciel behandling.

Skulpturelt udformet trappeanlæg evt. med en indlagt vandkunst, der kan forløbe igennem det 1,5 m store terrænspring og ud i søen.
Genbrug i form af udnyttelse af belægninger og indpasning af terrænspring i en skulpturelt formet samlingsplads. Brostensbelægningen formes over vingemotivet (A, B og C).

Søtorvets tårnbygning

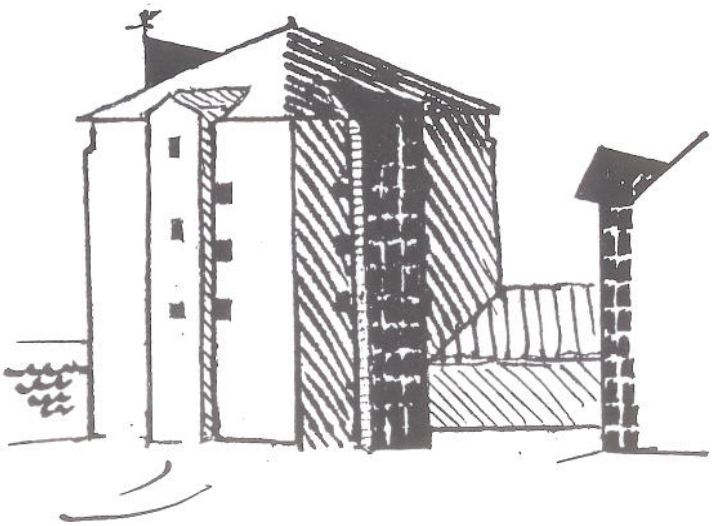

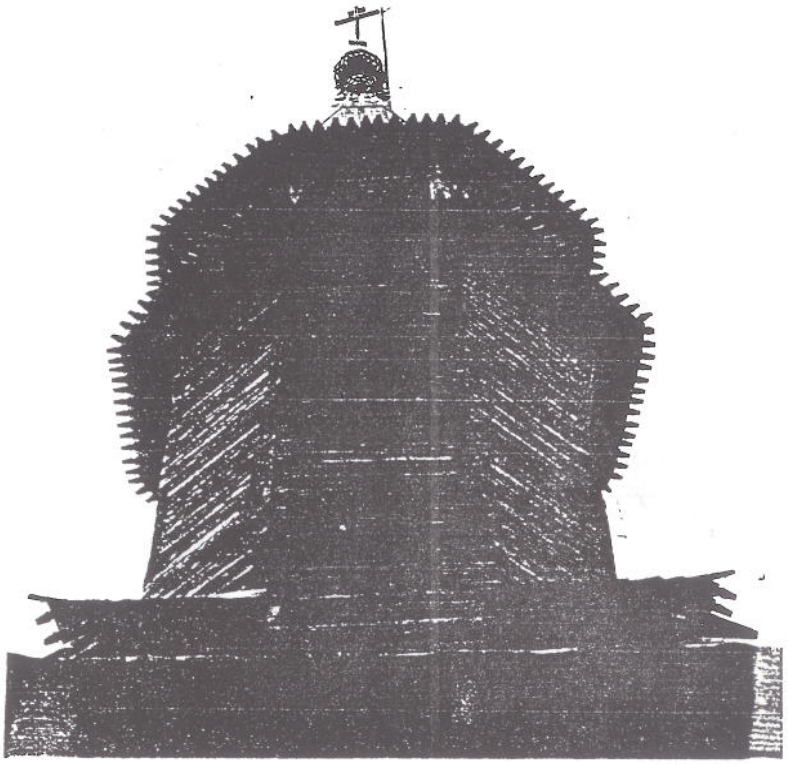
Tårnbygningen har en markant placering ved bygaden og ved søen. Ved bygningsændringer, der understreger de vertikale linjer, og ved at skråtstille tagryggen på begge sider, kan opnås et stærkt skulpturelt billede. Hvis yderligere taglinjen forlænges imaginært til husfacaden på den modsatte gadeside, forstærkes billedet af en højt båret broforbindelse.

Glaspartierne tænkes blanke, sorte - eller mørke - mod den gule bygningskrop med røde tage. Bearbejdningen af tårnet regnes for at være en væsentlig kunsttilføjelse (B).

Tårnbygningen rummer fælleshus og ungdomsboliger.

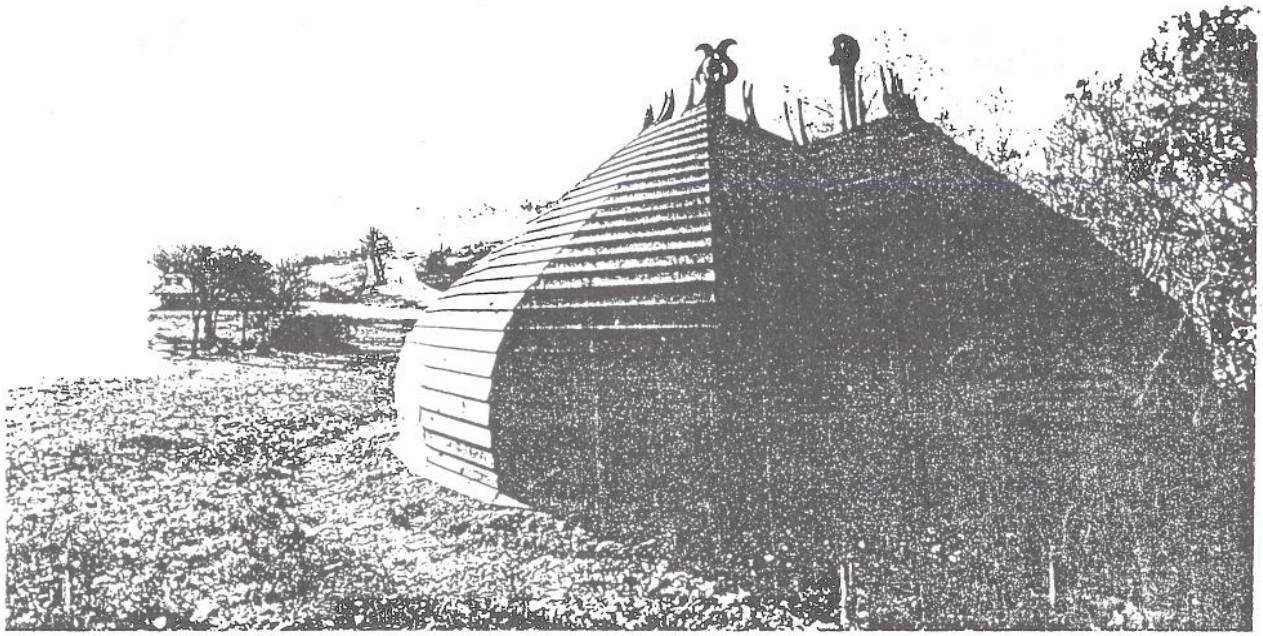
Den lille illustration refererer til Chr.IV.s mastekran på Orlogsværftet.

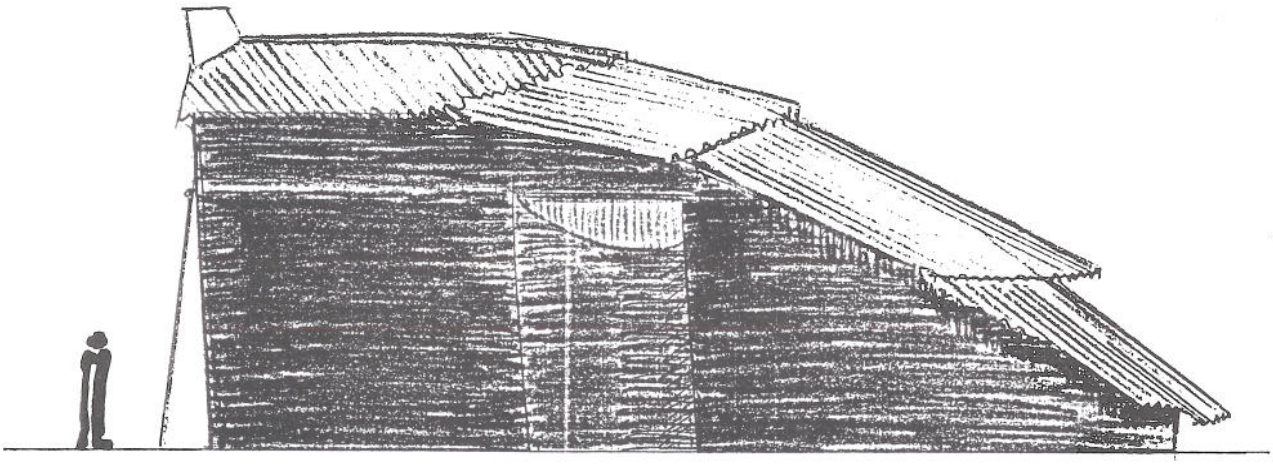

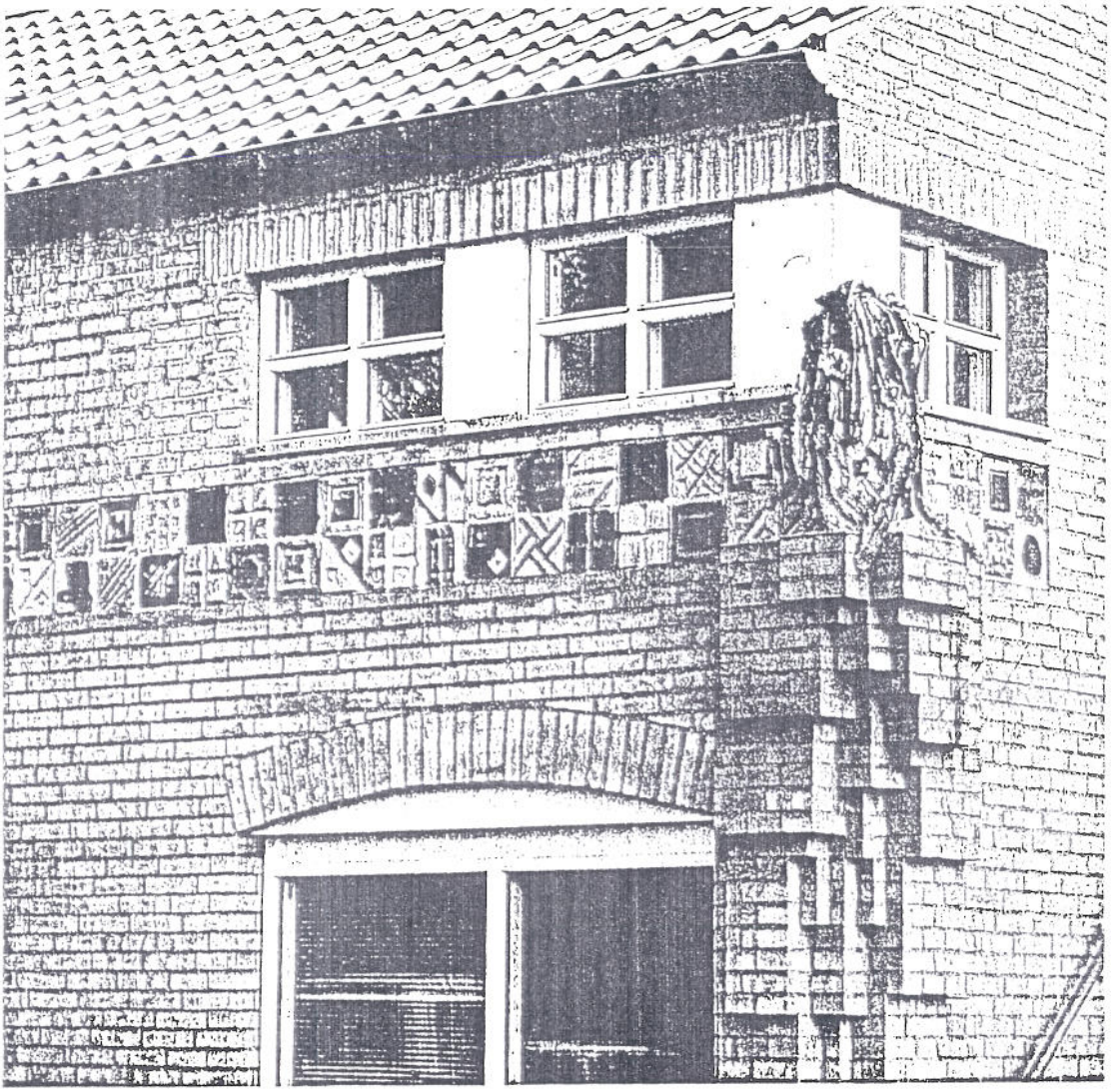

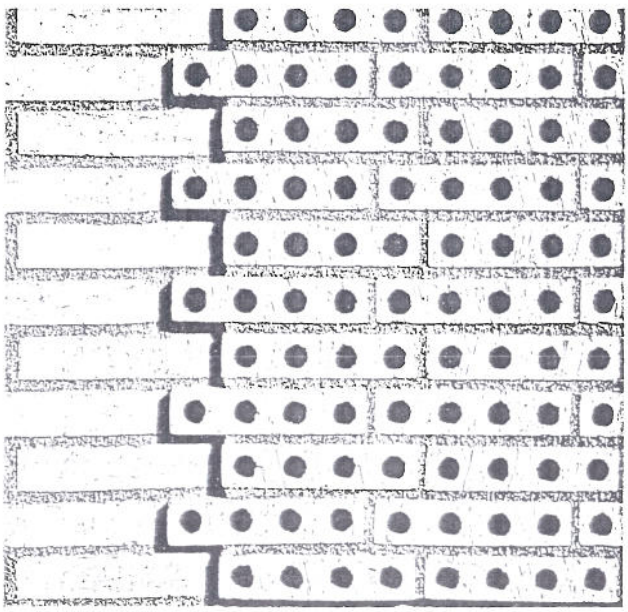

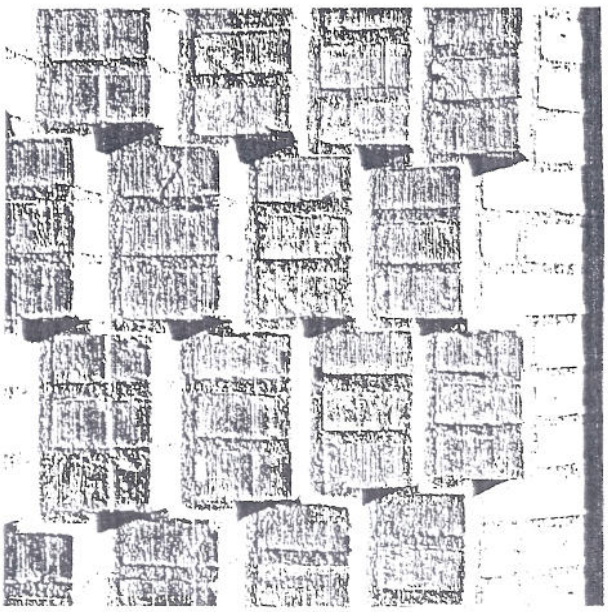
Fælleshus på søbredden

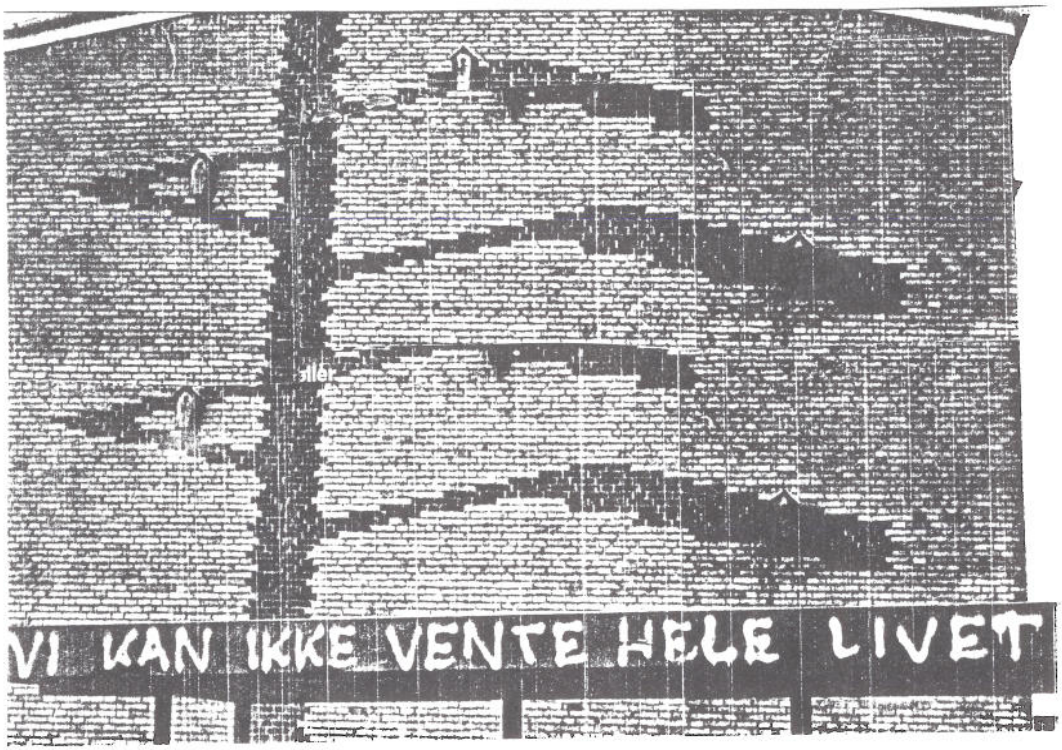
Et bygningsværk som skulptur.
I stedet for et fælleshus/beboerhus opføres et fantasifuldt hus. Selve bygningen forener monumentalskulptur og funktionelt beboerhus.
Placeringen er på sydsiden af søen i etape 2.
Skulpturhuset har form som en stor gåsevinge, der udgør taget og er altdominerende. Bygningen opføres direkte på søbredden og tænkes delvis træbeklædt ude og inde.
Det indre skal tilfredsstille alle krav til et fælleshus. Det er møbleret med skabskonstruktioner til wc, garderobe og depotrum, samt balkon med underliggende køkken med bardisk.

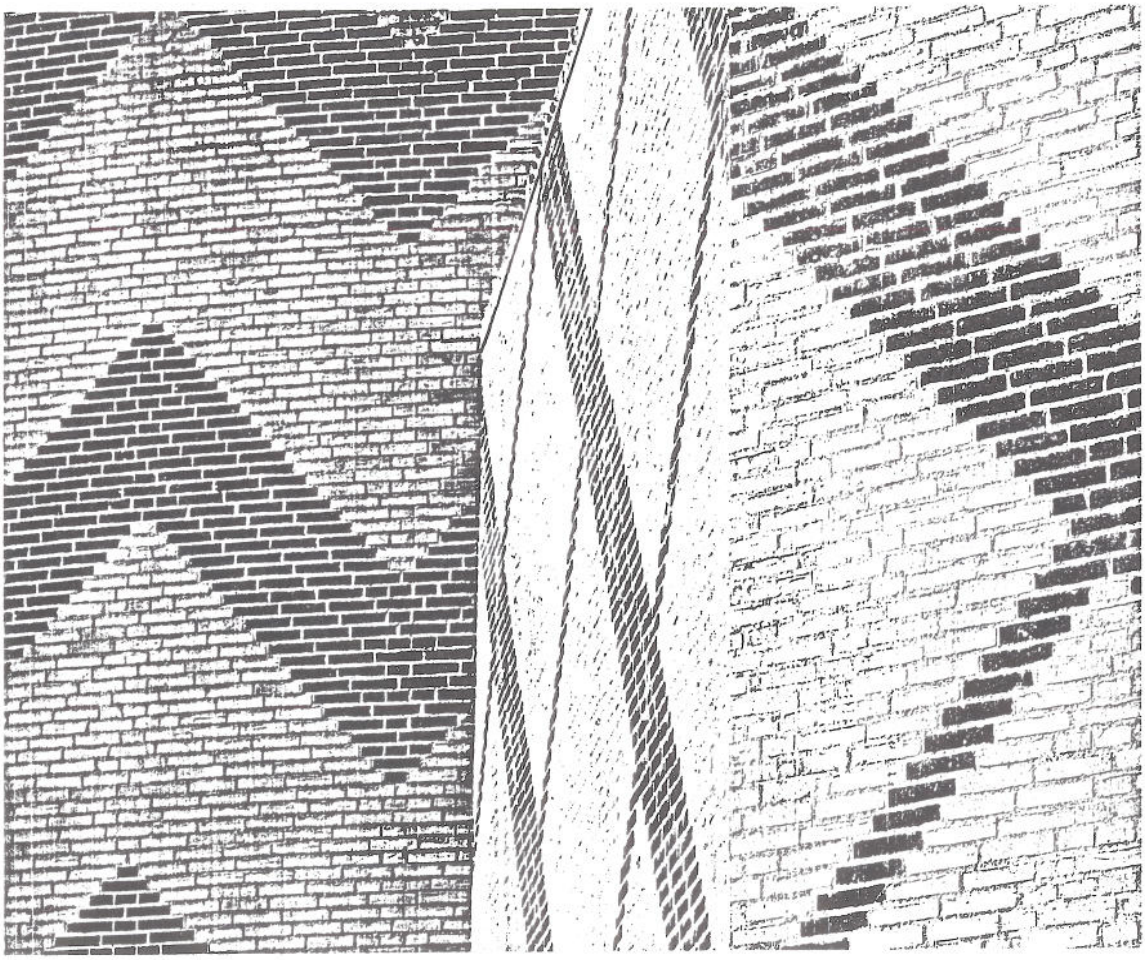
Eksempler på murværksdetaljer

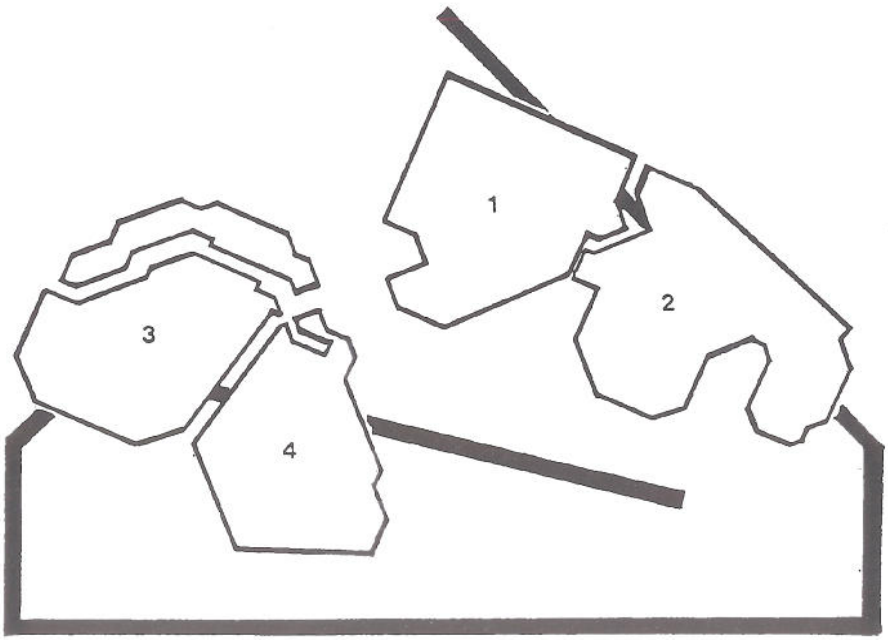

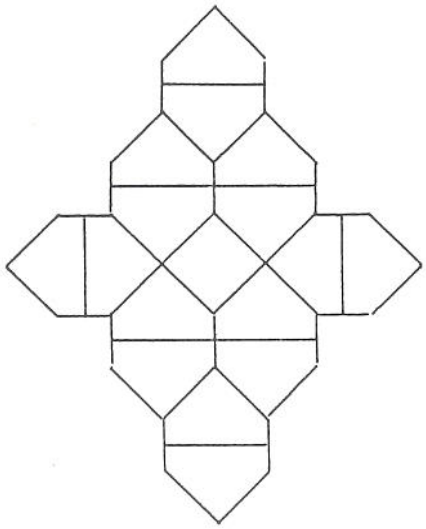
Eksempler på murværk. Øverst med stærekasse-koloni.
Facadebearbejdelse. Genbrug (A og B)

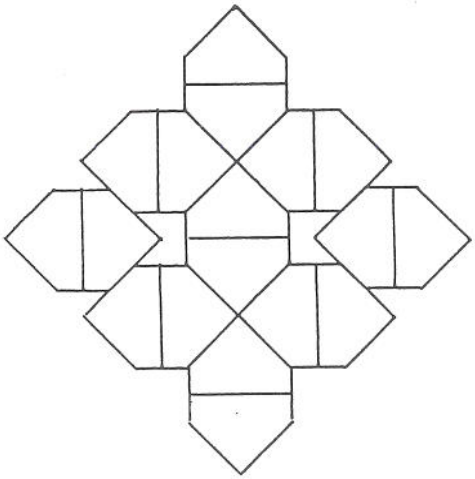

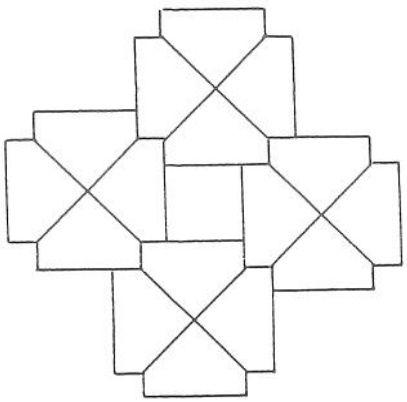
Østerhøj - kvarteret

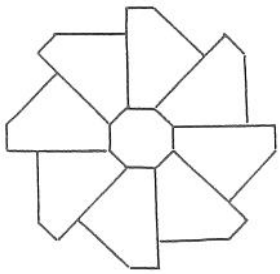

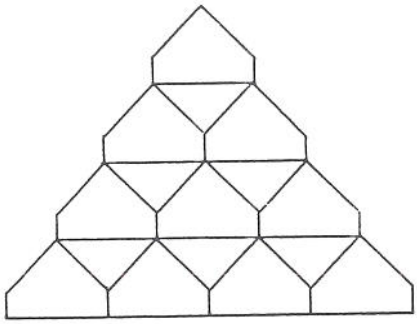
Etapeplanen for Østerhøj er anskueliggjort i denne vignet, der viser etaperne i byplanens omrids. Til understregning af byggeriets udvikling binder en kraftig markeret linie de fire etaper sammen.

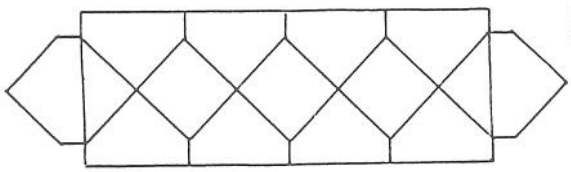

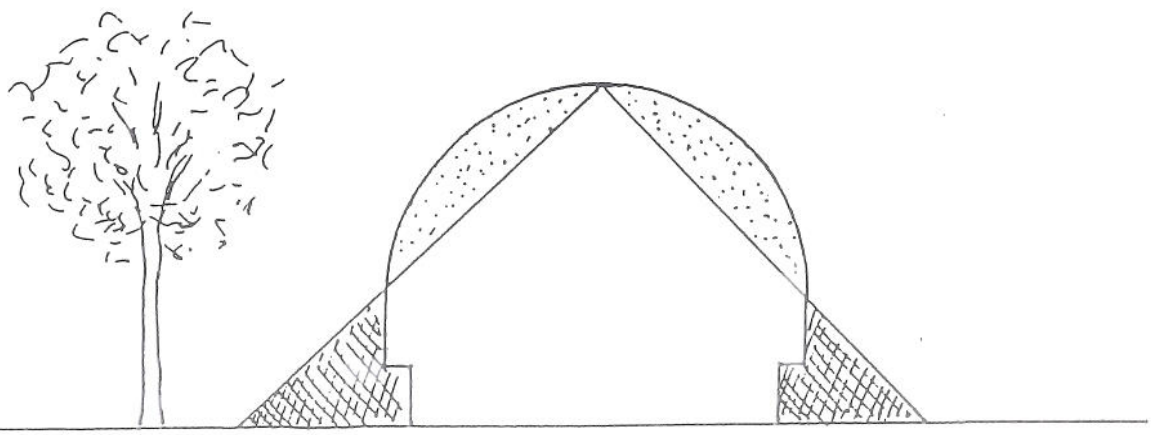

Østerhøj

Billedkunst på Østerhøj

HELHED - IDENTIFIKATION - KOMMUNIKATION. EN GENNEMGÅENDE IDÉ SOM DET OVERORDNEDE TEMA.

Det er således at kunstnerens overvejelser går i retning af at lade een overordnet betragtning være idegrundlag for den gennemgående kunstneriske indsats. Meningen er at styrke og fremhæve byens særlige karakter, at understrege byens profil, at byde på synsmæssige oplevelser og at stræbe mod en helhed der i bedste fald vil fremhæve sig som et spændende miljø i en by hvor borgeren med tilfredshed kan sige, dette er min by.

Kunstneren foreslår, at den overordnede betragtning indeholder tre lige betydningsfulde aspekter udfra hvilke han udformer sit arbejde (værk).

FORM - STRUKTUR - KOMMUNIKATION

Form

På Østerhøj skal en mangfoldighed af geometriske former være kunstnerens sprog og med disse vil han udtrykke idealisme, humanisme, konfrontation eller den rene sanseoplevelse. Dog skal en bestemt form gå igen i den kunstneriske udsmykning, et tegn som signalerer at nu er vi på Østerhøj, dette tegn er profilen af den såkaldte Ballerupsten.

Struktur

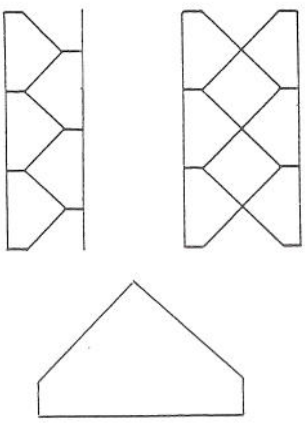
Kunstneren bearbejder overflader med mønstre og ornamentik, ligesom han kæler for det taktile i overfladernes materiale.

Kommunikation

KUNSTNEREN ARBEJDER FOR AT FREMHÆVE DIALOG OG SAMSPIL MED NATUR OG ARKITEKTUR. FORTOLKNING VED MENNESKET OG DETS TANKEVERDEN, DETS HVERDAG OG HISTORIE.

Ballerupstenen. Form, mønster og ornamentik.

Med sin udfordrende form viser Ballerupstenen sig som et spændendegrundelement i bearbejdning af mønstre og ornamentik. Den kan tegne smukke og usædvanlige mønstre eller forløb. Som ornamentik indgår den som et inspirerende tegn ved stiliserede gengivelser af alle slags former, fra rene geometriske figurer til organiske former såsom dyr, planter, o.s.v. Også som selvstændig form har den mange kombinationsmuligheder at byde på, når den behandles med fantasi. Formen leder umiddelbart tanken hen på en sammenligning med en husgavl, hvilket gør den let genkendelig, og hermed har den også den egenskab at den egner sig til at blive projiceret op i alle tænkelige størrelser. Den er med sin femkantede form, der har tre sider af forskellig bredde, velegnet til kombination med andre formelementer. Ved dekoration af murværk, gadebelægning, interiør o.s.v. opfylder den nødvendige krav såsom kantføring, afslutning af former og mønstre. Som negativ form, d.v.s. at den danner ramme omkring en åbning, har den også mange muligheder: Portåbning, niche, hulrum, vinduesramme, lyskildeindfald. Her i forbindelse med den integrering af kunst i Østerhøj-bykvarter er det tanken, at Ballerupstenen som formelement skal være et gennemgående tegn, der er med til at forbinde de forskellige dekorative og kunstneriske indslag med hinanden.

BALLERUP STENEN
"MODUL 350" 350 × 350 MM

2: Steder for bykunsten

Østerhøj
De udvalgte steder

Når vi kommer ind i Østerhøj by-kvarter fra Klakkebjerg, finder vi her det første betydningsfulde sted til en kunstnerisk udsmykning. En byport eller et andet vartegn kunne tænkes udført her som den første markering af en by med sin egen identitet.

I etape 3 findes et tilsvarende punkt ved bygadens møde med Måløv Parkvej. Fortsætter man ad bygaden er det næste sted, der falder i øjnene, Sportshallens langvæg. Her er i en 6 m bred zone afsat plads til påbygning. I forbindelse med en sådan bebyggelse eller som alternativ hertil bør en kunstnerisk bearbejdelse overvejes. Kommer man længere ned ad hovedstrøget, vil man for enden møde Andelsboligforeningen Østerhøj 1, som her markerer afslutningen med sine tre frontale gavlhuse. Disse tre steder vil få prioritet

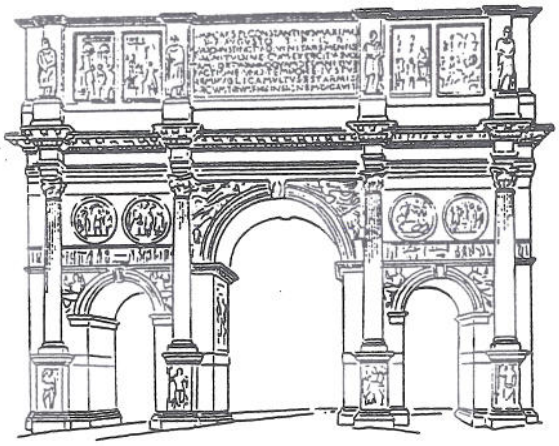
Signaturer for prioritering af de udvalgte steder til kunstnerisk behandling

Første prioritering ●

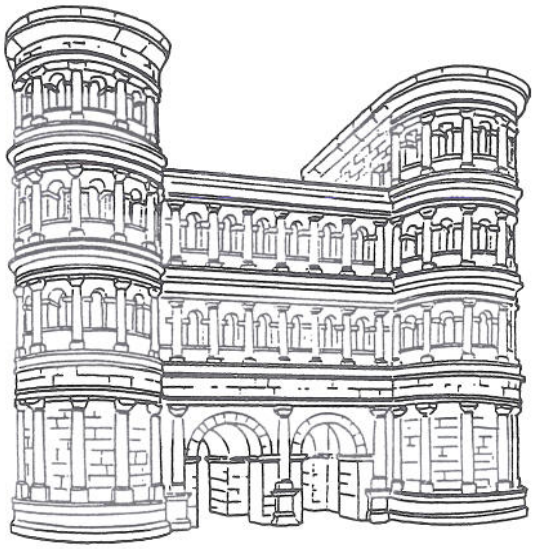
Anden prioritering ■

Tredie prioritering ▲

Etape 1	■	1. Måløv Parkvej - Klakkebjerg. Terrænet ved indfaldsvejen til Østerhøj bykvarter.
	●	2. Indkørslen til hovedstrøget. Byport eller andet vartegn
	▲	3. Sportshallens indgangsparti
	▲	4. Sportshallens langvæg
	■	5. Hjørnehus på hovedstrøg
	■	6. Andelsboligforeningen Østerhøj 1. Tre gavlhuse (se beskrivelse og forslag).
	■	7. Centralt torv ved Andelsboligforeningen KILEN (se beskrivelse og forslag)
	▲	8. Porthus til terræn
Etape 2	■	9. Indkørsel ved etape 2 (byport)
	●	10. Torveplads
	▲	11. Strædetorv
	■	12. Terræn, udsigtspunkt
	▲	13. Terræn, udsigtspunkt
Etape 3	●	14. "Grønt Knudepunkt", sø park og bystrøg
	●	15. Indkørsel ved etape 3 (byport)
	●	16. Overordnet udsigtspunkt (landart)
	▲	17. Bypark
	▲	18. Fordelingstorv
	■	19. Byrum
Etape 4	■	20. Byrum
	▲	21. Bakkehus, terræn
	▲	22. Poppellinien
	▲	23. Skråning (vartegn mod hovedtrafikårer)

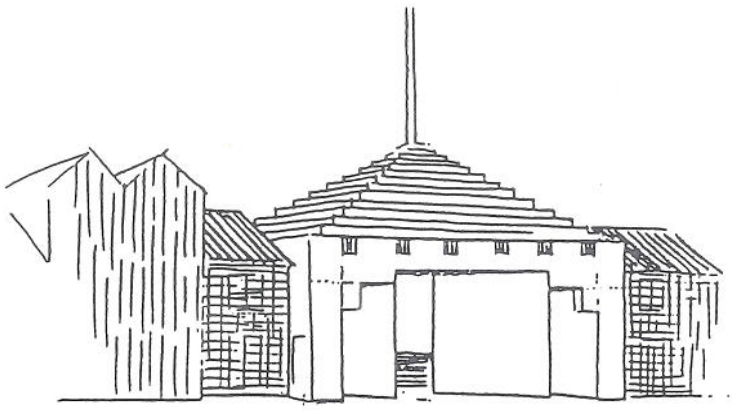
Arch of Constantine at Rome

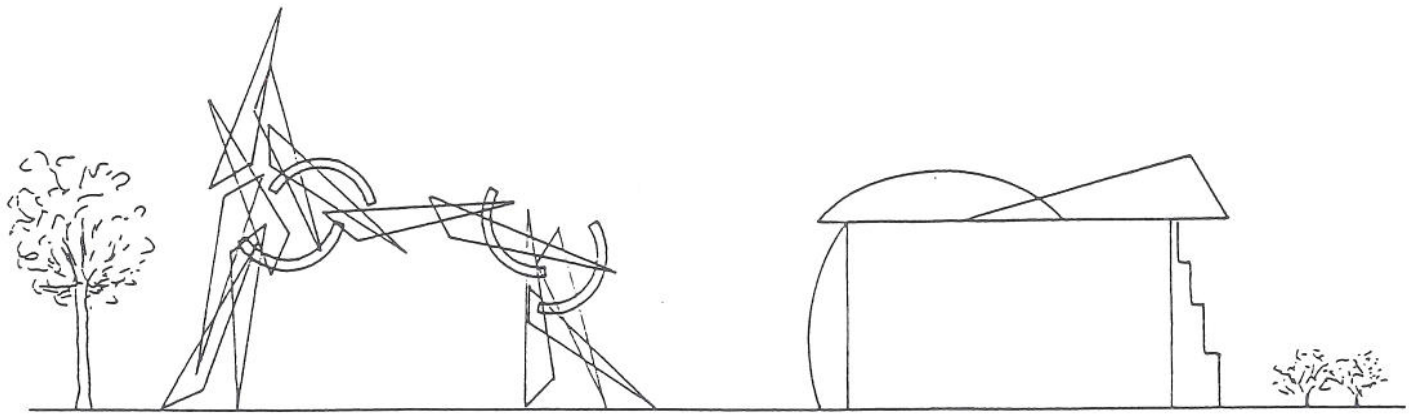

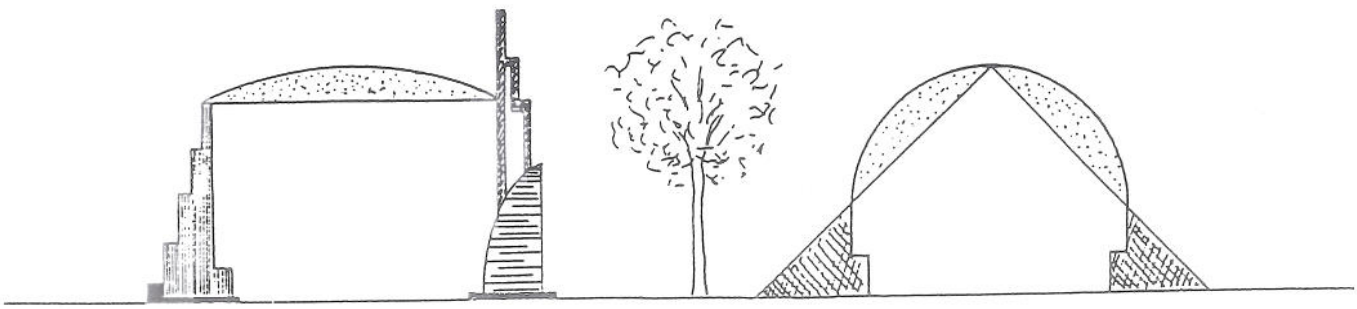
Porta Nigra at Trier

Arch of Titus at Rome

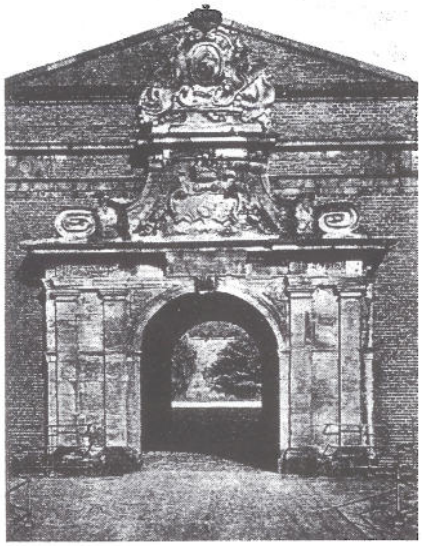

Byporten som kulturelement

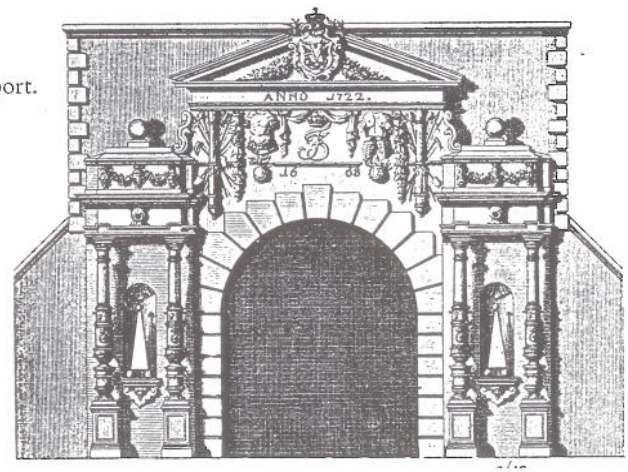
Det første indtryk der møder een når man bevæger sig ind i byen er byporten. Tilbage i tiden var denne indgang den eneste passage i en befæstet mur, som omsluttede byen med det formål at holde fjenden ude, at være beskyttende.
Derfor var byporten kraftigt armeret og befæstet med porttårne, så man på behørig måde kunne bekæmpe en eventuel fjende. Men byporten havde også det formål at fortælle om byens anseelse. Var det en betydningsfuld by kunne porten være rigt dekoreret og omgivet af imponerende fæstningsværker og tårne, og de tilrejsende fik straks et indtryk af byens status. Op gennem årene har byens port eller porte haft mindre og mindre betydning som middel til at holde fjenden ude, for i stedet, at blive opslugt af byens vokseværk, og ende som dekorative indslag i parker og anlæg. Her i postmodernismens tid er byporten igen blevet aktuel, og vi har set mange fantasifulde udgaver af porte til næsten alle formål.

nværkets ydre port, Kronborg

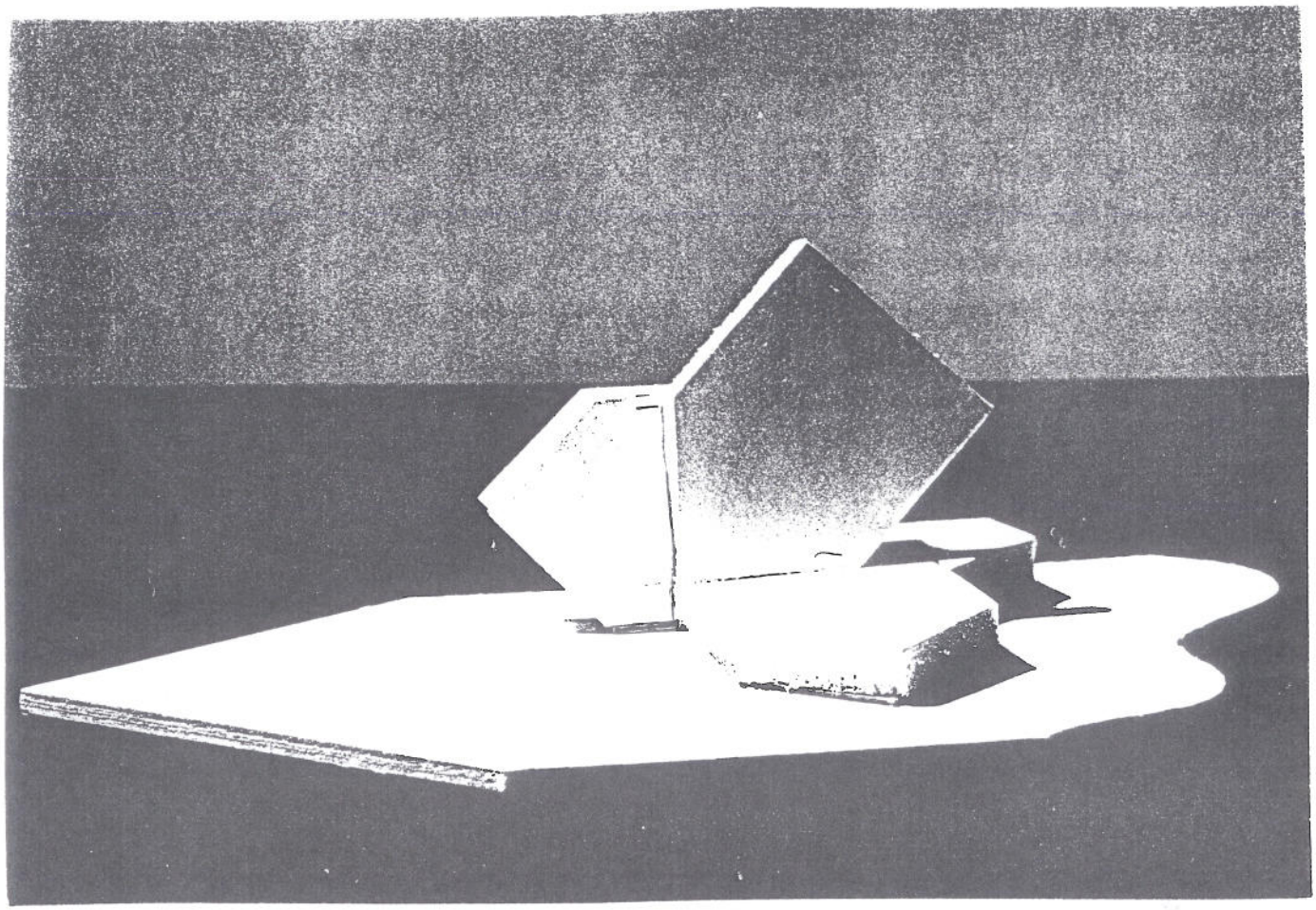
En fornyelse af dette gamle kulturelement er igen på vej i arkitekturen, i vor tid vil det nok vise sig som en mere romantisk ting, netop med hovedvægten lagt på at gøre indgangen til et særligt sanseligt sted, en overgang hvor oplevelsen skærpes inden man træder ind i byens mangfoldige verden. På Østerhøj og Egebjerg kan byporten blive et aktuelt indslag i den kunstneriske udsmykning når vi tænker på at tegne byens profil. Denne tærskel som passeres ved indgangen til byen er stadig et sted som påkalder sig betydning som indtryksdannende faktor. Det er her vi kan lade op til de mange indtryk som vi ønsker at den besøgende skal hente i vores by.

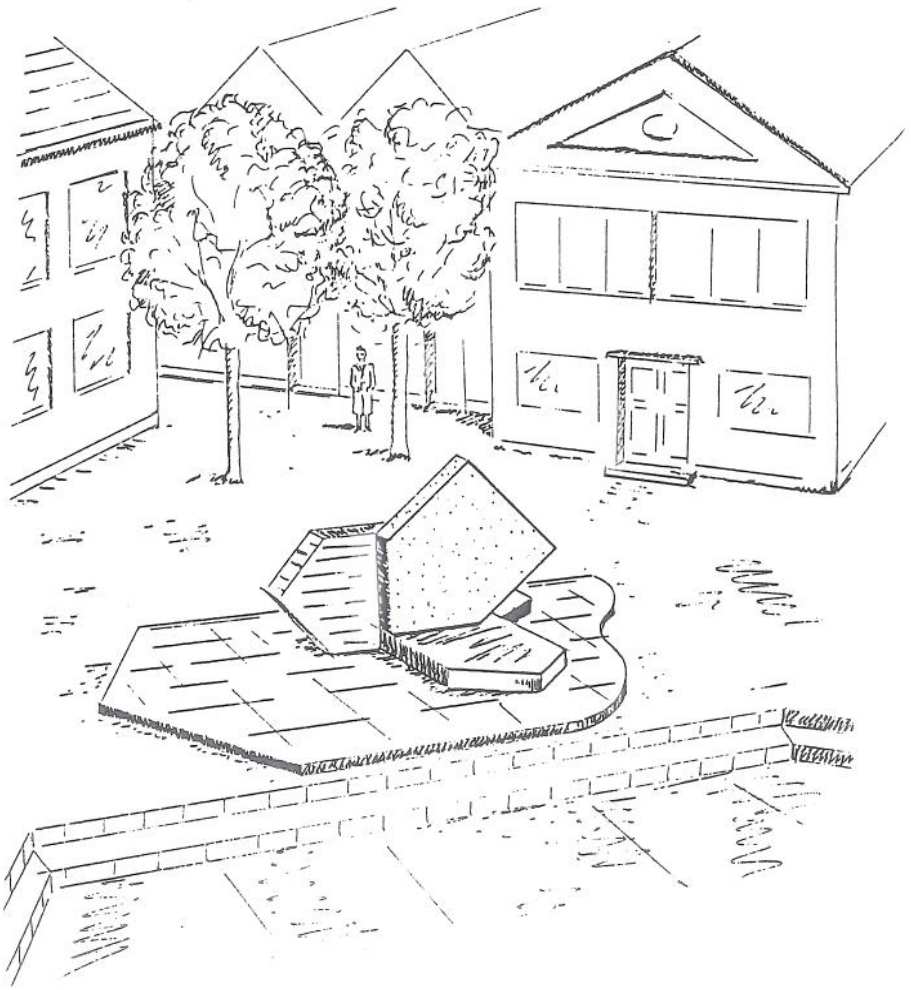
Vesterport.

261. Sjællandsporten, Kastellet

3: Eksempelsamling

Skulptur og scene

Byggeetape 1.
Det centrale torv ved Andelsboligforeningen KILEN

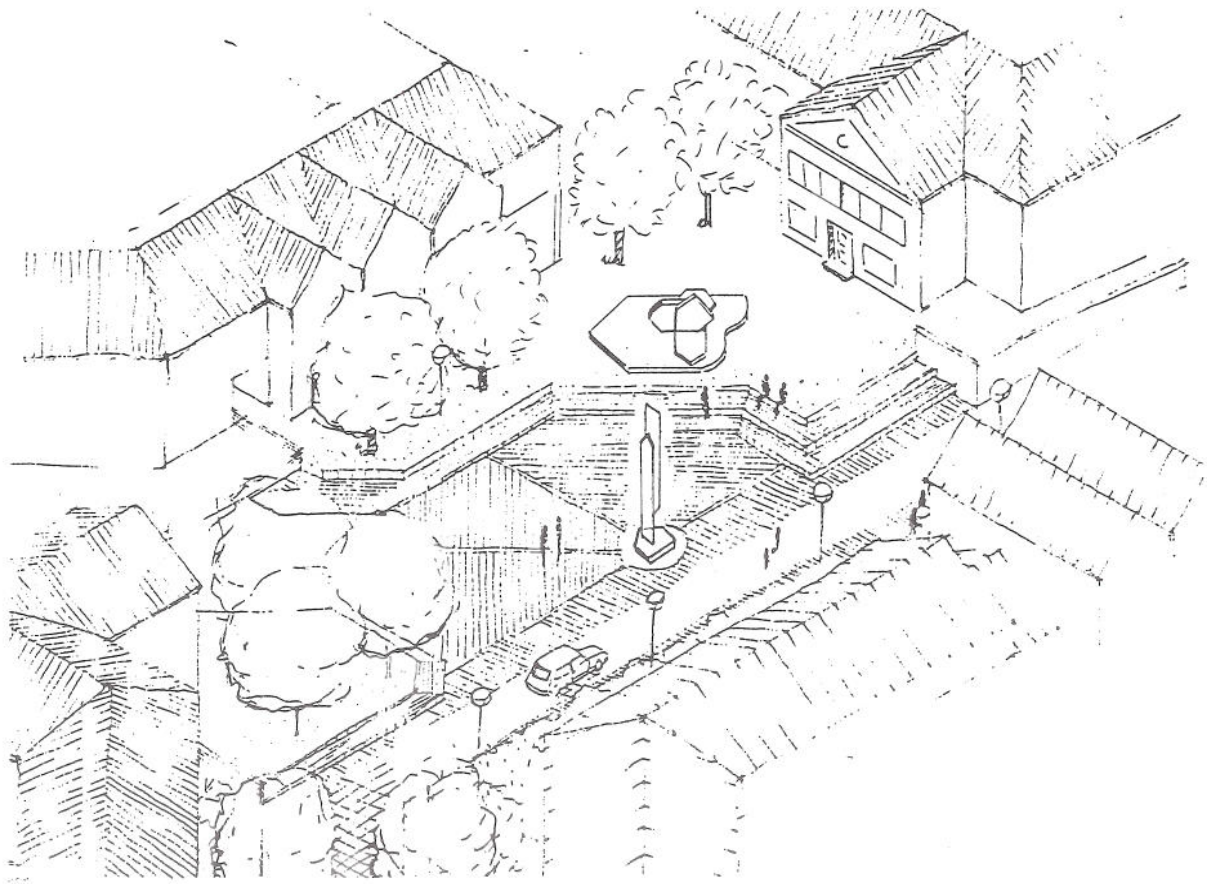
Med udgangspunkt i Ballerupflisens formelement udvikles en skulptur-gruppe som på et sceneplateau opnår den funktion både at være et kunstværk i sig selv og samtidig et sceneelement. Ideen med at anbringe denne scene og skulptur på et centralt torv er, at her vil borgeren få mulighed for at opleve kunstens andre udtryksformer såsom teaterspil, optræden, musik o.s.v. Det kan også tænkes at borgerne selv vil komme til udtryk netop her. Skulpturen som sceneelement kan indgå i mange dekorative sammenhænge og kan ved forskellig farvet belysningseffekter blive en smuk eller dramatisk baggrund for det spil der udvikler sig på scenen.

Skulpturens forskellige dele udføres i slidstærke og modstandsdygtige materialer, således at man kan gå på den, lege i den eller montere kullisseelementer på den. Materialevalget kan være beton, mursten, stål, marmor, granit. For at opnå størst mulig sensibilitet skal skulpturens dele være af forskellige materialer.

Skulpturens retningspegende former understreger at her på dette sted foregår noget udadrettet, noget betydningsfuldt og opmærksomhedskrævende. Den øverste form viser punktet, stedet hvor oplevelsen har sit udspring, scenen. De tre andre former peger udad i hver sin retning og giver scenens funktion et dynamisk afsæt.

Det kan tænkes at indbygge et springvand eller anden vandkunst i selve skulpturen. Om aftenen kan en belysning af hele sceneriet byde på en smuk oplevelse.

Midt på torvet placeres et skulpturelement "Nålen". Her får vi præciseret torvets position i byggeriet og samtidig har den i sit udtryk relation til scene-skulpturen. Mellem de to lodrette elementer anbringes en lyskilde som om aftenen udsender et farvet lys, der tegner de to nåle i skarpt relief. Det underste element, som er et tværsnit af Ballerupstenen, får en højde så der kan siddes på den.

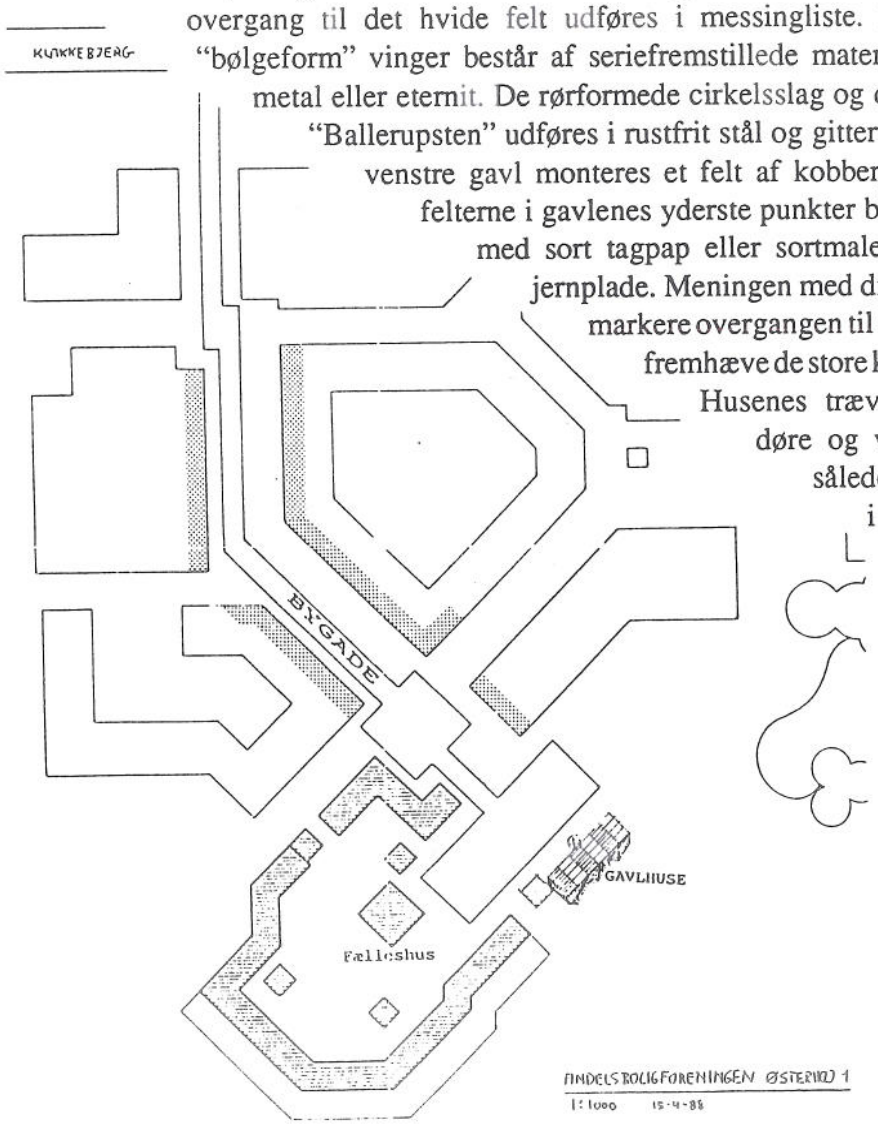
Integreret billedinstallation på tre gavlhuse

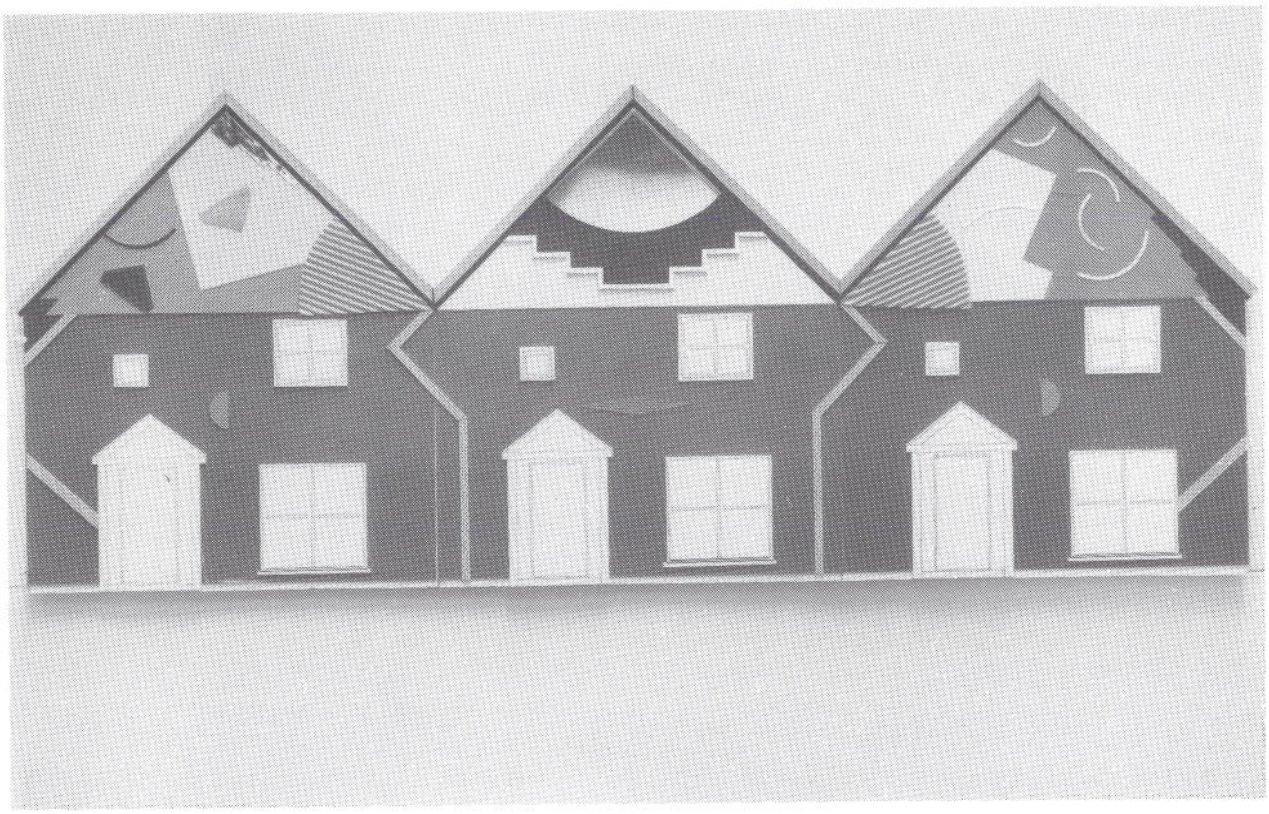
Andelsboligforeningen Østerhøj 1

Når man fra Klakkebjerg bevæger sig ind i Østerhøj Bykvarter møder man for enden af hovedstrøget Andelsboligforeningens tre gavlhuse. Man kan med det samme pege på, at her er der tale om en ideel placering af en kunstnerisk udsmykning bl.a. fordi hele Østerhøj By vil få glæde af et kunstværk netop her. Husene udgør en naturlig afslutning på hoved-trafikåren som leder ind til byens stræder og torve.

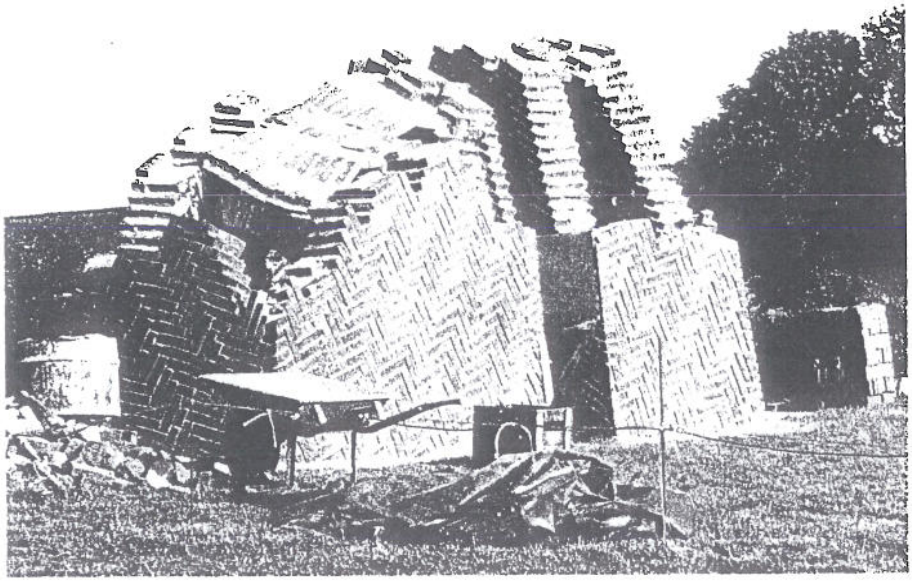
Husenes markante profiler er et godt udspil til en kunstnerisk dialog mellem arkitektur og billedkunst. Det er netop samspillet mellem arkitektur og billedværk som ligger til grund for skitse og model til et kunstværk på dette sted. Facadens murværk går op til gavlenes underkant hvor kunstværket dels udfolder sig på gavlene og dels integreres i hele byggeriets facade. Da husene og kunstværk skal kunne opleves i god afstand er der tænkt på store linier og former.

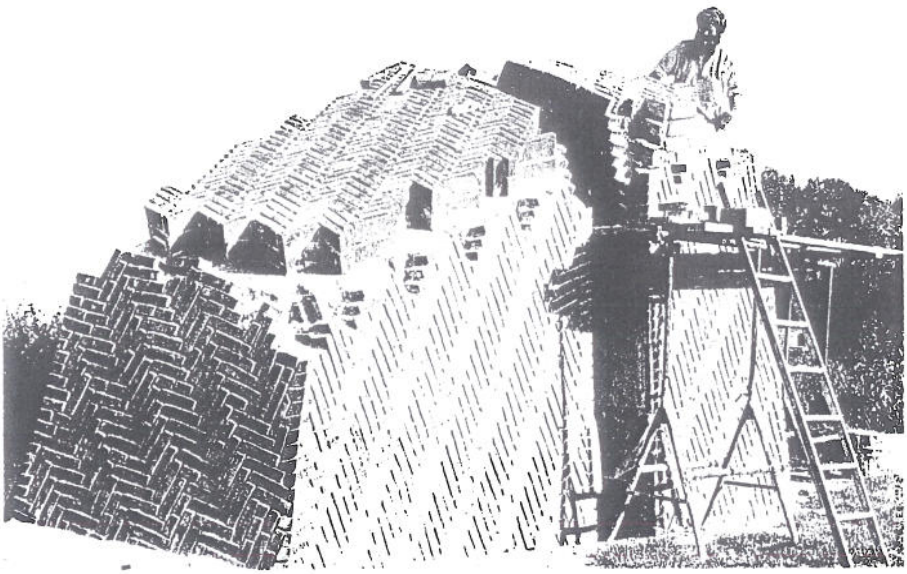
For at opnå en høj kvalitet i materialer og et godt samspil med murværk vil store dele af udsmykningen blive udført i glaserede sten. Der er således tale om det blå, det grønne, det sorte felt samt de gule linier og ornamentik. Det rosa, det hvide og det gule felt vil blive udført som pudset baggrund. På det store sorte felt monteres en armeret glasplade der har til formål at reflektere dagslyset og elektrisk lys og give dette betydningsfulde centrale område en magisk effekt. Den trappeformede overgang til det hvide felt udføres i messingliste. De to riflede "bølgeform" vinger består af seriefremstillede materialer af enten metal eller eternit. De rørformede cirkelsslag og de løse former "Ballerupsten" udføres i rustfrit stål og gitterværk. Øverst i venstre gavl monteres et felt af kobberplade medens felterne i gavlenes yderste punkter bliver monteret med sort tagpap eller sortmalet galvaniseret jernplade. Meningen med disse felter er at markere overgangen til husets sider og fremhæve de store kvadratformer. Husenes træværk, tagspær, døre og vinduer males således, at de indgår i det totale indtryk.

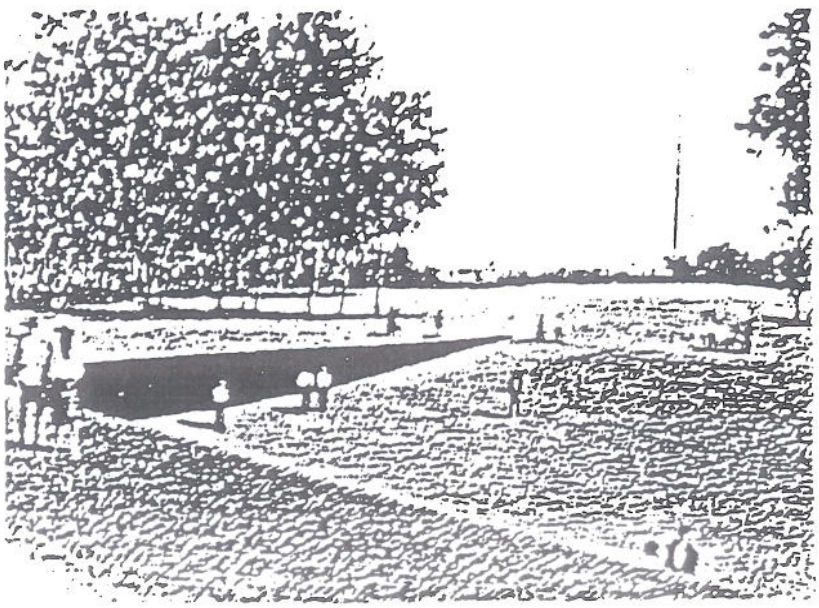

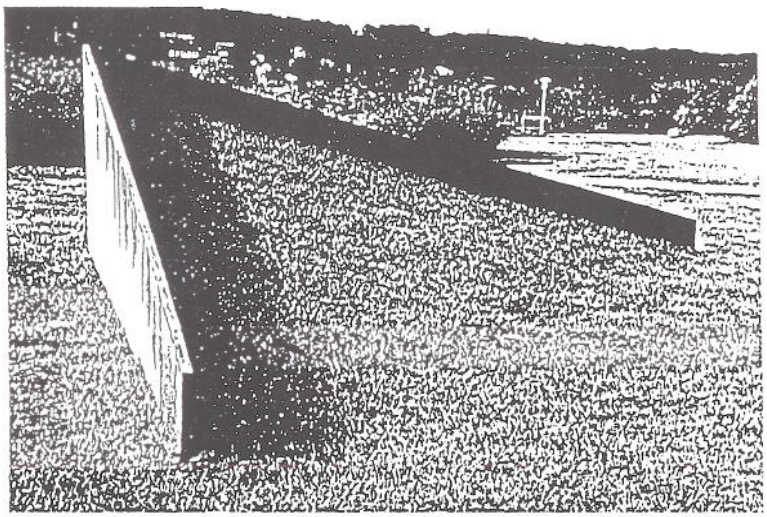

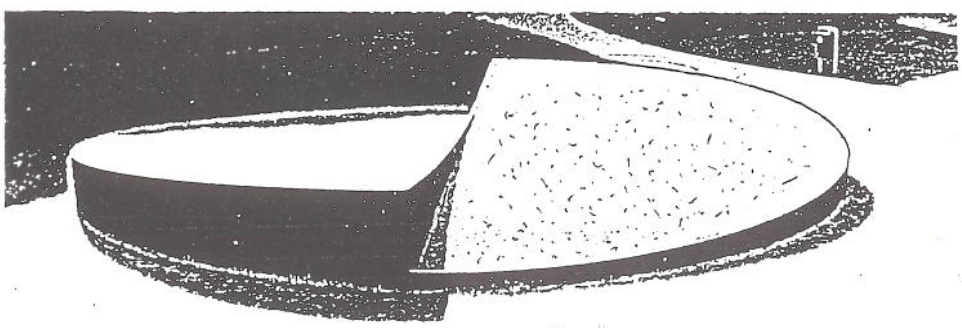
Land-art

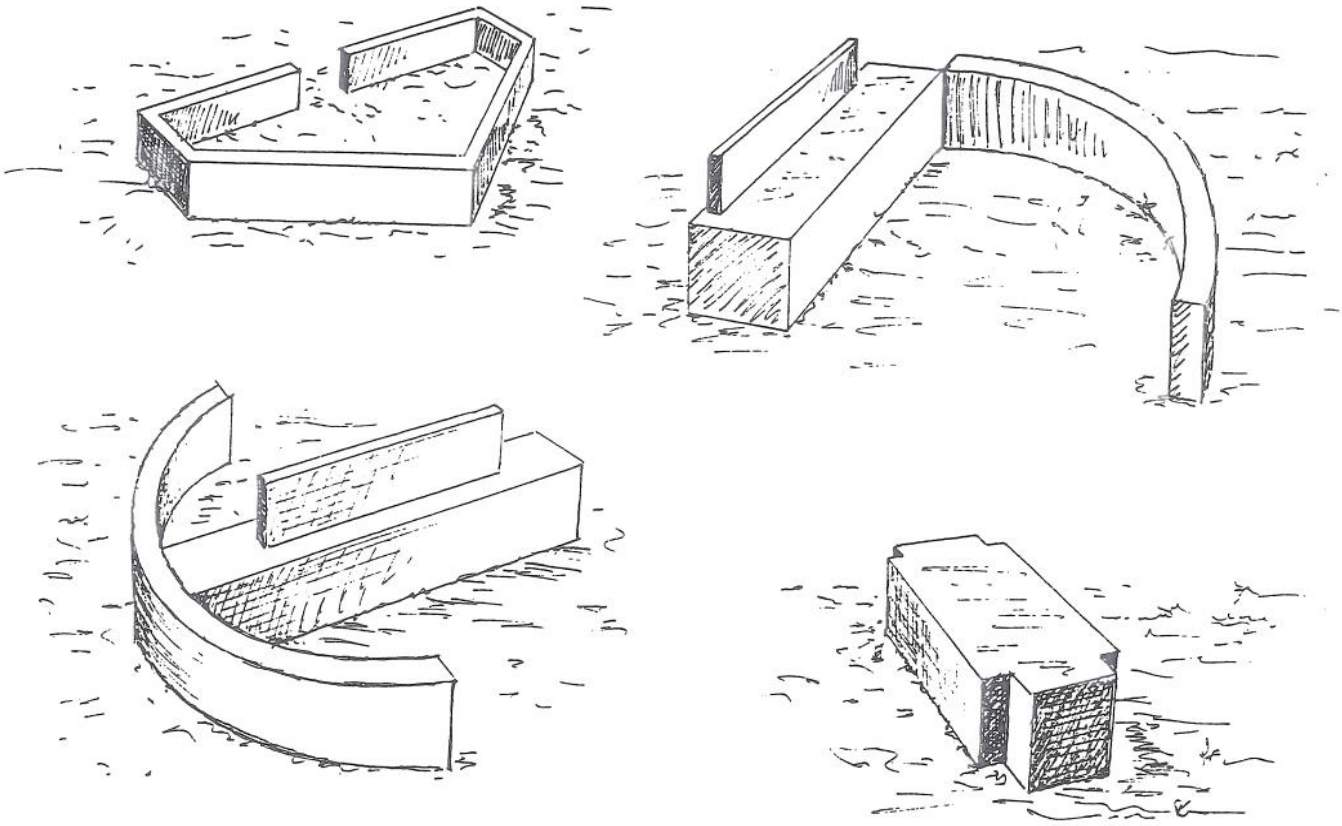
Byggeetape 3 og 4.

Det smukke bakkede landskab omkring byggeetape 3 og 4 indbyder ved sin markante profil og kuperede terræn til en kunstnerisk markering. I den rette ånd vil dette værk i sit modspil til naturen dels komme til at fremhæve denne og dels være et kendetegn for området ved Østerhøj. Et kunstværk som kan imødekomme disse krav er et såkaldt LAND-ART. Et indgreb i landskabet som hovedsageligt bruger af det foreliggende stykke jord og materiale. Det kunne blive et kunstværk som ville give to funktioner.

En stor anlagt, bestemt geometrisk form tegner sig i landskabet, et menneskeværk, en form som markerer et udsnit af terrænet ved at løfte og omkredse det for derved at komme til at virke som et vartegn. Det kunne samtidig udformes således, at det kan bruges til sport og leg. Ved placeringen af dette værk tænker kunstneren på terrænet foran Poppelhøjen (se oversigtskort).

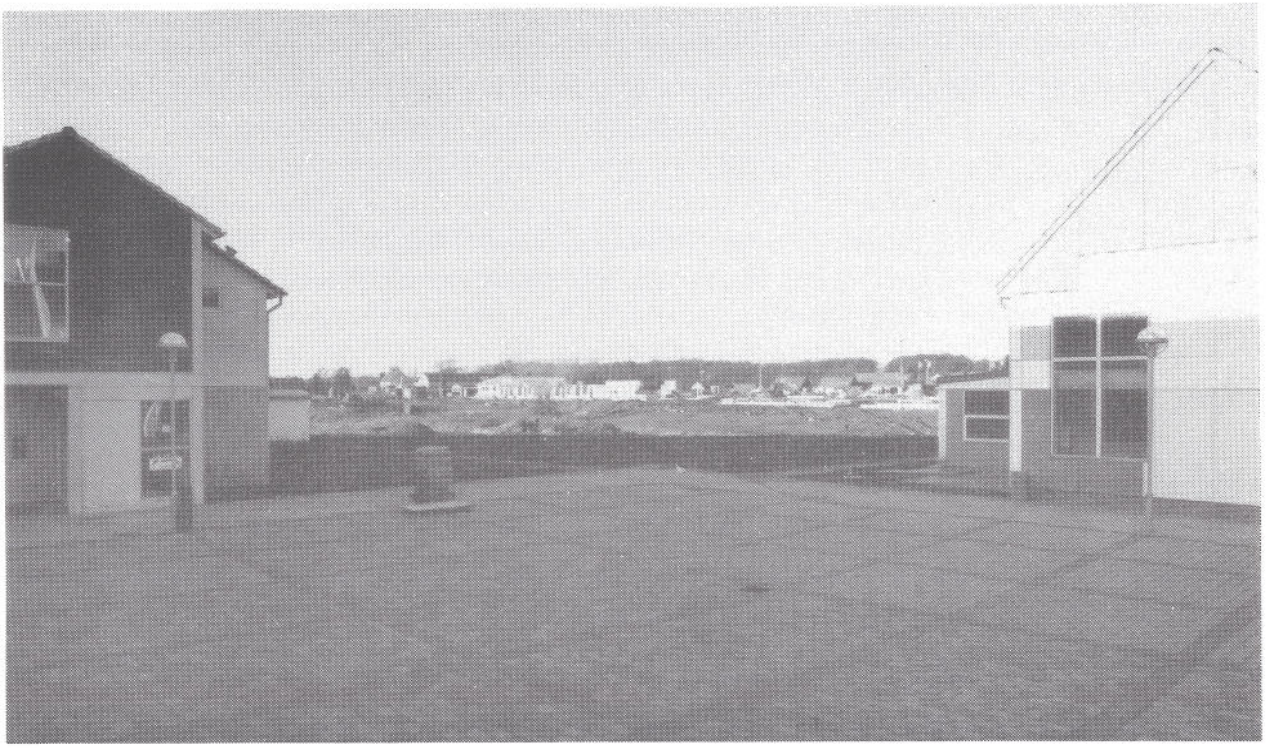

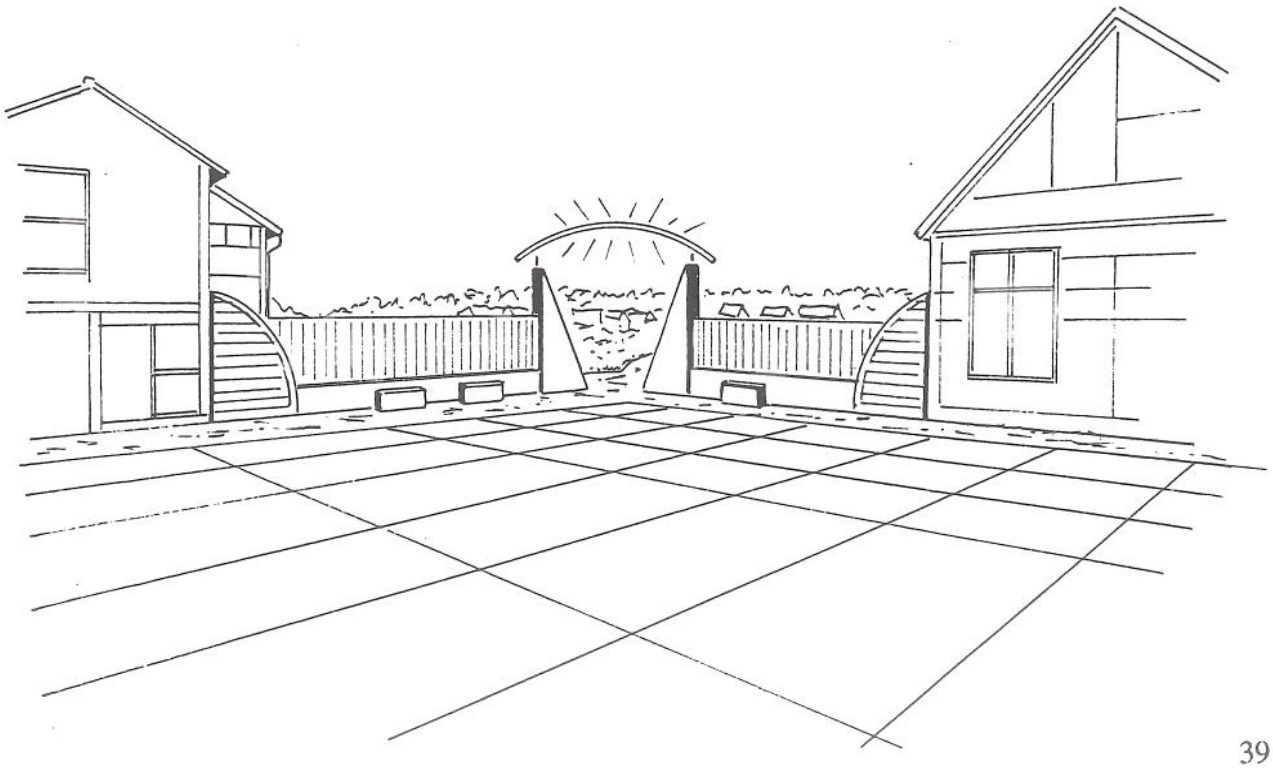
Skulpturelle sidde-elementer.

I byens parker og anlæg på torve og pladser har vi de obligatoriske bænke som regel udformet i en standardudgave. Dette princip er naturligvis udmærket, når vi tænker på, at det jo bare drejer sig om at komme til at sidde ned. Imidlertid er det sådan, at på særligt specielt egnede steder dur en af disse standardbænke ikke, fordi de ganske enkelt kommer til at virke som et fremmedelement. Her er det at skulpturelle sidde-elementer kan komme på tale idet de kan udføres således at de indgår og lever med i det miljø, hvor de placeres. Det kan være arkitekturens formverden som støder imod, det kan også være anlægget eller pladsens opbygning og ide som afviser de seriefremstillede standardbænke, det er her med disse sidde-elementer, at man kan gøre noget mere, forstærke hensigten og stedets karakter og samtidig imødekomme det naturlige behov for at sidde og betragte verden..

Eksempel på overgang fra byrum til åbent land.

Byens rum består både af offentlige torve og pladser og af mere private eller lokale fællesarealer. Overgangen fra en torveplads til et projekteret haveanlæg kan udføres som hæk, gitter, mur eller - som på tegningen - et plankeværk der ved åbningen til anlægget har to markante spidse trekanter, hvorpå der er monteret en lyskilde som en svævende bue mellem de to spidser. Ved at etablere en fast overgang - en tærskel - til det åbne terræn vil man give torvet en afslutning, der befordrer den intime atmosfære. Man vil opnå at gøre torvet til en overskuelig helhed og udformningen af plankeværket vil i samspil med husenes arkitektur give dette byrum en særlig karakter. Med en dæmpet lysvirkning vil buen om aftenen give hjørnet en stemningsfuld virkning.

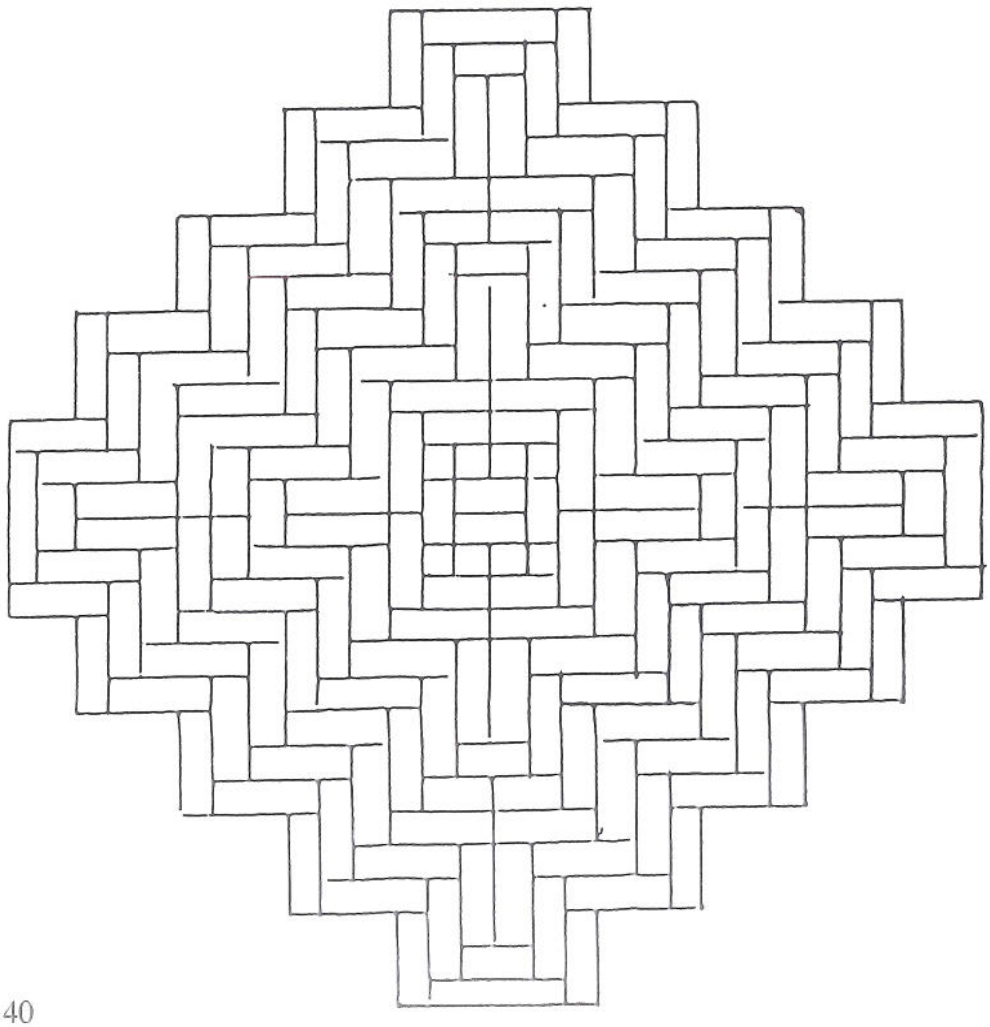

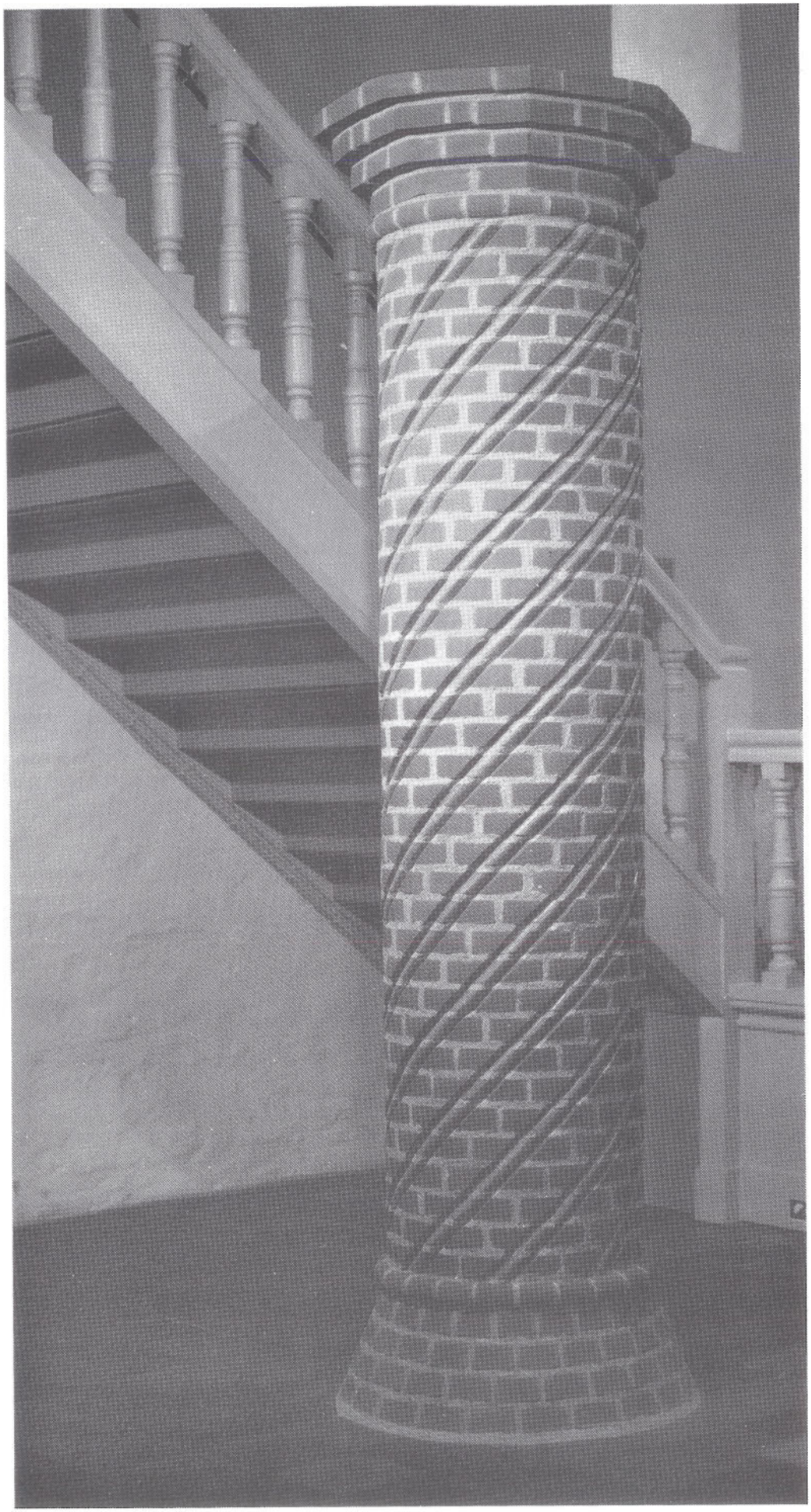

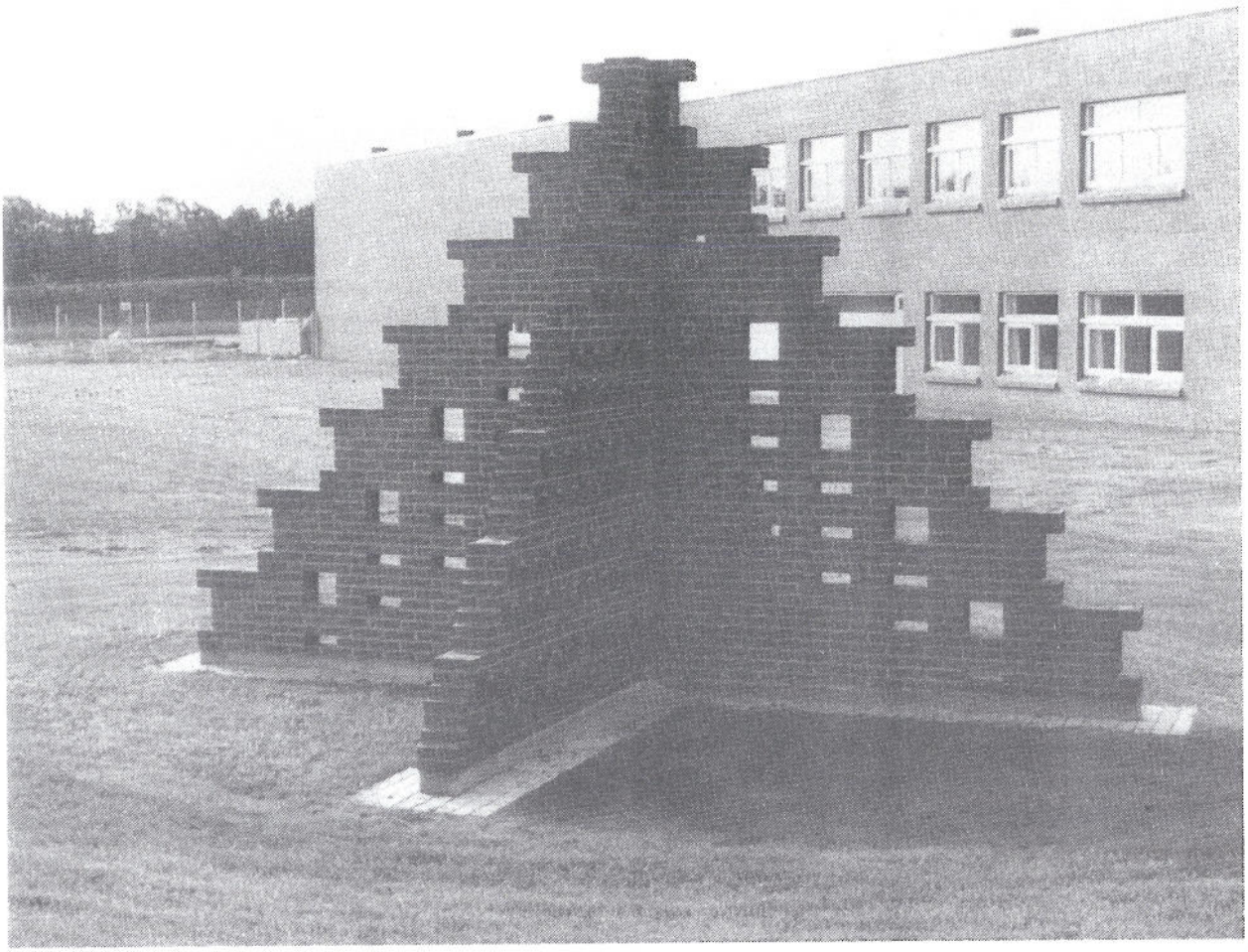
Murværkets mønstre og ornamentik.

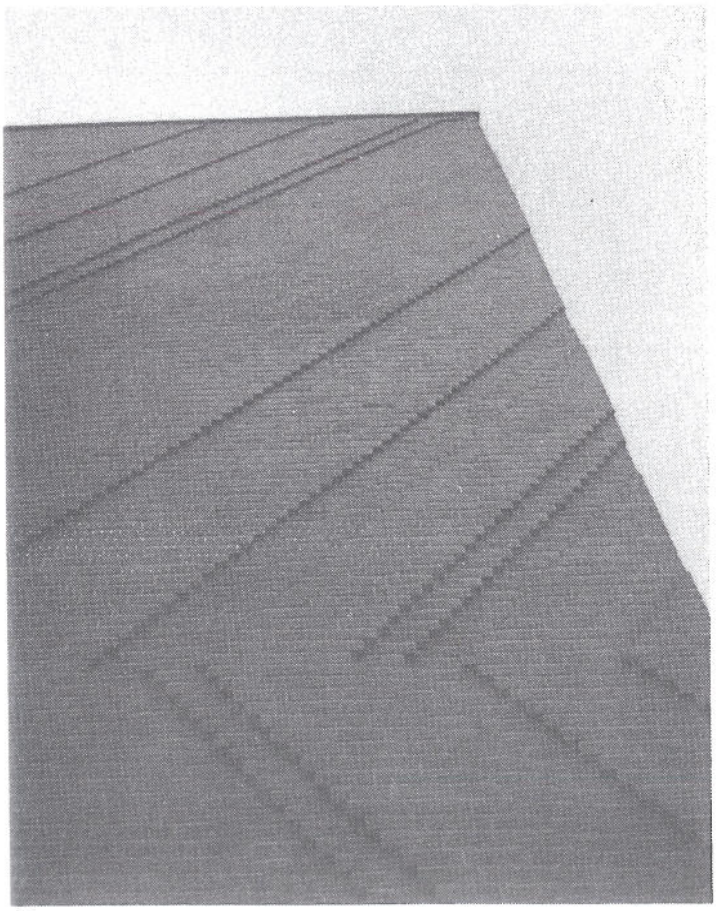
En husmur med murstenenes ensformige rækker og lag, er noget af det mest kedsommelige, man kan bruge tid på at fundere over. Selvom man kan tale meget om murværkets smukke jordfarver, er det alligevel den dræbende monotoni som lader os apatiske. Nu skal der imidlertid ikke meget til for at ændre dette og gøre oplevelsen rigere, allerede ved vinduer og døre sker der noget med vores indtryk. Hvis der nu også bruges mursten af forskellig farve f. eks. som gule eller røde bånd, der tegner linier eller former i murværket, bliver der straks mere at glæde sig over i det øjeblik at opgaven lyder på at gøre noget ved murværket og kunstneren går igang med dette arbejde vil det vise sig, at der er utallige måder at udnytte husflader og gavle på med billeddannende virkemidler. Nærliggende er det at tænke på murværkets eget mønster, her man kan lade glaserede mursten i næsten alle tænkelige farver indgå og med disse tegne former, figurer og nye mønstre. En anden fremgangsmåde er at lade nogle af murstenene træde frem, således at disse fremskudte punkter danner et mønster. Herved opnår man at udnytte lysets forandring dagen igennem, idet de fremskudte sten vil kaste skygger på vægfladen, skygger som flytter sig dagen igennem og gør muren til en mere levende og sanselig flade.

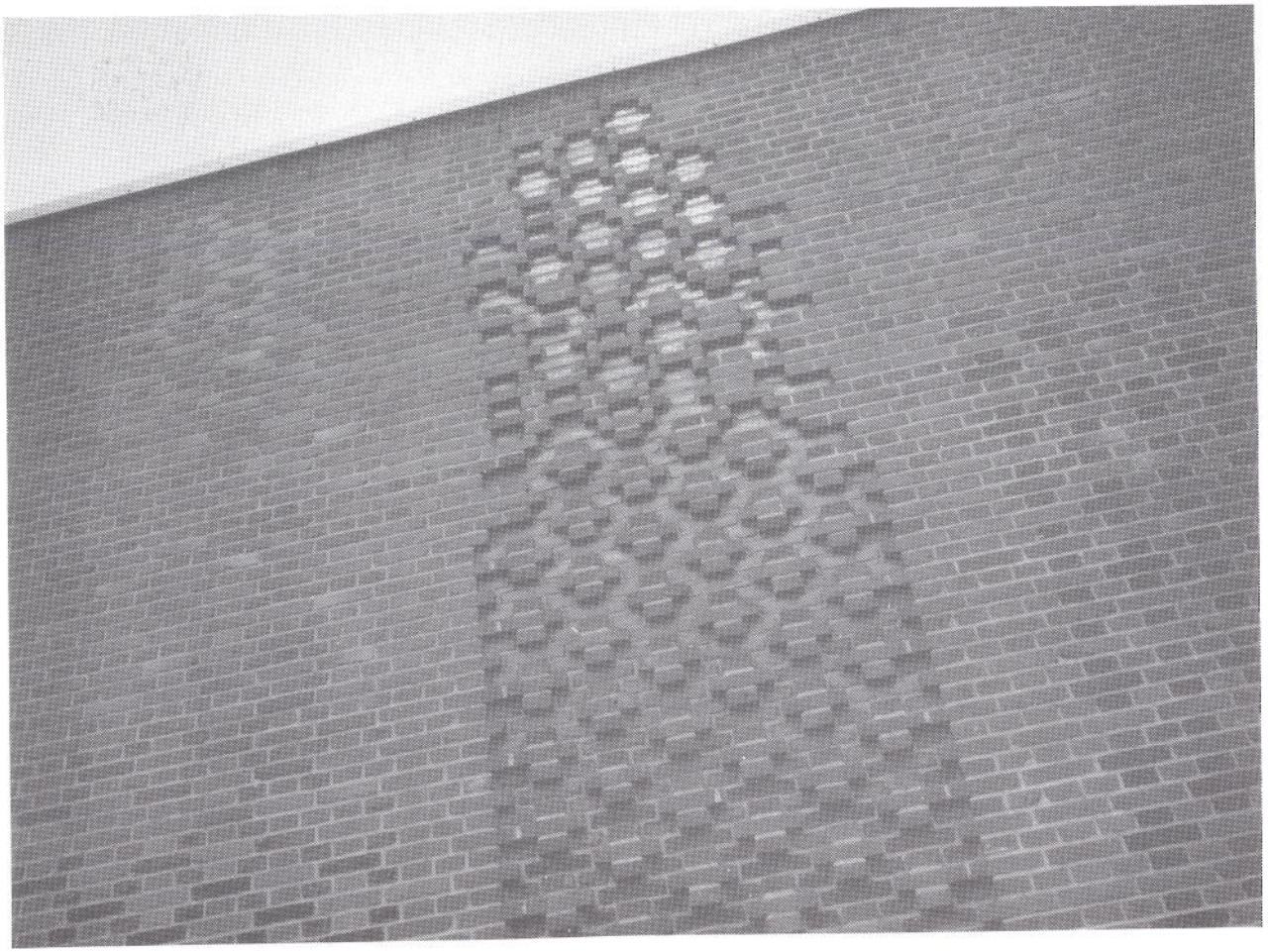
Man kan også mure udenpå og bygge en ornamentik op, der træder frem som reliefagtige former. Murværk har gennem alle tider indbudt til billeddannende virkemidler, og det er stadigvæk lige aktuelt at forskønne byen ved at udvikle nye udtryk, der kan gøre husenes murflader smukke, levende og interessante.

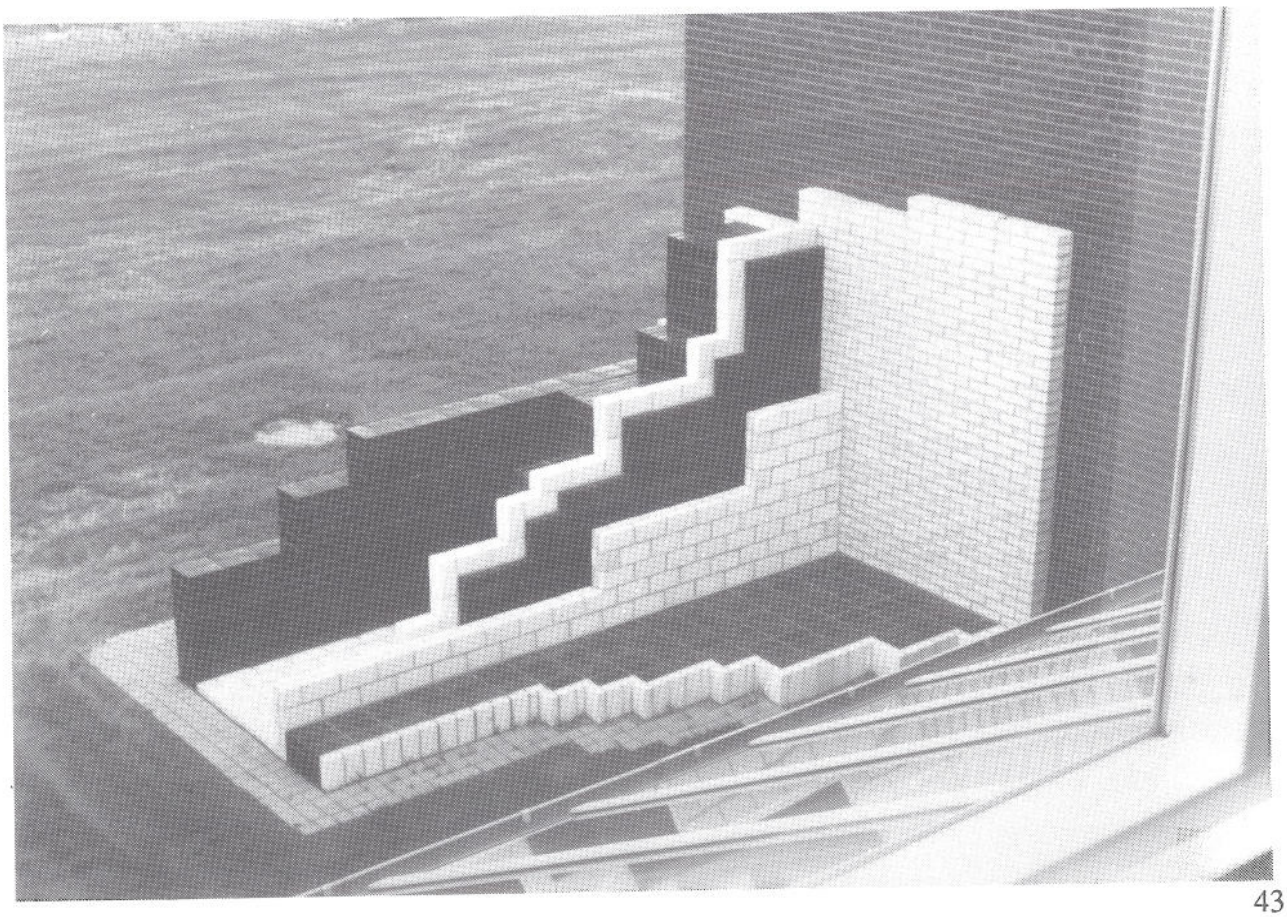

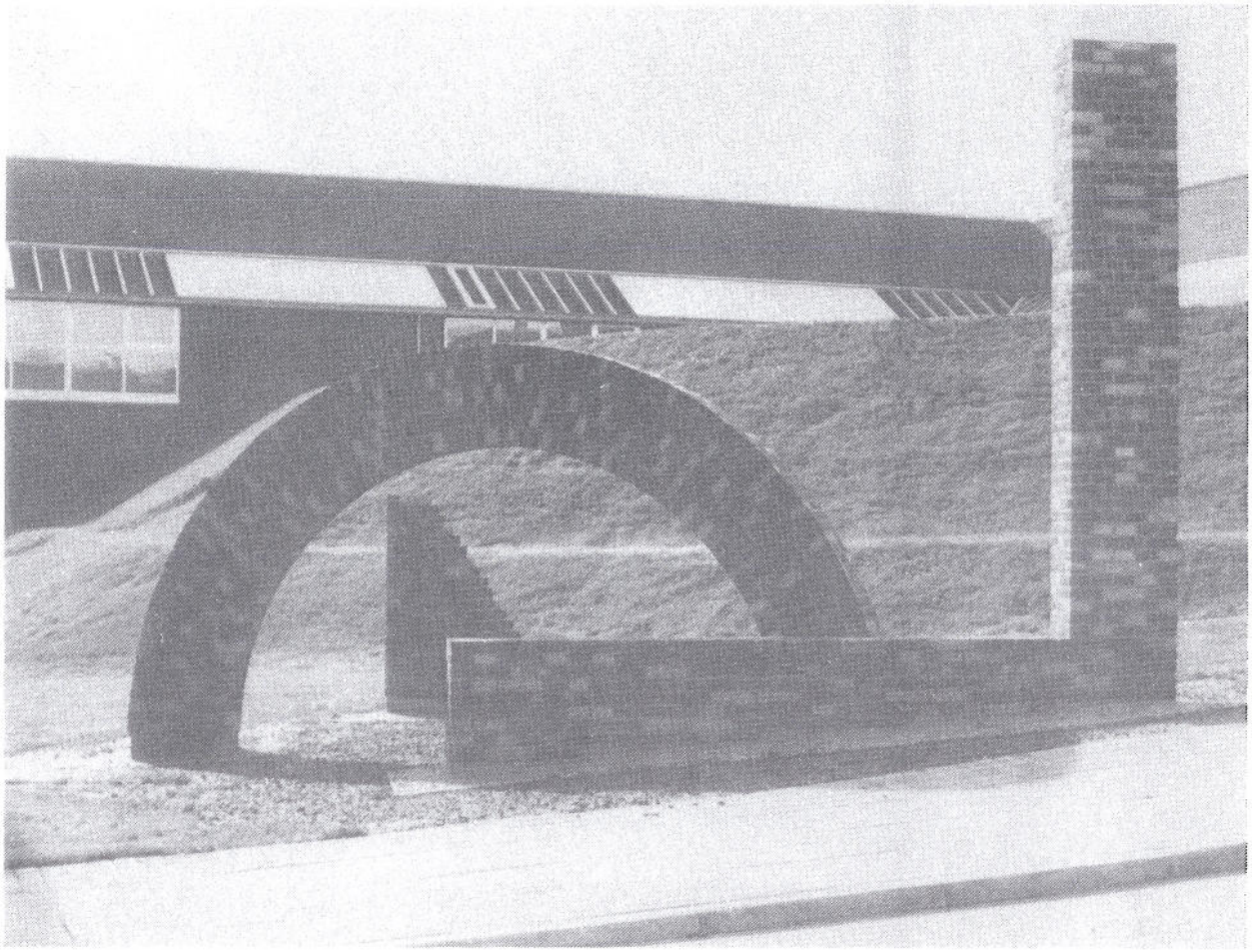

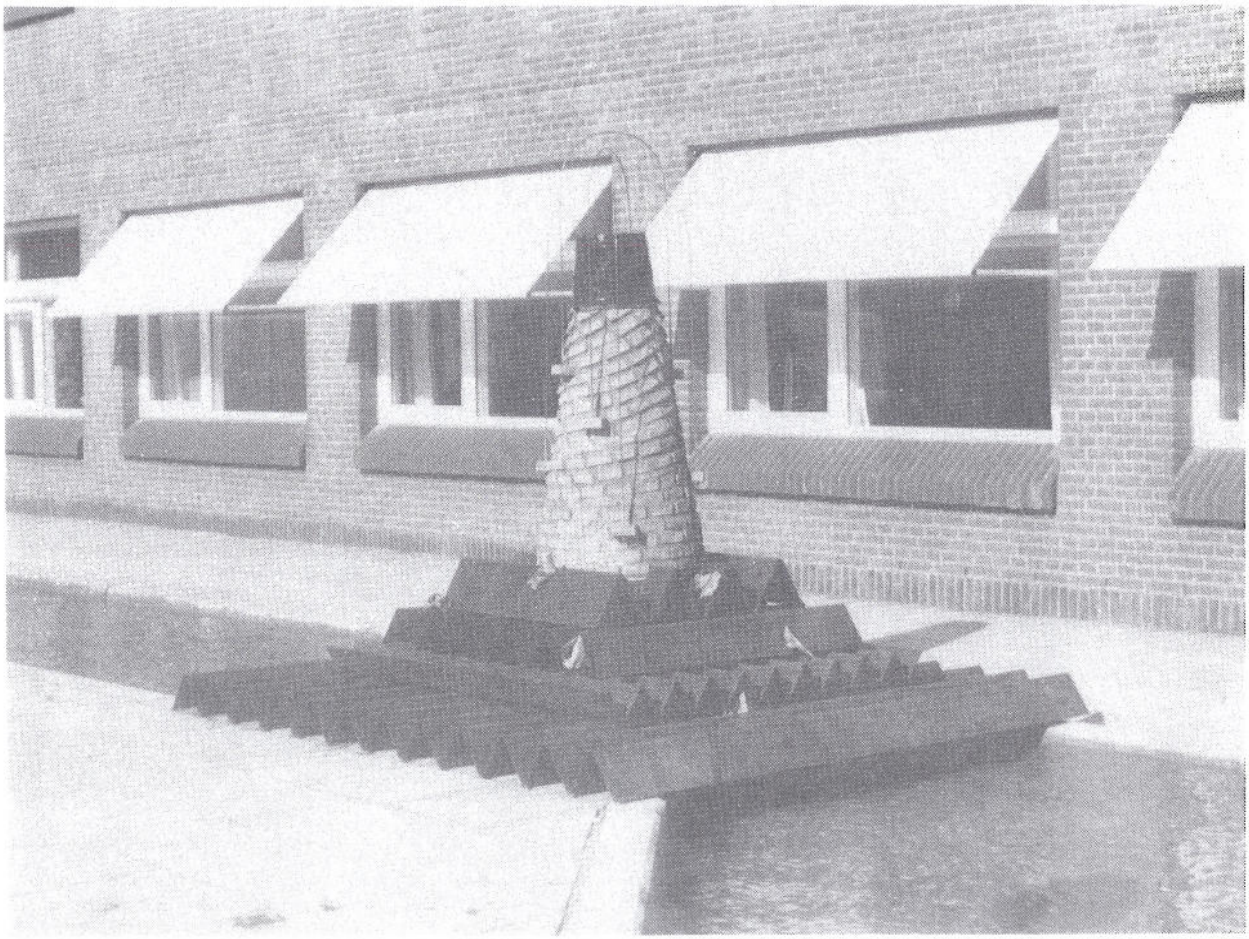

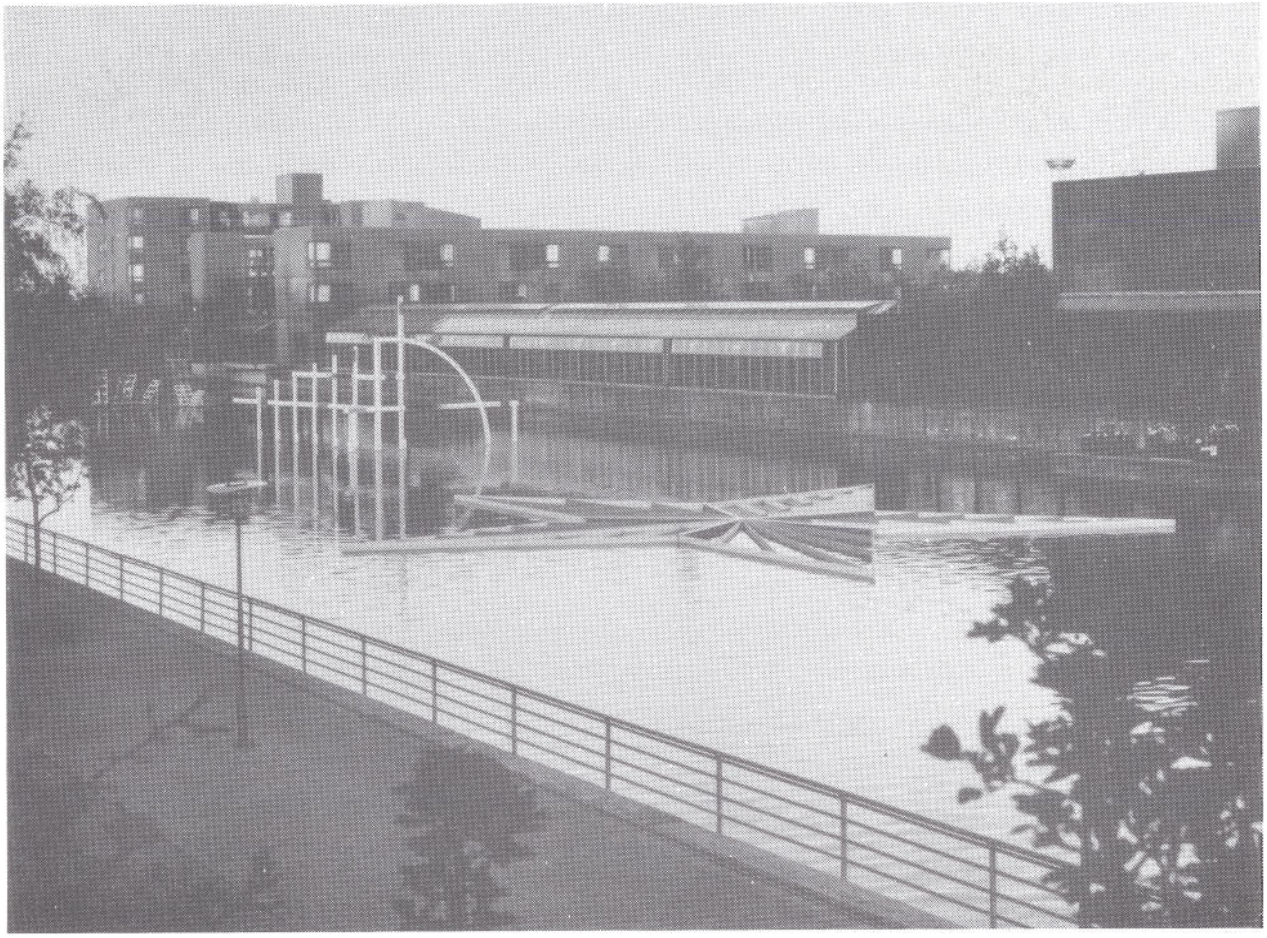

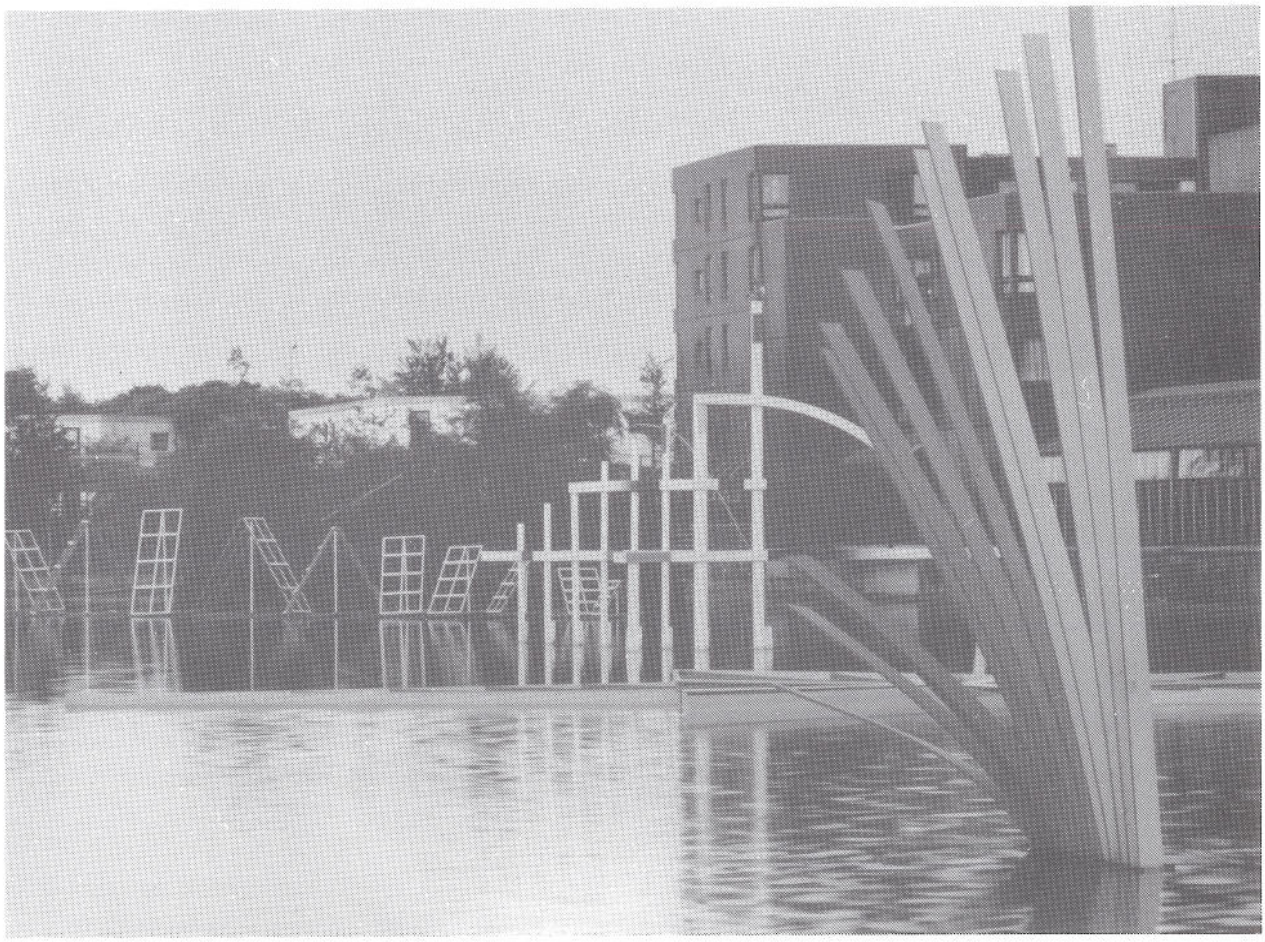

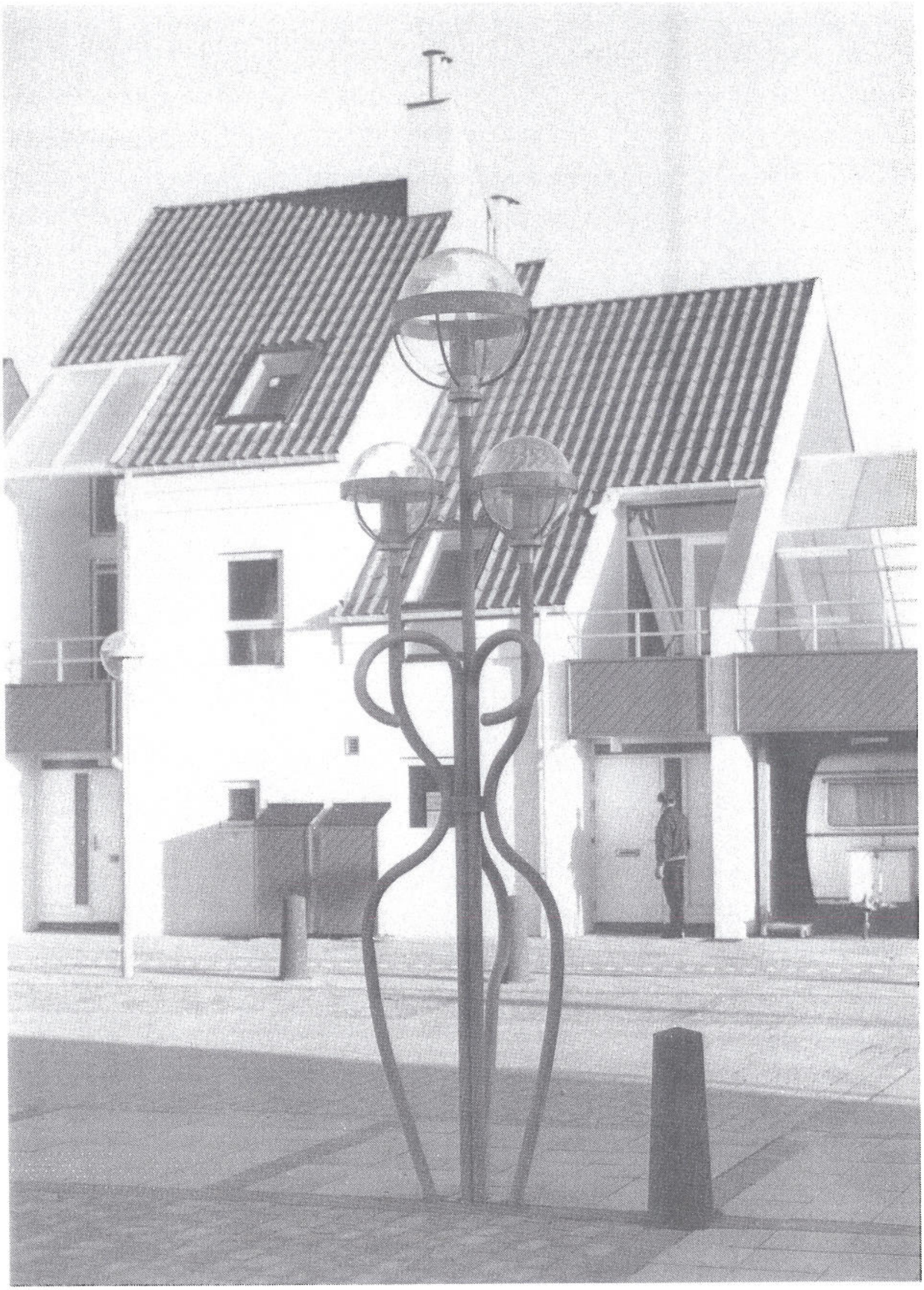

Kontaktadresser:

borgmester
Ove E. Dalsgaard,
Ballerup kommune, rådhuset 2750 Ballerup,
tlf.:02 97 05 01, lokal 2001

kulturchef
Uffe Stormgaard,
Ballerup kommune, rådhuset 2750 Ballerup,
tlf.: 02 97 05 01, lokal 3001

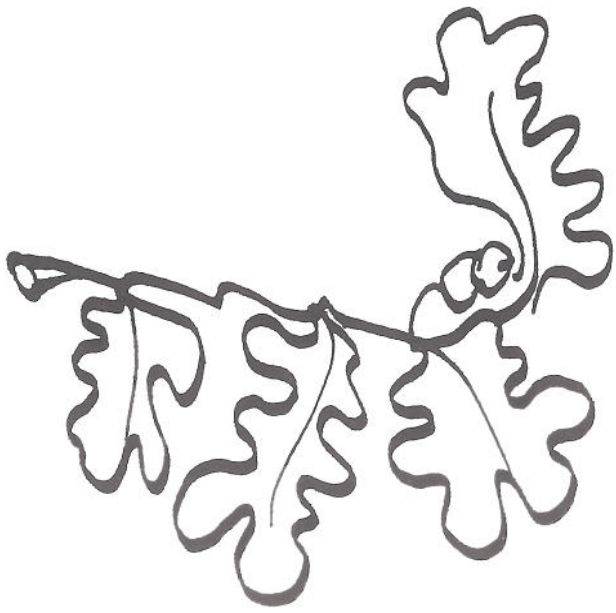
maler
Finn Mickelborg,
Nørregade 45a, 1165 Kbhvn. K
tlf.: 01 32 52 81

billedhugger
Niels Guttormsen,
Grønnemose Allé 219, 2400 Kbhvn NV
tlf.: 01 10 35 87 og 01 56 55 76

byplanarkitekt
Knud Haastrup,
Silkegade 11^3, Kbhvn. K
tlf.: 01 15 87 00

arkitekt
Torben Zinn,
Ballerup kommune, rådhuset 2750 Ballerup,
tlf.: 02 97 05 01, lokal 4006

udviklingskonsulent
Lars Peter Christensen,
Ballerup kommune, rådhuset 2750 Ballerup,
tlf.: 02 97 05 01, lokal 4629

STATUS-DEL

Januar 1991

BILLED - ATLAS

et oplæg til integreret kunst i bykvarterne . . . . .

EGEBJERG **ØSTERHØJ**

BALLERUP **KOMMUNE**

STATUS JANUAR 1991

Status-delen af dette Billed-Atlas er en summarisk registrering af de udførte og igangværende billedkunstarbejder på Egebjerg/Østerhøj.

De ledsagende beskrivelser og kommentarer er resultater af kunstkonsulenterne Niels Guttormsen og Finn Mickelborg's aktuelle evaluering af billedarbejdet på Egebjerg/Østerhøj.

Det er hensigten med en senere og afsluttende rapportering at tage udgangspunkt i en interview-runde blandt involverede arkitekter, bygherrer, billedkunstnere, planlæggere og offentlige myndigheder.

Ove E. Dalsgaard
Borgmester

Byudviklingsforsøget vedrørende Egebjerggård og Østerhøj og de særlige aktiviteter omkring integrering af kunst i de to bykvarterer har været igang i et par år. De første etaper af byggeriet er realiseret, og beboerne er så småt ved at tage kvartererne i besiddelse. Samtidigt begynder resultaterne af indsatsen for kunstintegreringen at markere sig.

Den egentlige og endelige vurdering af resultatet kan først foretages, når bykvartererne efter en årrække har fået deres eget liv. Men tidspunktet for en foreløbig vurdering, som kan danne baggrund for opsamling af erfaringer til nyttiggørelse i de sidste byggeetaper, er inde nu.

Som grundlag for en sådan vurdering har kunstkvintetten, som har fulgt og koordineret arbejdet, på de følgende sider gjort status. For hver "sag" er der meget kort redegjort for forløbet, for det aktuelle stade og - i det omfang det er muligt - for de økonomiske forhold omkring realiseringen. Flere steder fremsætter kvintetten en vurderende kommentar.

Kunstkvintetten, Ballerup januar 1991

Niels Guttormsen (N.G.), udpeget af Statens Kunstfond
Finn Mikkelborg (F.M.), udpeget af Statens Kunstfond
Lars Peter Christensen (L.P.C.), kulturforvaltningen
Torben Zinn (T.Z.), byplanafdelingen
Knud Haastrup (K.H.), byplankonsulent

For at fremme identitets- og hjemfølelsen i de to bykvarterer er der fastlagt nogle overordnede rammer for brug af billedkunstneriske elementer.

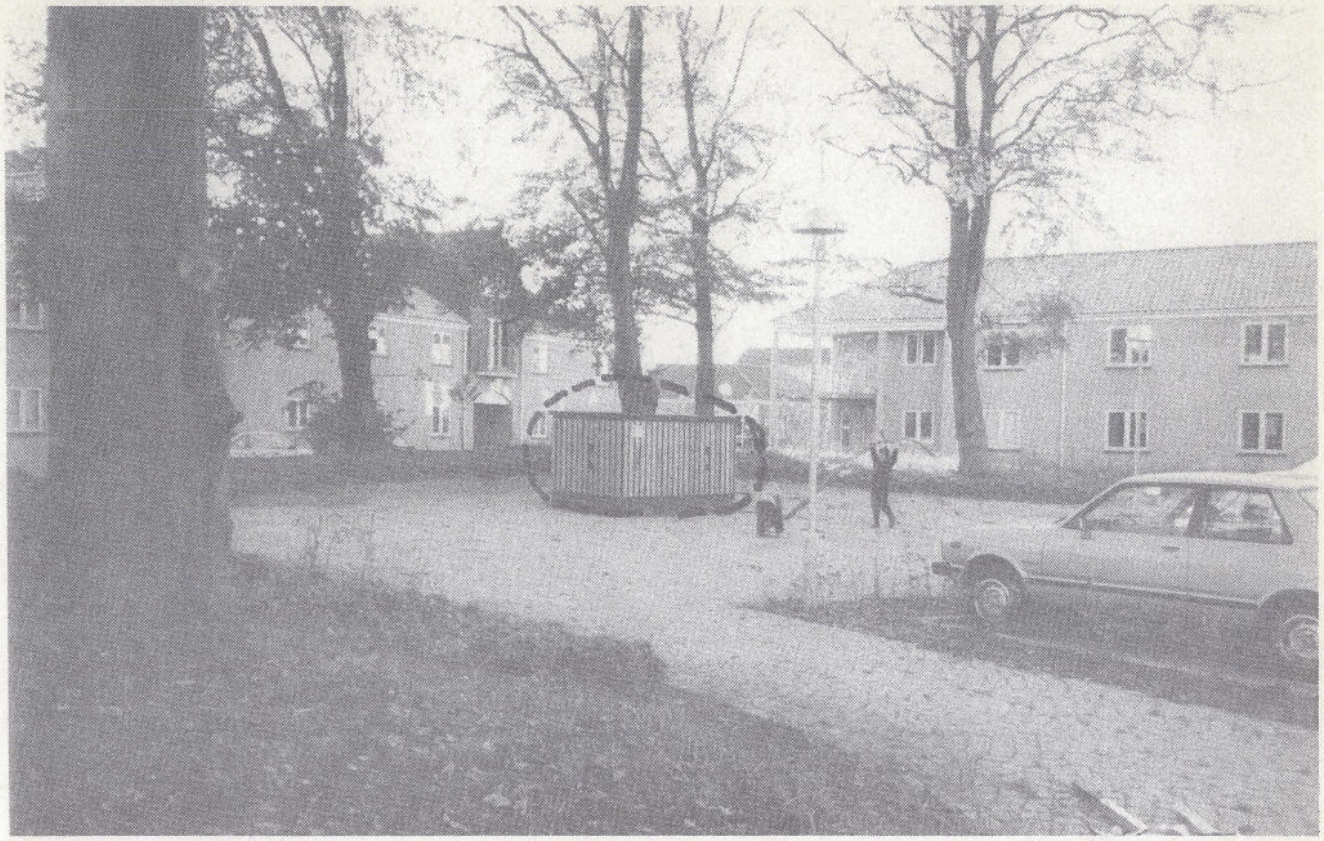
I Egebjerggård er det ønsket at hovedmotivet: "organiske former" skal tone igennem og genkendes i forskellige kunstopgaver.
I Østerhøj er det tilstræbt at lade geometriske former præge motivvalget.

EGEBJERGGÅRD

OPGAVE: **E 1** **"Redepladsen", opholdsareal og parkering ved indkørsel fra Egebjergvej**

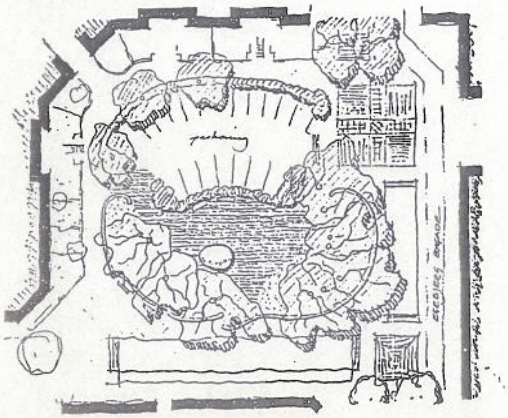
EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Niels Guttormsen og Knud Haastrup

Bygherre / Rekvirent
Ballerup kommune

Arkitekt
Ballerup kommune
Vejsektionen og Parksektionen

Økonomi
Integreret i byggemodningen.

Aktuelle stade
Pladsen, realiseret 1989-90.
Transformer, som stort fugleæg, mangler

Ved planlægning af hovedstruktur og bebyggelse sikredes mulighed for bevarelse af en stor, ældre trægruppe omkring en tidligere have. Et transformerskab fra NESA skulle indarbejdes i pladsudformningen.
Transformeren blev udgangspunkt, hvilket førte til ønsket om, at give kassen en skal, et stort fugleæg. Trægruppen udtyndedes og suppleredes med nye træer, som blev plantet for at fuldende en stor ellipseform, som omgiver ægget. Heraf navnet Redepladsen. Parkeringsbåse og brolægning er nu justeret så de følger den bløde runde bevægelse.

Den kunstneriske og tekniske udførelse er delvis vellykket. Skålformen i brolæggerarbejdet er mangelfuld.

Afgørende for opfattelsen af billedmotivet "en redeplads" er transformerens omdannelse til ægform. Uden dette er pladsens billede uforståeligt. Det anbefales snarest at søge den gennemført.

OPGAVE: **E 2** **Facadedekoration**
Boligselskabet Kirstinevang V

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Niels Guttormsen

Bygherre / Rekvirent
Boligselskabet Kirstinevang V

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Bygningsfacaden ud mod "Redepladsen" har en portgennemgang til det bagvedliggende kommunale børnehus. En murdekoration, der åbnede sig for børnehusets besøgende, var derfor velmotiveret. Fuldt integreret i murværket indføjedes efter tegning af N. G. arabesk af gulglaserede mursten, samt silhuetten af to fugle. Porthullet blev ændret til et stort cirkelslag.

Farven på de glaserede mursten er desværre fortolket som okker. Dekorationen fremstår derfor ikke tydeligt gul. Murværket har ikke fået den omhu, dekorationen fordrer. Murstenene er i flere nuancer, hvorved billedet sløres.

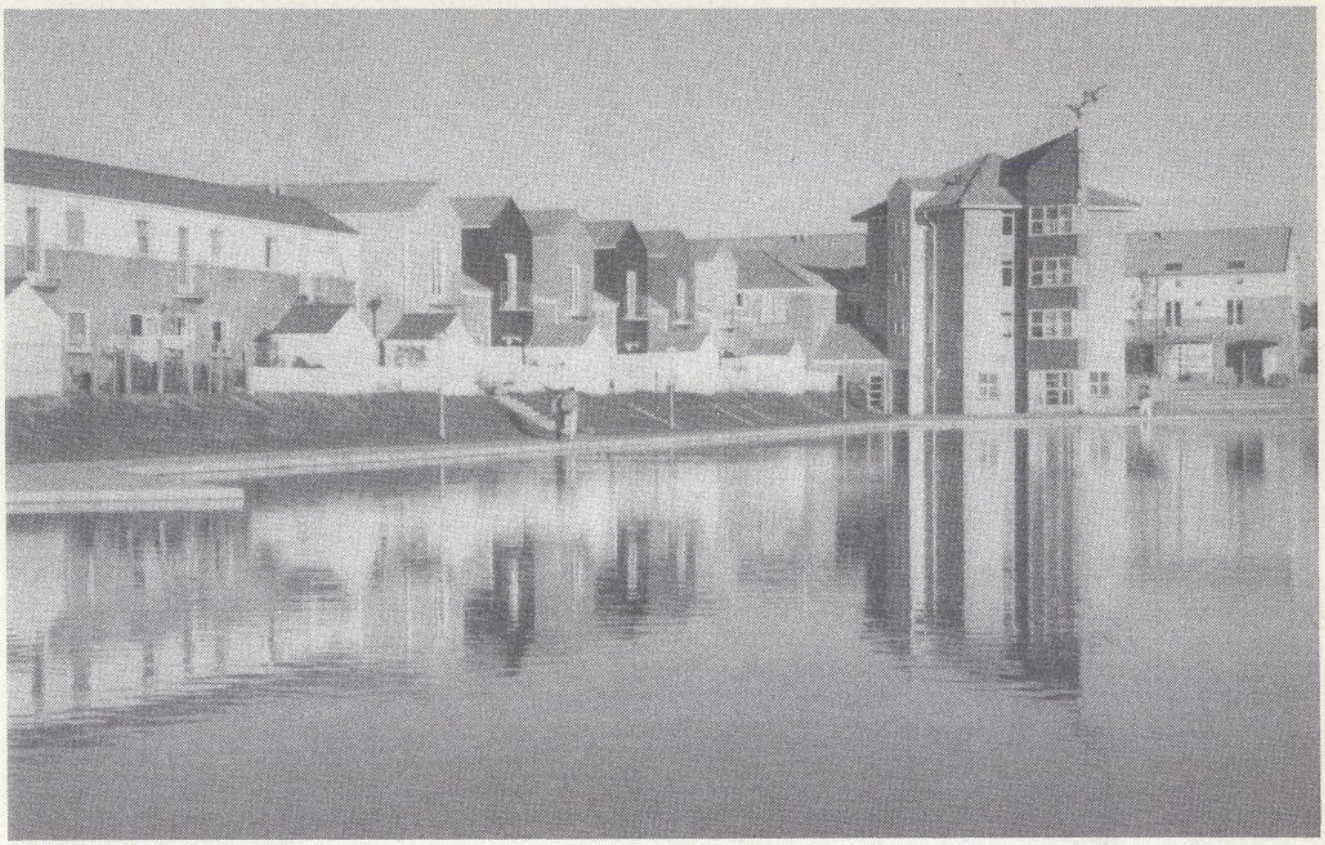
2 stentøjs "puder" bør udføres og fastmures. Forslag og pris er indhentet fra keramiker Birthe Spanggård: ca. kr. 5-6.000,-. Forslaget anbefales.

Økonomi
Konsulenthonorar kr. 6.600,-
Murerarbejdets budget kr. 260.000,-

Aktuelle stade
Forslaget realiseret.
Færdiggørelse med 2 stentøjspuder samt ommaling af gul portoverligger (til grøn) mangler.

OPGAVE: **E 3** **Farvesætning af træværk i 3 boliggrupper**
Boligselskabet Kirstinevang V

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Egebjergtegnestuen
Colom & Gudmand-Høyer

Bygherre / Rekvirent
Boligselskabet Kirstinevang V

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Kirstinevangs 3 boliggrupper er udformet med store partier beklædt med skråtstillede facadebrædder, som skulle males. I den forbindelse indhentedes farveforslag fra kunstkvintetten. Farvesætningen skulle medvirke til at give hver af boliggrupperne en egen identitet.

Farveforslagene blev kun delvis fulgt i boliggruppe A1. Boliggruppe A3 og A4 er farvesat af Egebjergtegnestuen.

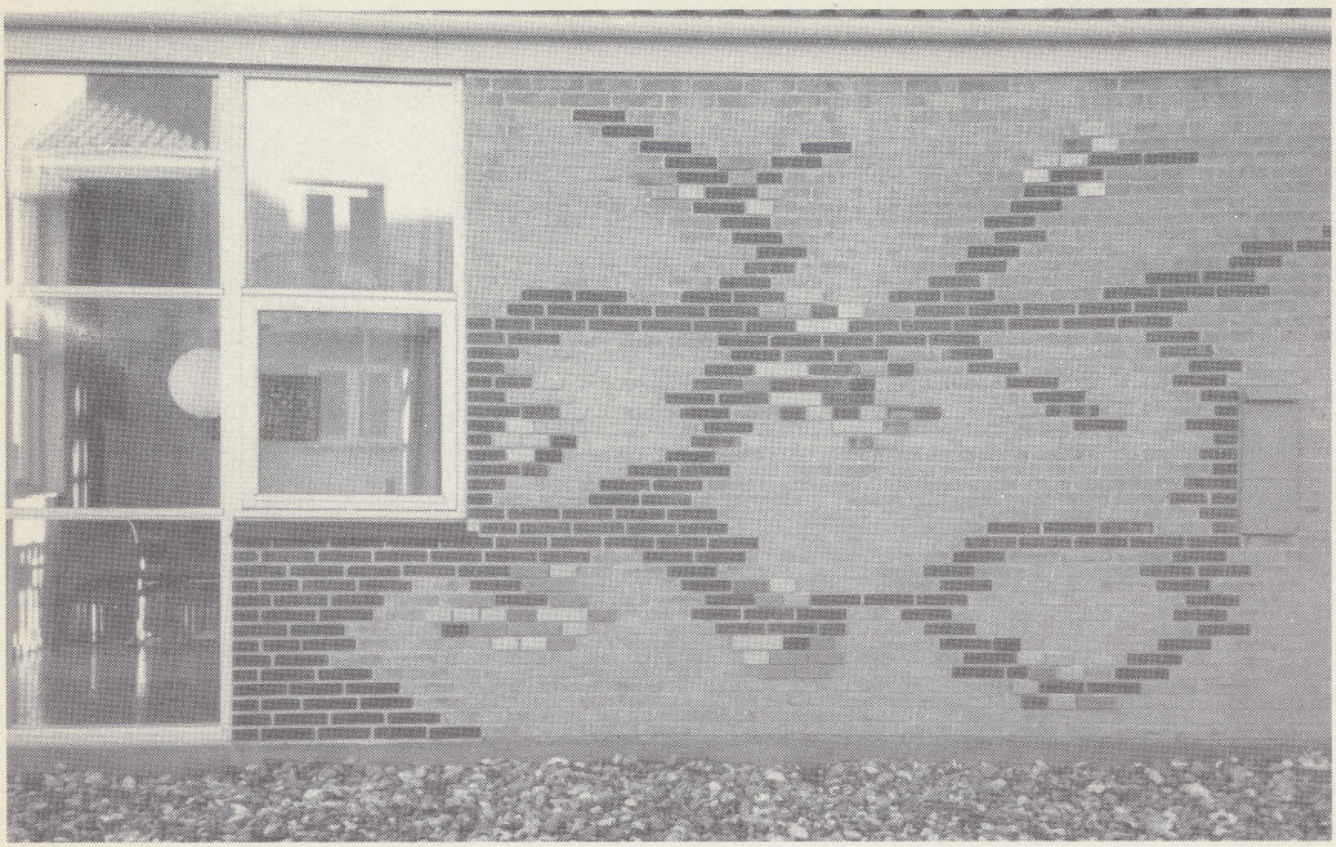
For at fremhæve bebyggelsens ungdomshus som "Tårnhus" med sine markante blå tilføjelser på facade og tag, foreslog kunstkvintetten de 5 gavlkarnapper mod "Tårnsøen" malet i varme gule, orange, røde og grønne farver. Det ville fremhæve tårnhusets farver i kontrast til de øvrige bolighuse. Arkitekten valgte blå farveskala for både tårnhus og karnapper.

Økonomi
Merudgift: Kunstkonsulentens honorar for farvesætning
kr. 5.100,-

Aktuelle stade
Malerarbejde er udført.
Enkelte rettelser bør foretages.

OPGAVE: **E 4** **Facadeudsmykning af fælleshus**
Andelsboligforeningen Egebjerggård I

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Keramiker
Birgitta Østergård-Hansen

Bygherre / Rekvirent
Andelsboligforeningen
Egebjerggård I

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Fælleshuset i Andelsboligforeningen Egebjerggård I er udpeget som egnet for en kunstnerisk udsmykning eller bearbejdelse. Hushjørnet er primært orienteret mod Egebjerghaven, sekundært mod parkeringsareal. Motivet, "et egetræ" er besluttet af bygherren før udformningen af "Billed-atlas".

Kravet om integration medførte, at brunbrændte mursten blev indmuret i forbandt og med vinduesmodulets kvadrater som kompositionslinier for "et kroget egetræ". De glaserede og metaliserede keramiske klinker blev senere påklæbet og sidder således uden på muren.

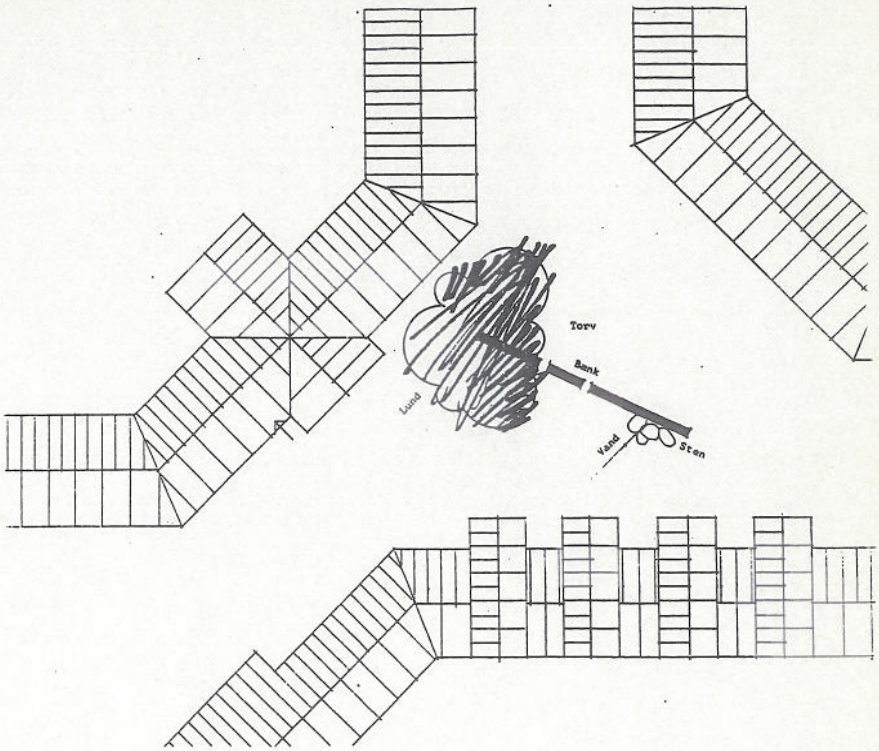
Den håndværksmæssige løsning med at pålime klinkerne er ikke anbefalelsesværdig. Antallet af klinkerne er ikke vellykket, der bør mindst være 3 gange så mange "blade". Vinduessprosserne bør markeres som del af "træstammen" ved at blive malet mørk (chokolade) brun.

Økonomi
Brutto kr. 40.000,-

Aktuelle stade
Realiseret 1990.
Maling af vinduessprosser efter vedtaget farvekort mangler.

OPGAVE: **E 5** **Vandkunst, Trekantpladsen ved Egebjerghaven**

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Steen Høyer

Bygherre / Rekvirent
Boligselskabet Kirstinevang V

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Trekantpladsen er i Billedatlasset udpeget som egnet for en markering med en vandkunst. Skitseforslag blev på kunstkvintettens ønske indhentet hos Steen Høyer, der udformede 2 forslag. Begge forslag er af høj kunstnerisk værdi. Det første viste sig at være for bekosteligt og pladskrævende til stedet.

Realiseringen af det mere beskedne forslag er endnu ikke endeligt afklaret, men der er budgetteret med et beløb på kr. 175.000,-.

Økonomi
Skitsehonorar: kr. 20.000,-
juni 1989
Supplerende budget: kr. 175.000,-

Aktuelle stade
Vandkunsten er ikke realiseret.
Tiden forpasset til at den kan indarbejdes i bygningerne.

OPGAVE: **E 6** **Facadedekoration af børnehus**
Ballerup kommune

EGEBJERGGÅRD

Glastilbygning og farveglaserede teglsten

Idéskitse fra Billed-atlas

Kunstner
Peter Hentze

Bygherre / Rekvirent
Ballerup kommune

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

I Billed-atlas var der lagt op til, at børnehuset i Kirstinevang skulle udformes med en fantasifuld og eventyrlig udsmykning i børnehøjde og i klare farver.

Peter Hentze lavede skitseforslag, som delvis blev accepteret med forskellige forbehold. En stor fuglefigur, der delvis hvilede på taget måtte opgives, og en mindre udsmykning søges nu gennemført i forbindelse med en af husets karnapper.

Overetagens to gavle er opdelt i felter efter en stor vifteform og bemalet i forskellige farver.

Inde i børnehuset har Peter Hentze udført en broget vægdekoration. Udendørs på et legeareal gennemføres nogle bemalinger i afdæmpet lys blå for at imødegå en voldsom generende blænding fra de hvidmalede gårdskure.

Økonomi
Bevilget kr. 460.000,- til projekt.
Udgiften ukendt.

Aktuelle stade
Delvis færdiggjort.

Helhedsindtrykket er for spraglet til at være "integreret kunst". I interiøret fungerer udsmykningen godt. Den planlagte udvendige glaskarnapdekoration forventes som tilsigtet at virke underholdende.

OPGAVE: **E 7** **Tårnhus som kvarterets "vartegn" bygningsforøgelse og vindfløj. Boligselskabet Kirstinevang V**

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Niels Guttormsen og Peter Hentze

Bygherre / Rekvirent
Boligselskabet Kirstinevang V

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Til det projekterede ungdomshus/fælleshus ved Søtorvet foreslog kunstkvintetten en markant bygningsændring ved taget samt en vindfløj. Tårnhuset fik et skråtstillet tag belagt med blåglaserede vingetegl efter retningslinier tegnet af N. G. samt en ændret farvesætning af vinduer og ny blå facadebeklædning. Peter Hentze udarbejdede en vindfløj, et flyvende fuglepar i gennembrudt jernplade, blåmalet som facadepladerne.

Resultatet bedømmes til at være meget tilfredsstillende, og alle udtrykker stor begejstring for det markante "Tårnhus" ved "Tårnsøen", som den nydannede sø er navngivet.

Økonomi
Vindfløj, kr. 60.000,-
Bygningsforøgelse, kr. 85.000,-

Aktuelle stade
Arbejdet realiseret.
Færdiggørelse af vindfløj.

OPGAVE: **E 8** **Udformning af et "Søtorv" ved søbredden**
Ballerup kommune

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Knud Haastrup og Niels Guttormsen
Granitskulptur: Ejgil Westergaard

Bygherre / Rekvirent
Ballerup kommune

Arkitekt
Ballerup kommune
Vejsektionen

Søtorvet, hvor Egebjerg Bygade møder den nydannede sø, fremstår som den mest betydningsfulde plads i kvarteret. En kunstnerisk bearbejdelse af det nødvendige terrasseanlæg fremstod som en vigtig opgave.

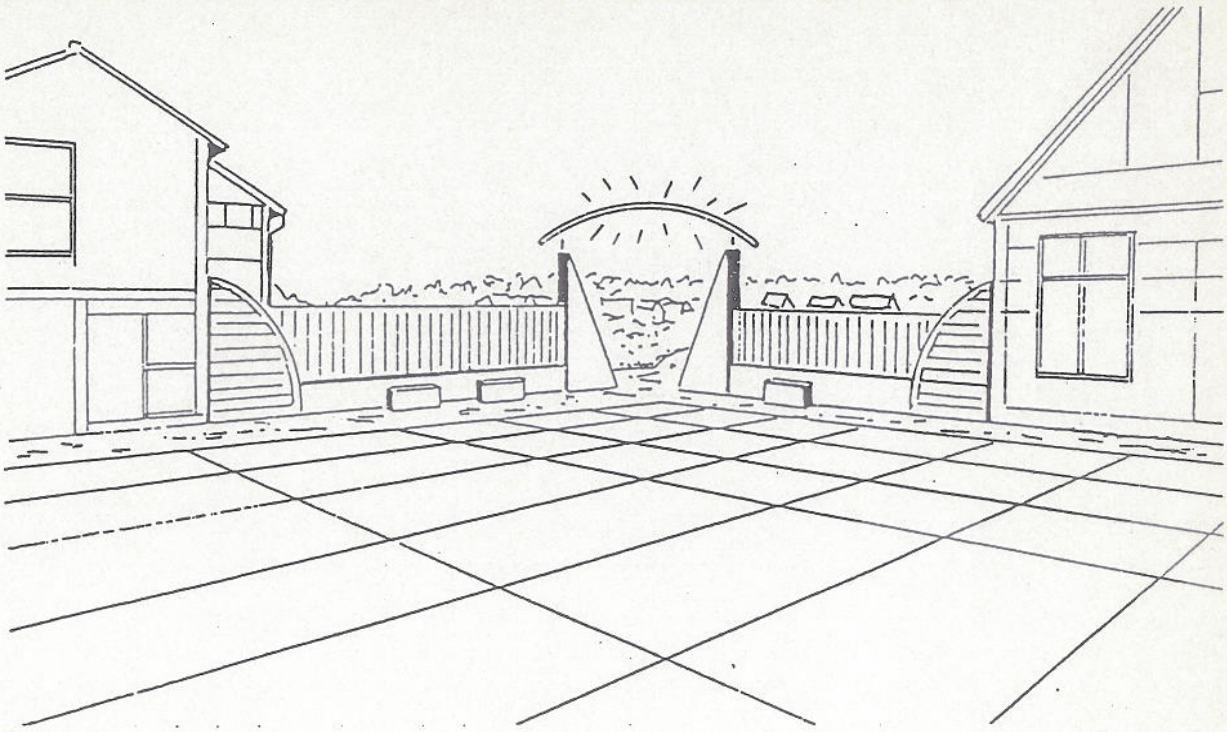
Terrasseanlægget er formet i brolægning over motivet "en fuglevinge". Indarbejdet i anlægget er en række siddemure, "byens talerstol" under "byens træ" og en tidligere erhvervet granitskulptur.

Pladsbelægningen er trukket hen over bygaden, således at også kørende trafik må tage hensyn til alle, der opholder sig i byrummet.

Anlægget er etableret som en integreret del af byggemodningen.

Økonomi
Indeholdt i byggemodningen
(excl. E. W. skulptur)

Aktuelle stade
Forslaget realiseret.

Kunstner
Finn Mickelborg

Gadehustorvet, der ligger centralt i SBI's forsøgsprojekt "Gadehuse", åbner sig på uheldig måde mod friarealet i karreens indre. Kunstkvintetten foreslog en afgrænsende mur eller portal som emne for udsmykning eller særlig kunstnerisk bearbejdelse. Torvet manglede et byrums intimitet.

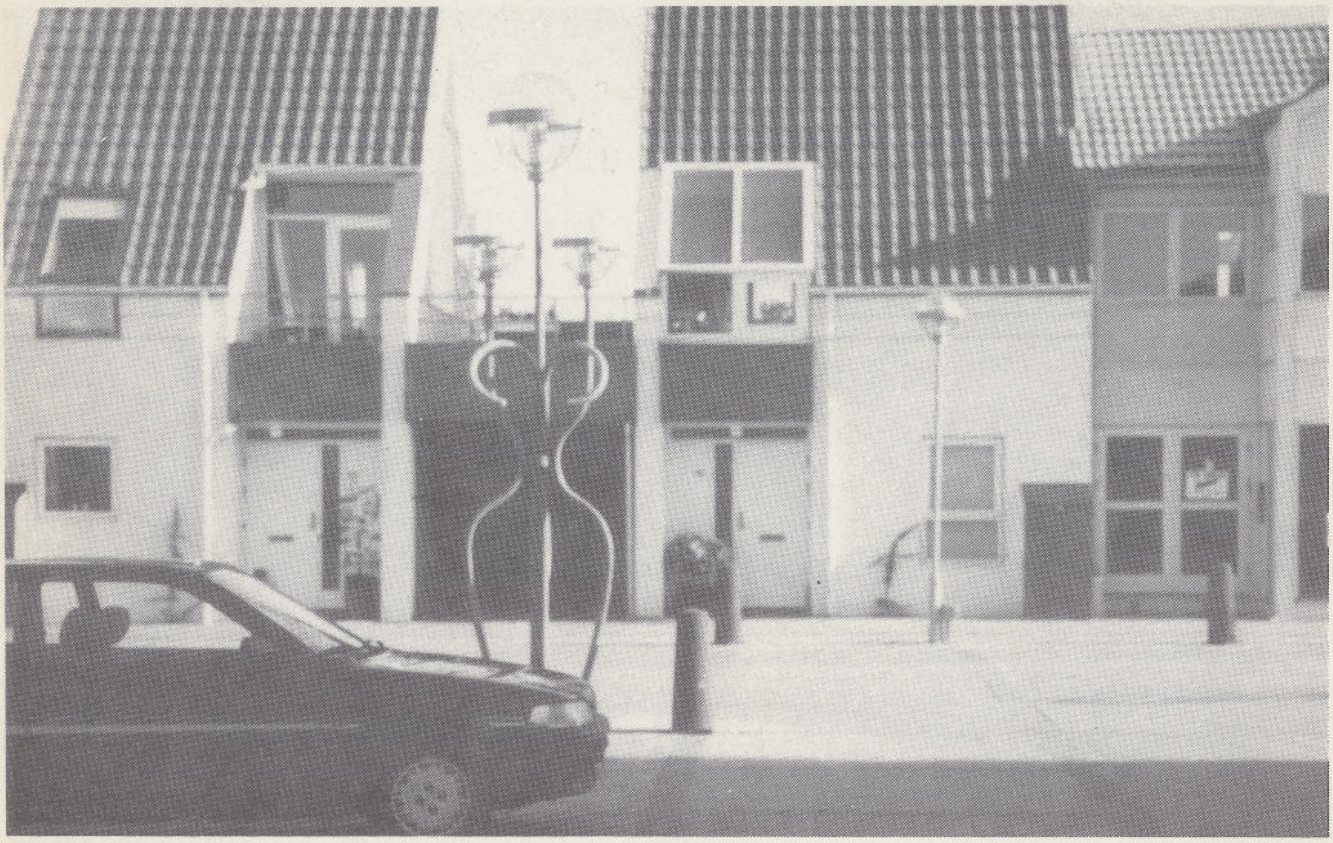
I første udkast, omfattende forslaget en mur med portåbning og lysbue som overligger, bearbejdet ud fra gadehusenes arkitektur. Et senere reduceret forslag omfattede plankeværk med lysbue som portal.

Udviklingskonsulent L.P.C. udarbejdede tegninger og overslag til lysbue.

Det lykkedes ikke at tilvejebringe det økonomiske grundlag. Idag afgrænses torvet af en lav hæk.

Økonomi
-

Aktuelle stade
Ikke udført

Kunstner
Niels Guttormsen

Bygherre / Rekvirent
Ballerup kommune

Det eksperimentelle byggeri af SBI's gadehusprojekt var starten på bybygningen på bar mark i Egebjerggård. Til aflevering i maj 1989 udførtes torvelygten, som en bearbejdning af den standardlygte, der var besluttet anvendt i hele bykvarteret.

Lygten kaldes "Til gården og til gaden".

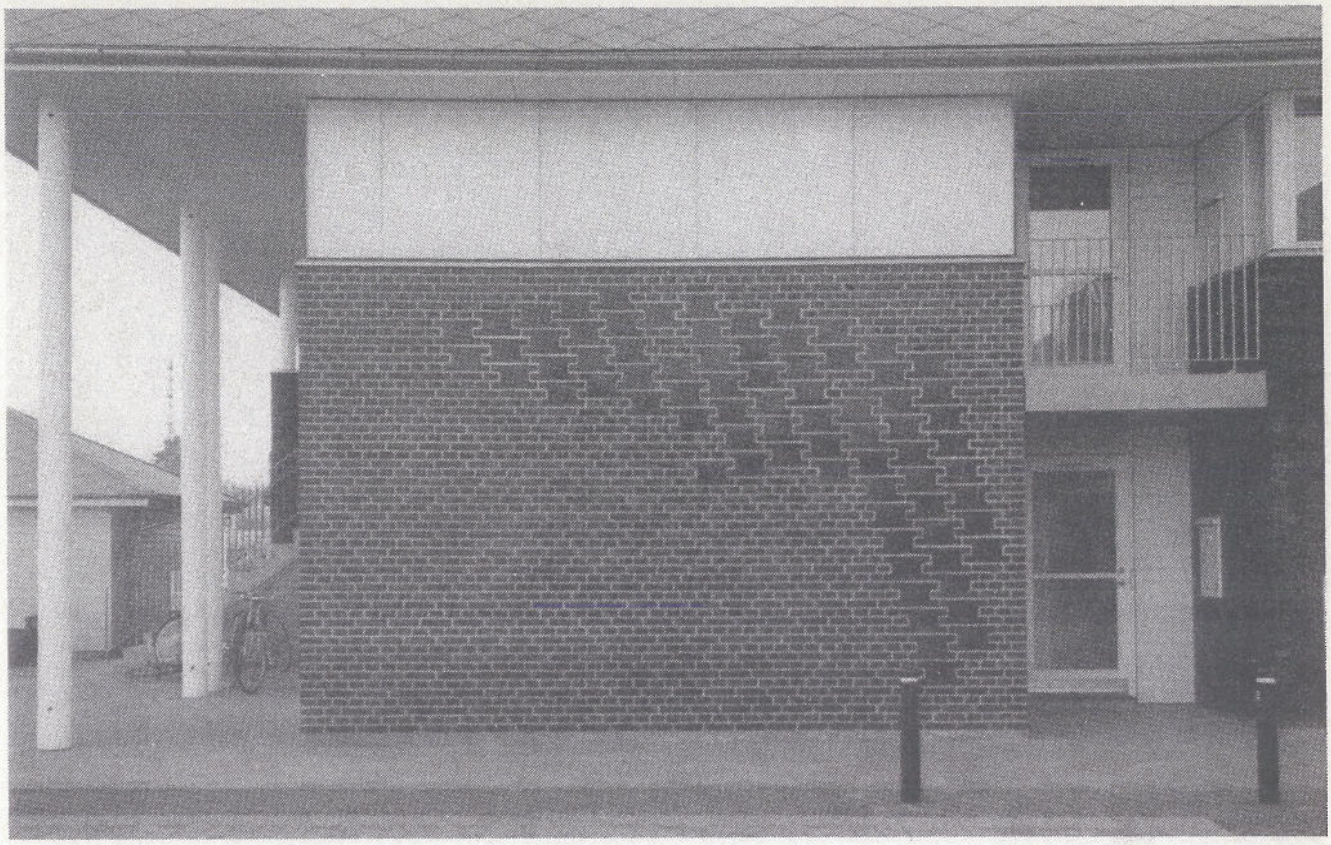
Et morsomt indslag i bybilledet på det åbne og træfrie byrum, hvor Egebjergtoften knyttes til Egebjerg Bygade.

Økonomi
kr. 25.000,-, smedearbejde

Aktuelle stade
Færdiggjort maj 1989

OPGAVE: **E 11** **Facadeudsmykning ved pladsdannelse**
Dansk Boligselskab

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Keramiker Birthe Spanggaard

Bygherre / Rekvirent
Dansk Boligselskab

Arkitekt
Arkitektgruppen i Århus A/S

Dansk Boligselskabs byggeri har sorte mursten, gråt eternittag lagt diagonalt og blege, gul- og blåtonede forsænkede murpartier.

Den røde farve blev tidligt foreslået af kunstkvintetten som et kraftigt farveindslag i bebyggelsen. Det blev besluttet, at samle det røde farveindslag om adgangszonen til boliggrupperne.

Skitseforslag nr. 2 blev accepteret: "2 opslåede røde porte".

På 2 udvendige trappemure, er der med rødglaserede mursten skabt flader til indføjelse af stentøjsklinker med prægede spor af fuglefødder. Et antal røde jernsteler og en rød brandhane fuldender bybilledet. Udsmykningen eksemplificerer begrebet "integreret kunst" i murværk. Den er nagelfast og er vokset uløseligt sammen med den mur, den optræder på.

Økonomi
Brutto kr. 200.000,-

Den anvendte fuge burde have været sort, som det øvrige murværk, eller rød som klinkerne. Den grå fuge har tendens til at gråtone indtrykkket af røde mure.

Aktuelle stade
Forslaget realiseret juni 1990

OPGAVE: **E 12 Skulpturhus / fælleshus**
Andelsboligforeningen Egebjerggård II

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Niels Guttormsen og medarbejder
Ronald Rosenvinge

Bygherre / Rekvirent
Andelsboligforeningen Egebjerggård II

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Økonomi
Brutto kr. 2.400.000,- heraf
kunstbudget kr. 1.242.000,-
Hovedbevilling fra Statens Kunstfond kr. 900.000,- og
Sponsorstøtte: Tømrerfirmaet Adserballe & Knudsen

Aktuelle stade
Under opførelse.
Indflytning februar 1991.

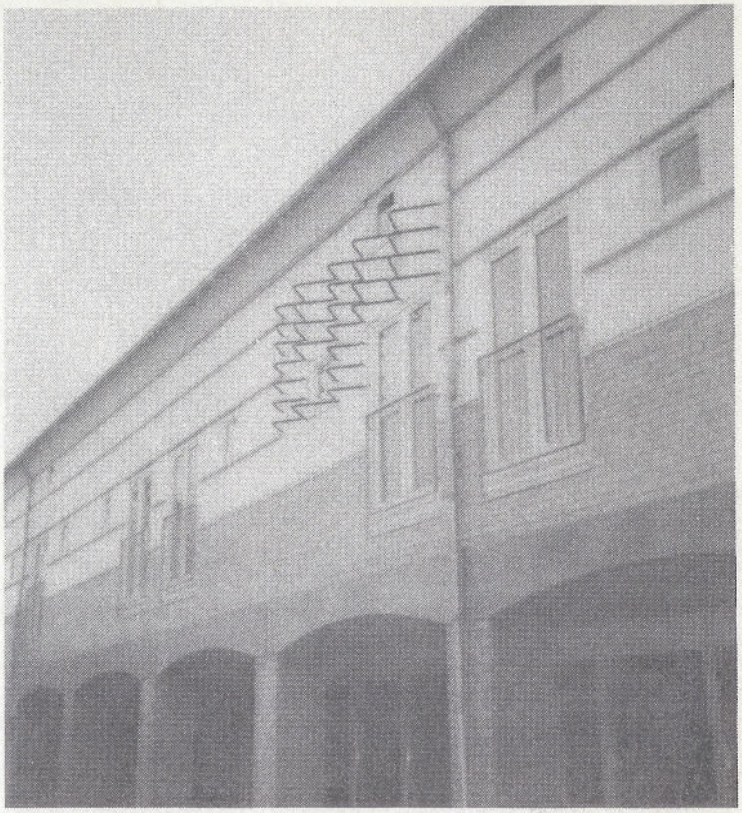
"Vingehuset" ved Teglværkssøen.
Ideen til et skulpturelt beboerhus, som gengivet i Billedatlaset, blev af boligforeningen taget op i foråret 1989 og vedtaget i efteråret 1989. Med borgmesterens anbefaling fremsendtes ansøgning til Statens Kunstfond (SKF) om et samarbejde om skulpturhusprojektet.

SKF vedtog at deltage med 3/4 af kunstbudgettet. Hovedprojektet afleveredes marts 1990, og byggeriet kom i gang i juni og havde rejsegilde september. Skulpturhuset er en trækonstruktion indeholdende opholdsrum, vaskerum, hobbyrum, toiletter og køkken. Længde 20 m, bredde 10 m, højde 7 m. Facade- og tagbeklædning: cypresbrædder.

Vingehuset er opført på grundlag af idéprojekt af billedhuggeren Niels Guttormsen. Tegnet og udført af N. G. og arkitektfirmaet Colon & Gudmand-Høyer i samarbejde. N. G. har ved deltagelse i arbejdet på byggepladsen omsat skulpturprojektet til virkelighed gennem formning af facader og tag.

OPGAVE: **E 13** **Facadedekoration i Bygaden**
Boligselskabet Kirstinevang VI

EGEBJERGGÅRD

Kunstner
Mangor & Nagel
Arkitektfirma A/S

Bygherre / Rekvirent
Boligselskabet Kirstinevang VI

Arkitekt
Mangor & Nagel

Kunstkvintetten anbefalede en udsmykning eller bearbejdelse af facaden på arkadebebyggelsen, som kunne "bygge bro" i bygaden vis-á-vis Tårnhusets mørkeblå trappetårn. Forbindelsen er antydet ved belægningsskift i gadens gulv.

Arkadebygningen er nu dekoreret med horisontale facadebånd af lysblåt malede lister. Overfor trappetårnet afbrydes facadebåndene af 7 bølgelinier i samme mørkeblå farve.

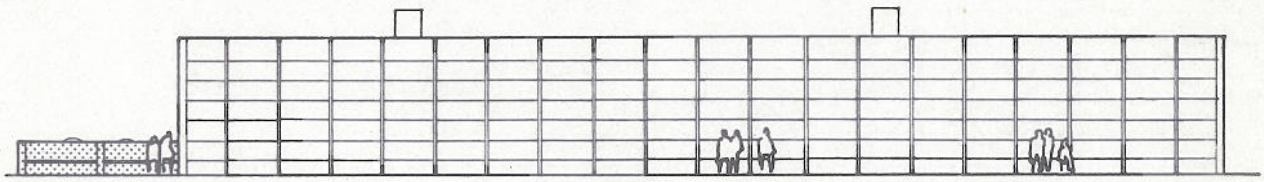
Farvesætning og dekoration virker diskret og underspillet. Det bedømmes, i de givne omgivelser at mangle fylde, for at „tårnfarven" toner igennem.

Økonomi
kr. 66.800,-

Aktuelle stade
Realiseret oktober 1990

ØSTERHØJ

KLAKKEBJERG
Østerhøj Bygade
Østerhøjskolen
Bypark
Idrætshal
1
2
Klakkebjerg
4
5
6
3
Klakkehøj
1.etape
fælled
7
8
9
10
2.etape
regional sti
LEN

Kunstner
-

Bygherre / Rekvirent
-

Arkitekt
-

F. M. har haft det første møde med arkitekt Køhler i juli 1990.

F. M. opfordrede til at lade det overordnede tema for den kunstneriske udsmykning, beskrevet i Billedatlasset, indgå i udformningen af bygningernes arkitektur. Særlig ved bygadens begyndelse er det aktuelt med en markant kunstnerisk indsats.

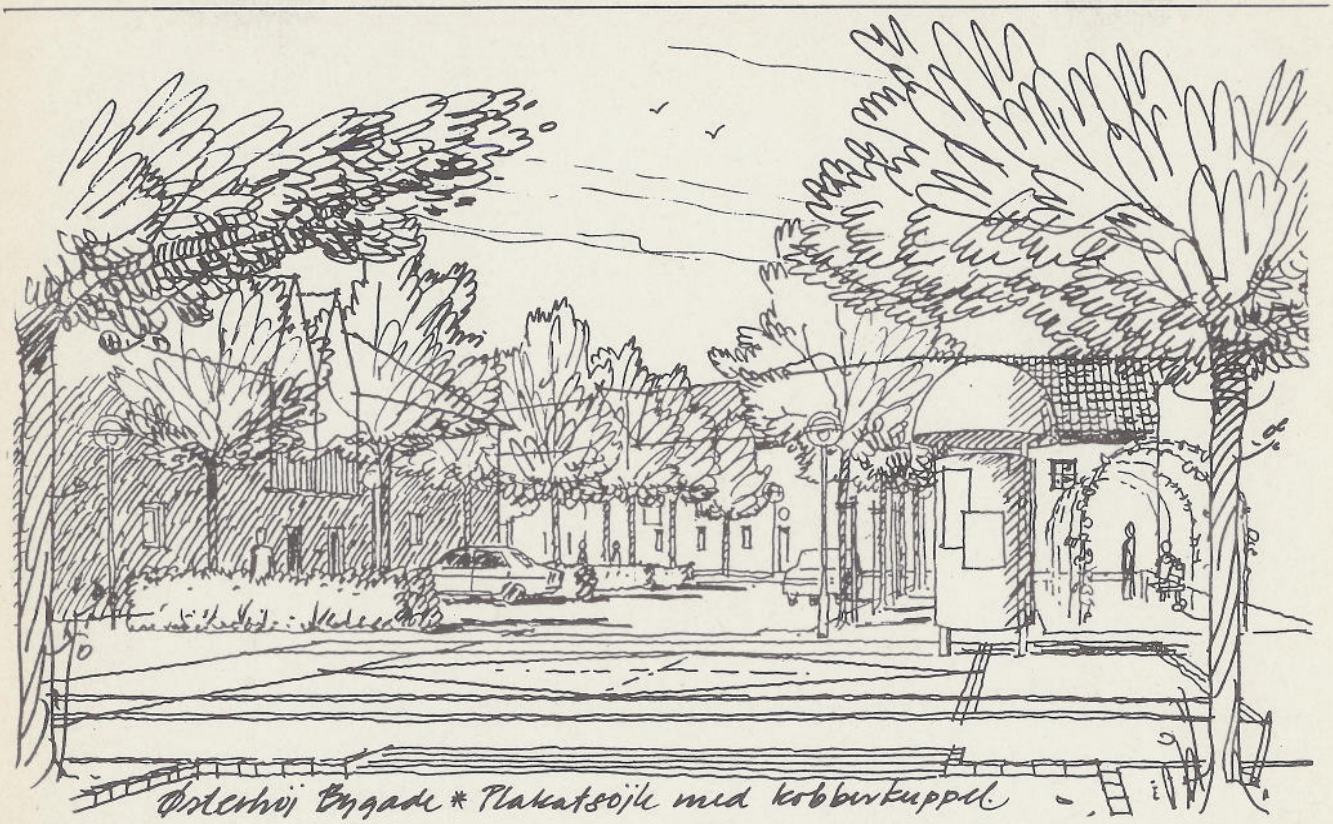
Arkitekten arbejder foreløbig på at skaffe bygherrer.

Økonomi
-

Aktuelle stade
-

OPGAVE: **Ø 2** **Gadeinventar, Østerhøj Bygade**

ØSTERHØJ

Kunstner
Tonny Hørning

Bygherre / Rekvirent
Ballerup Kommune

Arkitekt
-

Som oplæg til drøftelserne om udformningen af gadeinventar gik Tony Hørning i foråret 1990 igang med skitsearbejdet.

I et statusbrev fra Ballerup Kommunes Kulturforvaltning (marts 1990), hvor alle igangværende projekter tages op til vurdering, hedder det om Østerhøj Bygade: Ideoplæg til gadeinventar undersøges prismæssigt og anbefales indarbejdet i anlægsbudget. K.H., Tony Hørning og ingeniør Preben Glass samarbejder om projektet.

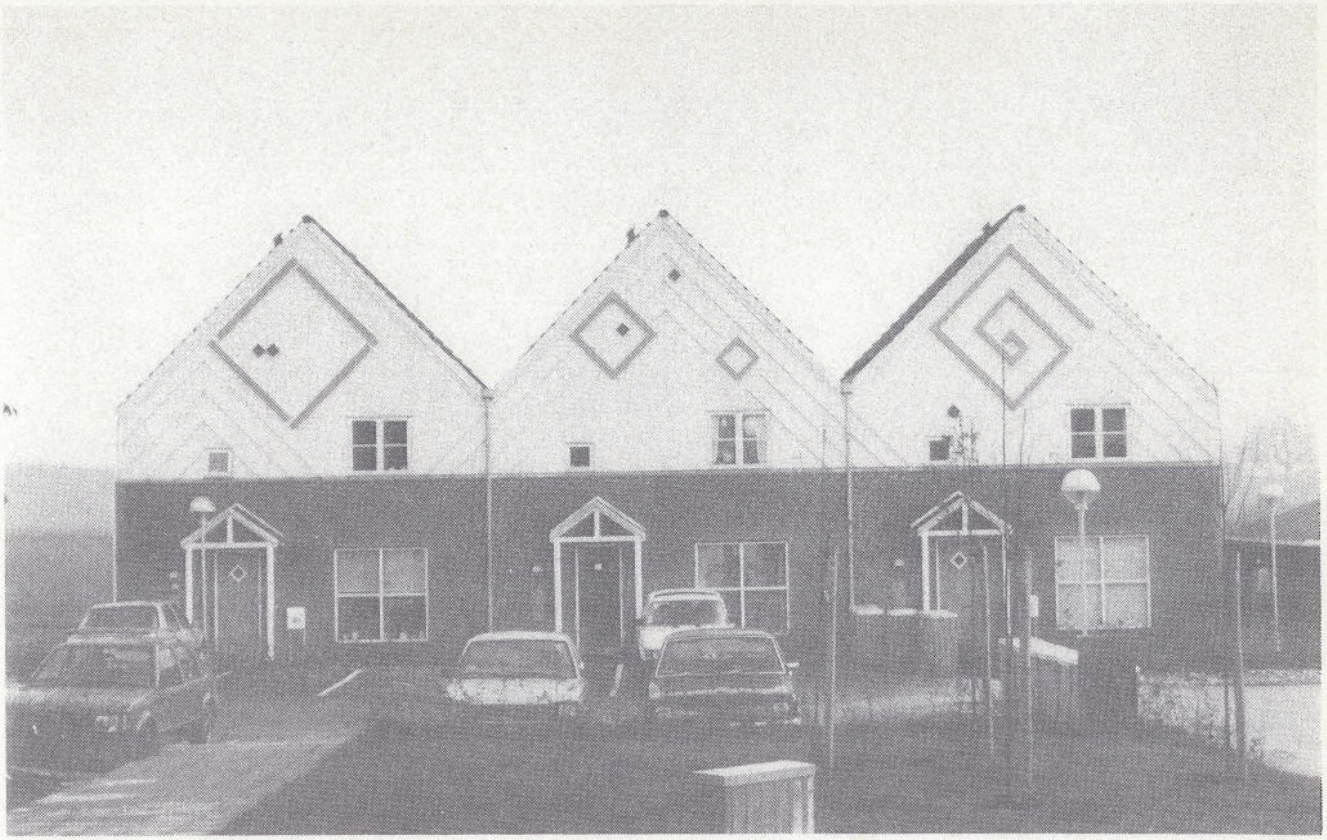
Grundet et midlertidigt stop i byggeriet blev det indledende skitsearbejde taget af bordet. Senere har K.H. arbejdet videre med bygadens udformning. Tony Hørning har ikke modtaget honorar for skitserne.

Økonomi
Indeholdt i byggemodningen.

Aktuelle stade
Under etablering

OPGAVE: **Ø 3** **Gavludsmykning,**
Andelsboligforeningen, Østerhøj Park

ØSTERHØJ

Kunstner
Peter Holck / Finn Mickelborg

Bygherre / Rekvirent
Andelsboligforening Østerhøj Park

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Andelsboligforeningen Østerhøj Park ligger som afslutning af bygaden, hvilket indbød til en markering ved en kunstnerisk udsmykning eller bearbejdelse.

F.M. foreslog bygningsformen ændret fra langhuse til 3 gavlhuse og udarbejdede skitser til en markant udformning med brug af forskellige hårde materialer med varierede overfladestrukturer. Løsningen var for kostbar og Kunstkvintetten udpegede Peter Holck til opgaven, som i højere grad skulle baseres på "genbrug" af materialer og bygningsdele. Efter konflikt med arkitekten trak Peter Holck sig ud. Efter aftale med Peter Holck afsluttede F.M. opgaven.

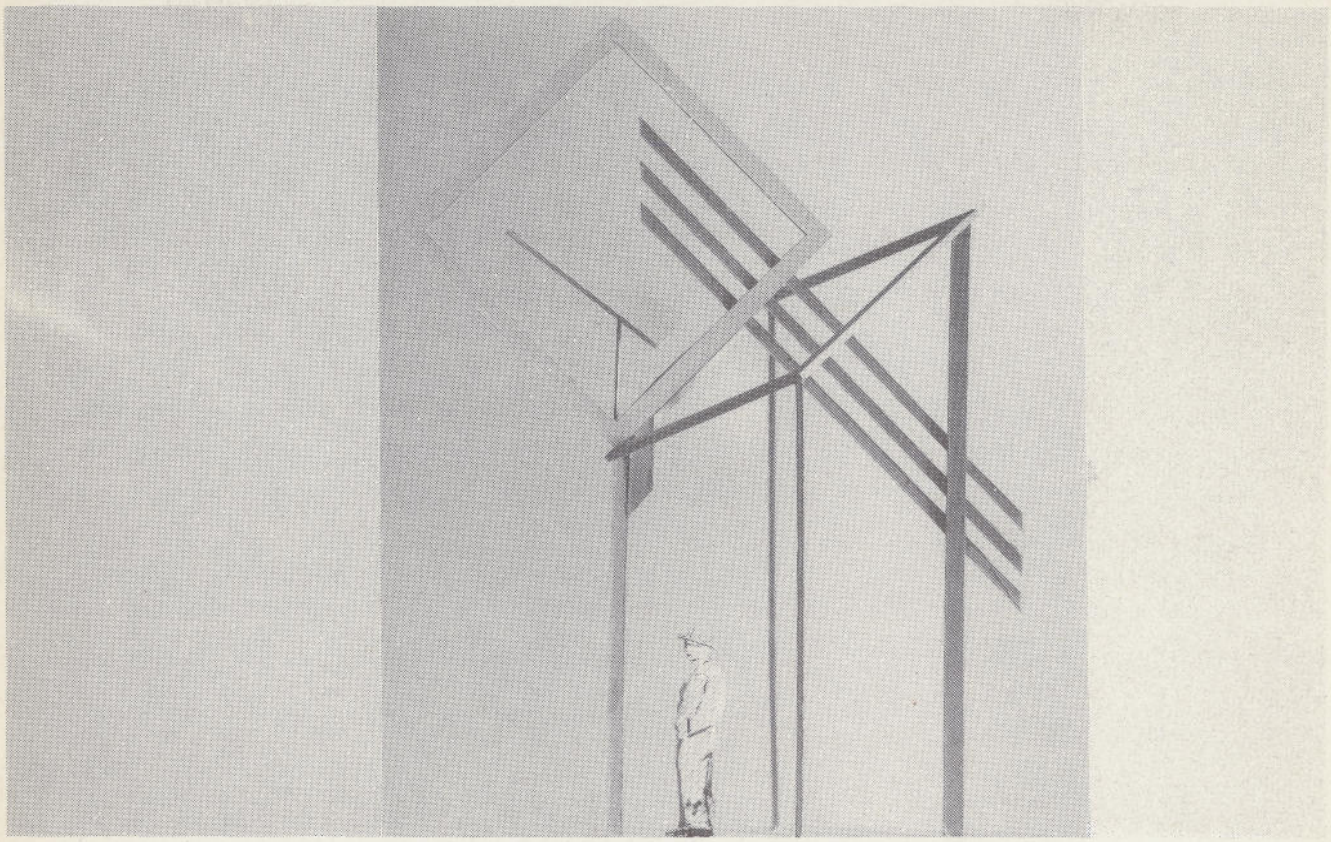
Trods vanskeligheder undervejs vurderes resultatet som helt tilfredsstillende.

Økonomi
kr. 50.000,-
Andelsforeningen er sponsor

Aktuelle stade
Realiseret aug. 1989

OPGAVE: **Ø 4** **Kunstnerisk markering af området mellem "Kilen" og Østerhøj Park**

ØSTERHØJ

Kunstner
Finn Mickelborg

Bygherre / Rekvirent
-

Arkitekt
-

Efter færdiggørelsen af de tre gavlhuse fremkom ark. Gudmand-Høyer med ønske om en kunstnerisk markering af et område ud for "Kilens" to gavle. Arealet danner indkørsel og overgang fra bygaden til Østerhøj Park.

F.M. udarbejdede et forslag til en tårn-installation. Projektet blev godkendt af ark. Gudmand-Høyer, og der blev indgået aftale med Metalfagskolen i Ballerup, som omkostningsfrit ville levere stålkonstruktion, samling og montage. Der manglede kr. 95.000,- for at projektet kunne realiseres og Statens Kunstfond fik tilsendt projektet til vurdering.

Det hedder bl.a. i ansøgningen: Tårnprojektet udfylder et tomrum på et centralt sted og bliver et bindeled til de nærmeste kunstneriske indslag.

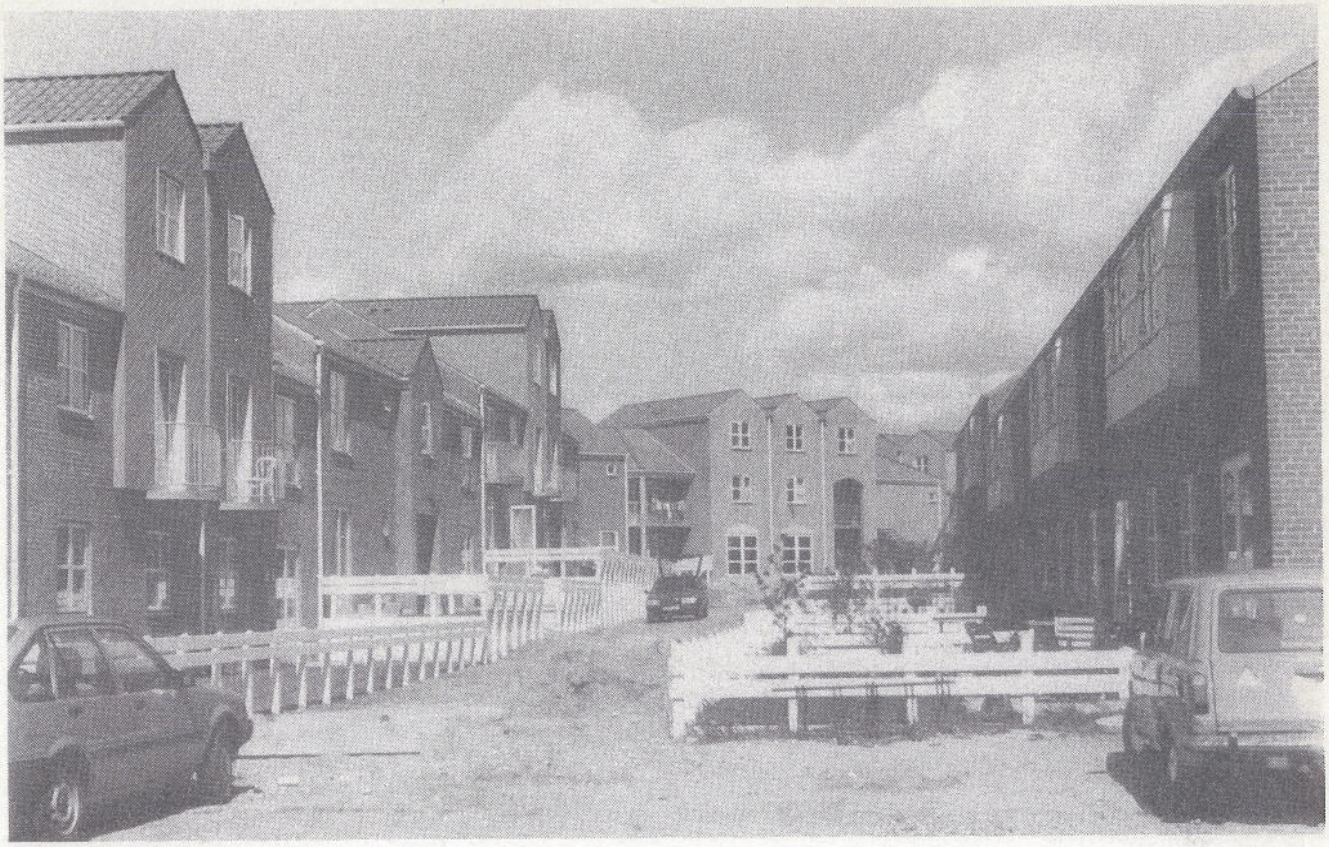
Kunstfondens svar af 1990 er ganske kort. Man kan ikke godkende projektet, og sagen opgives.

Økonomi
-

Aktuelle stade
Ikke udført

OPGAVE: Ø 5 **Gader og stræder**
Østerhøj første etape

ØSTERHØJ

Kunstner
Margrethe Sørensen
Bjørn Poulsen

Bygherre / Rekvirent
Ballerup Kommune

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Enkelte stræder i Østerhøjs første etape markerer sig på en særdeles påtrængende måde ved en række småhaver omgærdet af et voldsomt rækværk, der leder tanken hen på kvægfolde til større dyrehold. Synsindtrykket forværres yderligere ved, at haverne fremtræder med største forskellighed. Nogle bliver passet og plejet medens andre bliver brugt til baghaver eller som en slags pulterkamre.

Byens gader og stræder har brug for et mindre "støjende" interiør og en mindre markant afmærkning af haverne.

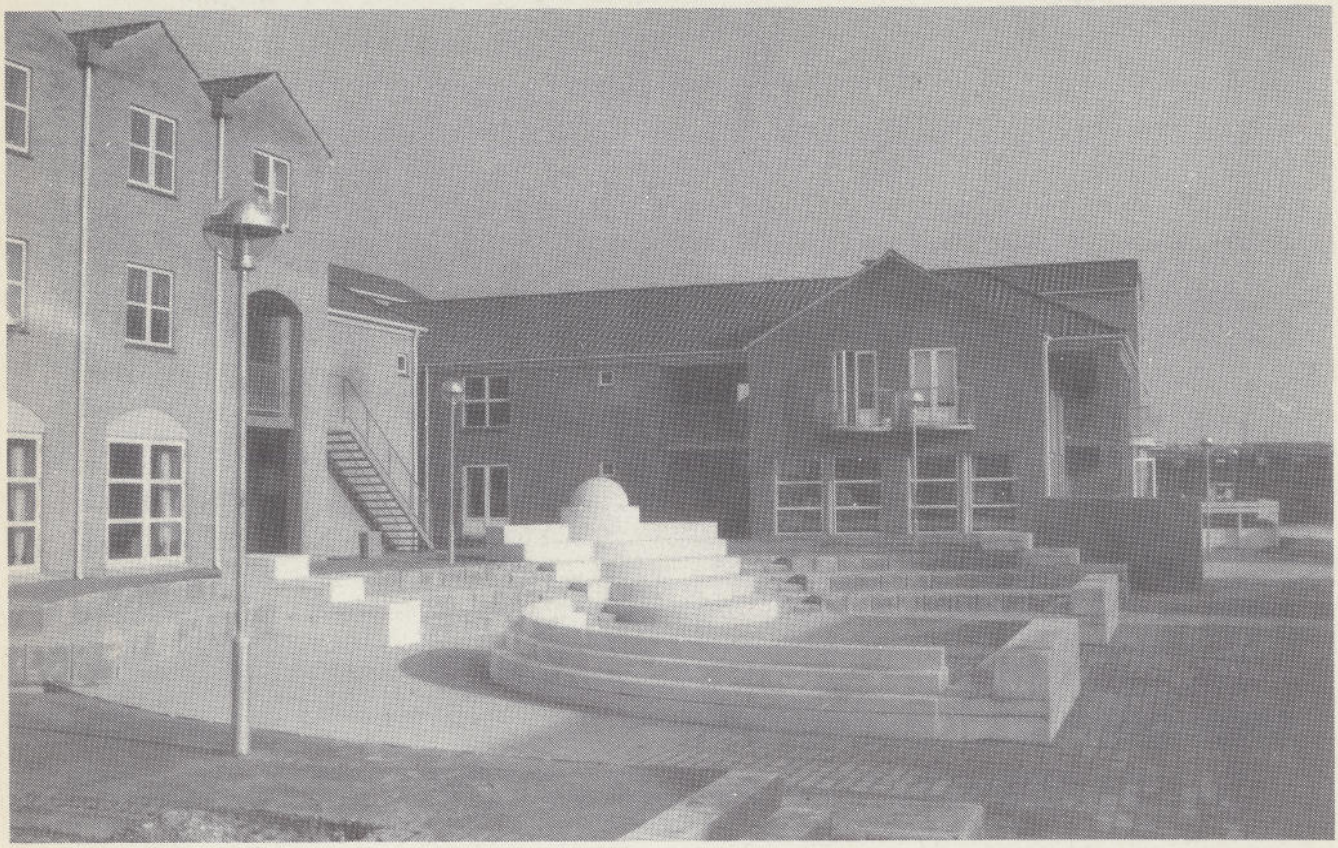
Arbejdet med ændring af dette uskønne inventar er meget vanskeligt, da det er færdigetableret. Arkitekten har ikke på noget tidspunkt orienteret eller søgt rådgivning om dette for byens profil så betydningsfulde indtryk.

Økonomi
-

Aktuelle stade
Under arbejde

OPGAVE: **Ø 6** **Udsmykning og bearbejdelse af torv**
Fagforeningernes Boligforening

ØSTERHØJ

Kunstner
Margrete Sørensen
Bjørn Poulsen

Bygherre / Rekvirent
Fagforeningernes Boligforening

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Økonomi
450.000,- Statens kunstfond
150.000,- Fagfore. Boligforening

Aktuelle stade
Forventet afsluttet nov. 1990

Det centralt beliggende torv ved boligbebyggelsen "Fagforeningernes boligforening" blev af Kunstkvintetten udpeget som et ideelt sted for en kunstnerisk udsmykning.

F.M. udarbejdede i forbindelse med "Billed-atlasset" et forslag til en scene-skulptur og en bearbejdelse af torvepladsen. I slutningen af 1988 gik byggeriet igang. Arkitekten foreslog en vandkunst og en bearbejdelse af torvet. F.M. udarbejdede et totalprojekt med vandkunst og møblering, og projektet blev sendt til Statens Kunstfond.

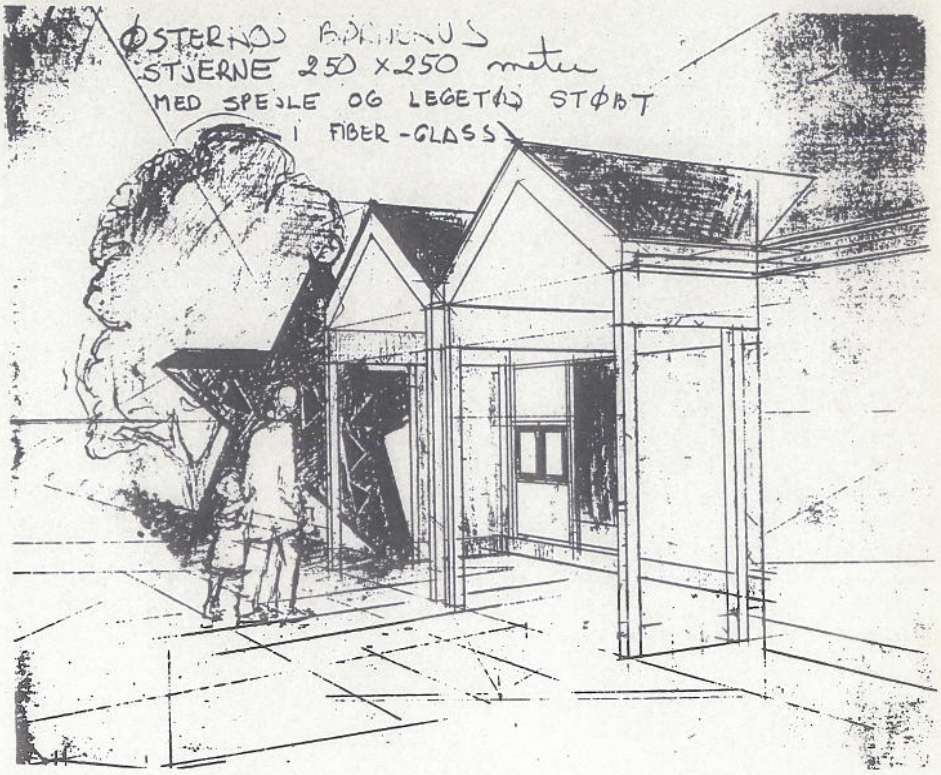
I svaret fra Statens Kunstfond blev der opfordret til yderligere bearbejdelse, eventuelt i samarbejde med een eller to yngre kunstnere. Kunstkvintetten pegede på Margrete Sørensen og Bjørn Poulsen til at gå videre med opgaven. De to kunstnere fremkom med forslag til et anlæg med en trappeformation. Projektet blev igen sendt til Kunstfonden hvor det fik grønt lys.

Projektet er klar til aflevering og vurderes som særdeles vellykket.

Kunstkvintetten anbefaler en bearbejdelse af afgrænsningen mod de umotiverede havearealer nord for bebyggelsen Kilen. De små hvide træstakitter kan slet ikke stå mål med det markante anlæg.

OPGAVE: **Ø 7** **Legepladsinventar og rumudsmykning, børnehus for Ballerup kommune**

ØSTERHØJ

Kunstner
Viera Collaro - Eva Öhrling

Bygherre / Rekvirent
Ballerup Kommune

Arkitekt
C. & A. Jürgensen

Ballerup Kommune opfører et børnehus i byggeetape 2 på Østerhøj. Arkitekterne C. & A. Jürgensen, som forestår byggeriet havde i deres licitationsmateriale anbefalet kunstnere til at forestå den kunstneriske udsmykning og møblering af legepladsen.

Eksperimenter og nytænkning skulle fremmes i de kunstneriske indslag på Østerhøj, Kunstkvintetten valgte derfor at pege på to nye kunstnere til opgaven. Det blev Viera Collaro og Eva Öhrling.

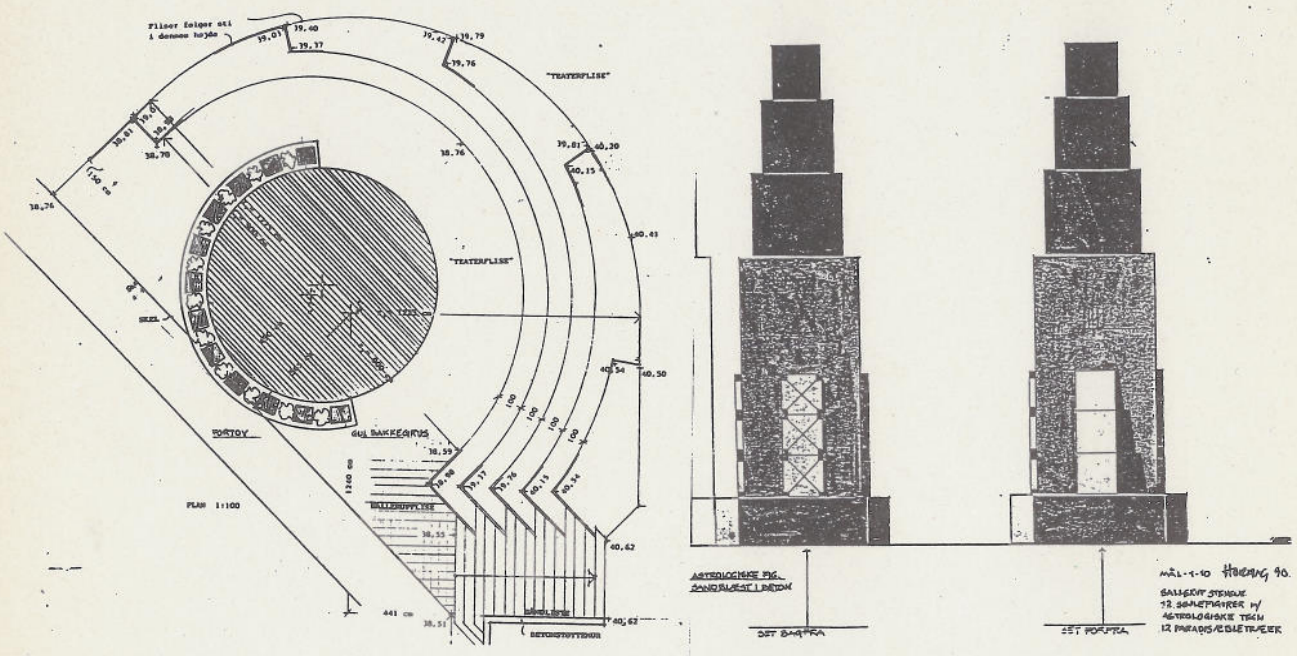
Viera Collaro udarbejdede forslag til legeplads og husets indgange, medens Eva Öhrling arbejdede med husets forskellige rum. Forslagene er godkendt af kulturforvaltning og arkitekterne. Huset er under opførsel, og de to kunstnere er ved at være færdige med de endelige modeller.

Økonomi
500.000,-

Aktuelle stade
Huset er opført
Mangler indretning

OPGAVE: **Ø 8** **Torve, gågade og ungdomshus**
Boligselskabet Baldersbo

ØSTERHØJ

Kunstner
Tonny Hørning - Jan Lohman

Bygherre / Rekvirent
Boligselskabet Baldersbo

Arkitekt
Colom & Gudmand-Høyer

Baldersbo opfører 80 almennyttige boliger og 20 ungdomsboliger i 2. etape af Østerhøj. Ark. Colom og Gudmand-Høyer pegede på en kunstnerisk bearbejdning af to torvepladser, et ungdomshus og en gågade, som forbinder de to torve. Tonny Hørning og Jan Lohman fik til opgave at lave skitseforslag og deres forslag blev godkendt af arkitekt og bygherre i nov. 1989.

Tonny Hørnings forslag gik på at udforme de to torve til publikumsvenlige anlæg. Hovedelementet på det største torv var 12 søjler, som hver bar et stjernetegn. Det lille torv havde 4 søjler. Jan Lohmans forslag gik på at bearbejde ungdomshusets indgang og enkelte punkter på gågaden.

Da projekternes økonomi langt oversteg beløbet, som Baldersbo havde til rådighed, blev det besluttet at ansøge Statens Kunstfond.

Statens Kunstfonds svar kom i marts 1990. Man afviste projekterne, kort og uden begrundelse.

Der arbejdes nu på at få tilsagn om økonomisk støtte fra div. fonde. Det har taget lang tid, at få afsluttet skitse og budgetfasen. Her 10 måneder efter sagens start er skitsehonorarerne endnu ikke udbetalt.

Økonomi
kr. 300.000,-

Aktuelle stade
Afventer økonomisk løsning